

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

Έδρα Θεσσαλονίκη - Έτος ίδρύσεως 1903

ΜΑΝΤΩΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ 23 - Τ.Κ. 542 49, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΤΕΥΧΟΣ 58ο • Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2024

ΠΑΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Τοχ. Γραφείο
Θεσσαλονίκης 16
Αριθμός Αδείας
020050

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Περιοδική έκδοση
του Παγχάλκιδικού Συλλόγου «**Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ**»
Έδρα Θεσσαλονίκη - Έτος ίδρύσεως 1903
Μαντώσ Μαυρογένους 23, Τ.Κ. 542 49, Θεσ/νίκη
Τηλ. 2310/323.839, κιν. 6936/950.188, φαξ 2310/326.108
Ηλεκτρ. δ/ση: www.panchalkidikos.gr
E-mail Συλλόγου: panchalkidikos@gmail.com
E-mail Προέδρου: ikotsanis@gmail.com

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ - ΜΑΡΤΙΟΣ 2024
ISSN: 2585-3619

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΚΔΟΣΗΣ

Αυγολούπης Σταύρος, Καθηγητής Αστρονομίας του ΑΠΘ
Καρσιώτης Μιχαήλ, τ. Εκπαιδευτικός, Επίτιμος
Πρόεδρος του Παγχάλκιδικού Συλλόγου
Παπάγγελος Ιωακείμ, δρ. Αρχαιολόγος
Παυλούδης Χρήστος, Υποναύαρχος Π.Ν. ε.α.
Τσαμουρτζή Μαρία, Αρχιτέκτων
Τσίκουλας Ιωάννης, Καθηγητής Ιατρικής του ΑΠΘ
Κοτσάνης Ιωάννης, Τραπεζικός (συντονιστής)
Ιδιοκτήτης: Παγχάλκιδικός Σύλλογος "Ο Αριστοτέλης"
Εκδότης - Διευθυντής: Ιωάννης Τ. Κοτσάνης, Πρόεδρος
του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου

**Το περιοδικό εκδίδεται με χορηγίες συμπατριωτών,
φίλων και φορέων, και αποστέλλεται δωρεάν.**

Σελιδοποίηση-Εκτύπωση-Βιβλιοδεσία: SKG PRESS
Ν. Ραιδεστός - Θεσσαλονίκη 2310 466776

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

IBAN: GR 80 0171 2330 0062 3304 0032 572
A.Φ.Μ.: 090145977 Δ.Ο.Υ.: Ζ' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Χορηγός της έκδοσης του παρόντος 58^{ου} τεύχους
είναι η κα **ΜΑΡΙΑ ΜΠΟΥΛΑΚΗ - ΛΥΠΗΡΙΔΗ**

Εικόνα εξώφυλλου: Ανθισμένη αμυγδαλιά

Εικόνα οπισθοφύλλου: Το νέο Δ.Σ. του Παγχάλκιδικού Συλλόγου

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος **Κοτσάνης Ιωάννης** (Αρναία)
Αντιπρόεδρος **Κοκόνης Ζαμπόκα-Κουτσιαντά** (Αρναία)
Γεν. Γραμματέας **Αστέριος Λυρτζής** (Ταξιάρχης)
Ταμίας **Αβραάμ Παπαδόπουλος** (Βραστά)
Ειδ. Γραμματέας **Νικόλαος Μπούφτας** (Αρναία)
Μέλος **Βασίλειος Αλεξάνδρου** (Αρναία)
Μέλος **Πηγή Βενετσανάκη-Θασίτου** (Παλαιοχώρι)
Μέλος **Αγγέλα Μητσιά** (Δουμπιά)
Μέλος **Απόστολος Στρατής** (Κασσάνδρεια)

Εξελεγκτική Επιτροπή

Ταλέας Φώτιος (Νέα Ρόδα)

Κωστοπούλου Ανδρομάχη (Άφυτος)

Δάφνα-Σούστα Αναστασία (Νεοχώρι)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Για το Δ.Σ. το Μέλος Στρατής Χ. Απόστολος,
**Ο "Παγχάλκιδικός" ατενίζει το μέλλον...
και οραματίζεται...** 1
- Καραμπατάκη Μαρία,
**2 Φεβρουαρίου... η ημέρα που η Ελληνορθόδοξη
παράδοση τιμά τη μητέρα** 2
- Καραμύχος Χ. Γιάννης,
Οι αρετές του γραπτού λόγου 4
- Αυγολούπης Ι. Σταύρος,
Η κλίση του μνησκού της Σελήνης 6
- Λαζαρίδης Ν. Χαράλαμπος,
**Από το "Ησιόδειο" άροτρο,
στη δορυφορική "γεωργία ακριβείας"** 8
- Τάσιος Γρηγόριος,
**Μαζί με το σήμερα, να έχουμε στην οπτική μας
και τη "μεγάλη εικόνα" του αύριο της Χαλκιδικής μας** 12
- Κουτσός Μιχαήλ
Τα σύνορα του Ελληνισμού 13
- Μερτζιμέκης Νίκος,
**Ιστορικό διάγραμμα του μετοχίου
της Αγιορειτικής Μονής Ζωγράφου
στην Καλαμαριά Χαλκιδικής (15ος-19ος αι.)** 17
- Κανατάς Δ. Γιάννης,
Η εφημερίδα "ΠΑΛΗ" της Θεσσαλονίκης 19
- Πούλιος Μαυρουδής,
Διαχρονικά αποφθέγματα του Μ. Αλεξάνδρου 22
- Καραστέργιος Θ. Αστέριος,
Οι παπουτσήδες της Λιαιριγκόβης (Αρναίαι) 24
- Μακρογιάννης Τιμολέων,
**Το Αναστασίτικο Μετόχι στην Κασσάνδρα
και η προσφορά του** 26
- Μάντσιος Φ. Άγγελος,
Εξοχικόν κέντρον "Η Καλλιθέα" 35
- Τσίκουλας Γιάννης,
"Δούλοι, δούλες, δουλάρες, δουλικά" 37
- Εκθεση πεπραγμένων έτους 2023
Γεν. Συνέλευση της 21/1/2024 39
- Δευτερολογία Προέδρου κ. Ιωάννη Κοτσάνη 44
- Αγιορείτικα νέα 48
- Πένθη 49
- Οι νέοι αυτοδιοικητικοί άρχοντες της Χαλκιδικής 50
- Η δράση του Συλλόγου μας 53
- Δράσεις άλλων φορέων 56
- Βιβλία και έντυπα που λάβαμε 58
- Νέα μέλη του Συλλόγου μας 58
- Πρόγραμμα εκδηλώσεων-εκδρομών Μαρτίου-Ιουνίου '24 59
- Οι χορηγοί μας 60
- Η χορηγία 61

Φιλολογική επιμέλεια: Ιφιγένεια Ι. Κοτσάνη

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών τους. Υπενθυμίζεται ότι αυτά δεν πρέπει να υπερβαίνουν τους 9.000 περίπου χαρακτήρες (χτυπήματα με τα κενά), κάτι που πρέπει να τηρείται πιστά. Όσα κείμενα δεν φέρουν υπογραφή, συντάσσονται από τον εκδότη.

Ο «ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ» ΑΤΕΝΙΖΕΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ... ΚΑΙ ΟΡΑΜΑΤΙΖΕΤΑΙ...

Σημιαδιακή χρονιά το 2023. Μας έβγαλε, σταδιακά, από τον λήθαργο και τον φόβο του κορωνοϊού. Δειλά-δειλά, βήμα-βήμα, οι δράσεις μας αποκτούν την παλιά τους αίγλη και κάθε μας δράση πλαισιώνεται, κάθε φορά, από περισσότερα μέλη. Οι νέες εγγραφές στον Σύλλογο ανήλθαν περίπου σε 100 και στο μητρώο μελών αριθμούμε τις 2.000. Τα τμήματά μας, όπως το χορευτικό και η χορωδία, καθημερινά, πλαισιώνονται από νέα μέλη. Στο χορευτικό δημιουργήσαμε τρία ξεχωριστά τμήματα, για να καλύψουμε τη ζήτηση και να ικανοποιήσουμε τις επιθυμίες των μελών μας. Στις εκδρομές μας, λόγω της μεγάλης συμμετοχής, αναγκάζομαστε να κρατάμε σειρά προτεραιότητας. Το 2023 πραγματοποιήσαμε εκδρομές, τον Μάιο στη Θάσο, τον Ιούλιο στις Σκανδιναβικές χώρες, τον Σεπτέμβριο και Οκτώβριο στις Κάτω χώρες (Ολλανδία-Βέλγιο-Λουξεμβούργο) με δύο ομάδες όπως και στην Αλβανία, Οκτώβριο και Νοέμβριο, επίσης δύο ομάδες των 50 ατόμων, ενώ η πρωτοχρονιάτικη εκδρομή μας έγινε στην Αχρίδα.

Το 2024 μπήκε, με υποχρεώσεις για την εκπλήρωση όσων επιτάσσει το Καταστατικό του Συλλόγου για την εύρυθμη και δημοκρατική λειτουργία του. Οι εκλογές προκηρύχθηκαν από το απερχόμενο ΔΣ και ανακηρύχθηκαν οι υποψήφιοι για την Προεδρία του Συλλόγου, για το ΔΣ και την Εξελεγκτική Επιτροπή. Τα μέλη μας προσήλθαν μαζικά στις εκλογές και ψήφισαν τους υποψηφίους. Πάνω από 300 άτομα στην αίθουσα «ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ» του ξενοδοχείου ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΠΑΛΛΑΣ έδωσαν το παρών στη γενική συνέλευση, όπου αναγνώστηκαν τα πεπραγμένα του Συλλόγου για το 2023 και διενεργήθηκαν οι αρχαιρεσίες. Η συμμετοχή σ' αυτήν την εθελοντική πλαισίωση των οργάνων Διοίκησης του Συλλόγου ήταν ικανοποιητική, κάλυψε τις ανάγκες. Το νέο ΔΣ συγκροτήθηκε σε σώμα στις 29 Ιανουαρίου 2024 και ο Σύλλογος μπήκε σε νέα τροχιά. Η νέα Διοίκηση που προέκυψε από τις εκλογές φαίνεται στην εσωτερική σελίδα του εξωφύλλου.

Στο νέο ΔΣ όπως και στην Εξελεγκτική Επιτροπή, εκλέχτηκαν και νέα πρόσωπα, μέλη του Συλλόγου, τα οποία μαζί με τα παλιά, που μετείχαν στα προηγούμενα όργανα, θα προσπαθήσουν να πραγματοποιήσουν τους στόχους του Συλλόγου, μετά την κατανομή τομέων δράσης που έγινε στις πρώτες συνεδριάσεις των νέων οργάνων. Στο ΔΣ εκλέχτηκαν τρία νέα πρόσωπα

και μάλιστα οι δύο γυναίκες, ενώ στην ΕΕ εξελέγησαν δύο νέα μέλη, γυναίκες, που ήταν εκλεγμένες σε παλαιότερα ΔΣ.

Ζητούμε συγγνώμη από τα μέλη μας, που αναγκάστηκαν να περιμένουν αρκετή ώρα, με υπομονή, ώσπου να πάρουν από τον ταμία την σχετική βεβαίωση για να ψηφίσουν. Υποσχόμαστε, την επόμενη φορά η διαδικασία αυτή να είναι πιο απλή και ψηφιακή, ώστε να καταργηθεί ο χρόνος της αναμονής.

Η συνέχεια για το 2024 είναι δουλειά και όραμα για να εκπληρωθούν οι νέοι στόχοι που έθεσε το ΔΣ. Σ' αυτήν την προσπάθεια δεν περισσεύει κανείς. Η εθελοντική προσφορά προς τον Σύλλογο δεν αφορά μόνο τα εκλεγμένα μέλη. Όσοι μπορούν και θέλουν να δραστηριοποιηθούν στις διάφορες δράσεις του, όπως στην παράδοση, την ιστορία, τον πολιτισμό, την ψυχαγωγία, η προσφορά τους θα είναι ανεκτίμητη. Ο Σύλλογος επιζητά την εθελοντική συμμετοχή των μελών του, για να μπορέσει να προσφέρει όσο το δυνατόν περισσότερες δράσεις και οφέλη στα μέλη του.

Ο «ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ» θα συνεχίσει να βρίσκεται δίπλα σας, με όποιον τρόπο επιλέξετε εσείς, να σας συντροφεύει και να συμβάλλει στην ανάδειξη της ιστορίας, του πολιτισμού, της λαογραφίας και των παραδόσεων της Χαλκιδικής, είτε σε ψηφιακή μορφή στο e-mail του υπολογιστή σας είτε σε έντυπη μορφή. Η προσπάθειά μας για το επόμενο διάστημα θα επικεντρωθεί στην επικοινωνία και σύνδεση με τους Πολιτιστικούς Συλλόγους των χωριών της Χαλκιδικής, προβάλλοντας τις δραστηριότητές τους και δίνοντας την δυνατότητα ν' αρθρογραφούν στο περιοδικό. Όσον αφορά την αποστολή του περιοδικού, κυρίως στα χωριά της Χαλκιδικής, θα επιλέξουμε νέους τρόπους, όπως Courier, αντιπροσώπους κ.ά., ώστε να το λαμβάνετε εγκαίρως και ασφαλώς. Εσείς βοηθήστε μας να έχουμε τα σωστά στοιχεία σας, κυρίως Διεύθυνση και κινητό τηλέφωνο...

Τα επόμενα δύο χρόνια, 2024-2025, θα πορευτούμε όλοι μαζί, συμμετοχικά, εθελοντικά, με αλληλεγγύη και βοήθεια στα χωριά μας, προσβλέποντας στην ικανοποίηση των επιθυμιών που εκφράζουν τα μέλη μας στον Σύλλογο και αφορούν τη ζωή μας. Προγραμματίζουμε τις δράσεις μας... και σας θέλουμε κοντά μας...

Για το Δ.Σ.
το Μέλος κ. Απόστολος Χ. Στρατής

2 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ... Η ΗΜΕΡΑ ΠΟΥ Η ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΤΙΜΑ ΤΗ ΜΗΤΕΡΑ

ΜΑΡΙΑ ΚΑΡΑΜΠΑΤΑΚΗ

Φιλόλογος

Δε νομίζω να υπάρχει πιο όμορφη λέξη, πιο γλυκιά, πιο τρυφερή από τη λέξη «μητέρα». Στο άκουσμά της ξυπνά ο κόσμος, όλη η ζωή κι όλη η πλάση. Είναι η αστείρευτη πηγή της αγάπης, ο ανεξάντλητος θησαυρός της στοργής, ο ακοίμητος φρουρός της υγείας. Σε κάθε δύσκολη στιγμή στα χείλη μας αυθόρμητα έρχεται η λέξη «μητέρα». Εκείνη είναι ο βράχος, που ο ναυαγός θα σκαρφαλώσει, για να σωθεί μέσα στην τρικυμισμένη θάλασσα της ζωής, είναι ο φάρος ο φωτεινός που φέγγει στα πέρατα της οικουμένης και σκορπά το φως και τη γλυκιά παρηγοριά στις φοβισμένες καρδιές. Είναι η σπίθα η άσβεστη που θερμαίνει την ψυχή κάθε ανθρώπου. Είναι ο πρωταγωνιστής στον ευγενέστερο και δυσχερέστερο ρόλο, της ανατροφής των παιδιών και της συγκράτησης της οικογενειακής συνοχής. Είναι ο στυλοβάτης του σπιτιού και της κοινωνίας. Η στοργή της δεν έχει όρια. Η επίδρασή της στα πρόσωπα της οικογένειας δεν είναι μόνο διαρκής αλλά και παγκόσμια. Εμπνέει, καθοδηγεί, διαπλάθει και μορφοποιεί ψυχές και χαρακτήρα.

Η Εκκλησία μας από την πλευρά της προβάλλει το πρόσωπο της Παναγίας ως την κατεξοχήν Μητέρα και υπομνήσκει διακριτικά την εορτή της Υπαπαντής (2 Φεβρουαρίου) ως την ημέρα που θα μπορούσε να τιμηθεί το πρόσωπο της μητέρας. Αιώνιο πρότυπο Μάνας η Παναγία. Τη Μητέρα αυτή δεν την έκαναν ποτέ θέμα διδασκαλίας παρά μόνον Ύμνο και Εικόνα. Την ύμνησαν ποιητές, τη ζωντάνεψαν ζωγράφοι. Όλοι με τα έργα τους γέμισαν τις καρδιές μας με συγκίνηση και ύψωσαν τις ψυχές μας σε ένα ευλαβικό προσκύνημα προς τη Μεγάλη Μάνα όλου του κόσμου, τη γλυκιά Παναγία, που είναι η ελπίδα, η παρηγοριά, η καταφυγή, το απάνεμο λιμάνι των κατατρεγμένων, η οδηγήτρια και η αρωγός κάθε μητέρας που αγωνίζεται να εμπνέει και να διδάσκει στο παιδί της τα ιδανικά που βασίζονται στην αγάπη, την καλοσύνη και τη θυσία.

Αυτή η τέλεια κι Αγία Μάνα, η Μάνα όλων των αν-

θρώπων, από το 1929 τιμάται την ημέρα της Υπαπαντής, δηλαδή τη δεύτερη ημέρα του Φεβρουαρίου κάθε έτους και μαζί της τιμώνται κι όλες οι Ελληνίδες ορθόδοξες μητέρες. Τη συγκεκριμένη ημέρα έχει καθιερώσει η Ελληνορθόδοξη παράδοσή μας, ως Γιορτή της Μητέρας τιμώντας τους κόπους, τις θυσίες της και την ανεκτίμητη προσφορά της στην οικογένεια και την κοινωνία μας. Αυτή την ημέρα η Παναγία πηγαίνει στον ναό, για να αφιερώσει τον Υιό της στον Θεό.

Η Υπαπαντή του Κυρίου

Δύο Φεβρουαρίου, μια ημέρα ιερή κι ευλογημένη που δυστυχώς οι Έλληνες ακολουθώντας τα δυτικά πρότυπα έχουμε ξεχάσει ή οι περισσότεροι δε γνωρίζουμε καν... Η γιορτή της μητέρας γιορτάζεται παγκοσμίως τη δεύτερη Κυριακή του Μαΐου χάρη στους αγώνες της δασκάλας Άννας Τζάρβις από τη Φιλαδέλφεια των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής. Οι γυναίκες της οικογένειάς της πρωτοστάτησαν σε γυναικεία κινήματα και στη διάρκεια του Εμφυλίου Πολέμου στην Αμερική βοήθουσαν τους τραυματίες και στήριζαν ενεργά τις οικογέ-

νειες και κυρίως τις μητέρες που υπέφεραν.

Μετά τον θάνατο της μητέρας της, η Τζάρβις αφιέρωσε τη ζωή της στην αναγνώριση της συμβολής της γυναίκας στην κοινωνία και το 1907 κατάφερε να καθιερωθεί η Ημέρα της Μητέρας. Το 1914 το Αμερικανικό Κογκρέσο με απόφασή του καθιέρωσε η μητέρα να τιμάται κάθε χρόνο τη δεύτερη Κυριακή του Μαΐου. Δυστυχώς, η Τζάρβις πέθανε απογοητευμένη από την εμπορευματοποίηση της γιορτής αυτής, καθώς κάποιοι εκμεταλλεύτηκαν την αναγνώριση της μητρικής προσφοράς για εμπορικές ή ακόμα και για πολιτικές σκοπιμότητες.

Δεκαπέντε χρόνια αργότερα, το 1929, γιορτάστηκε στην Ελλάδα η γιορτή της μητέρας στις 2 Φεβρουαρίου, ώστε να συμπίπτει με τη χριστιανική εορτή της Υπαπαντής, καθώς αυτή την ημέρα η Παναγία έκανε την πρώτη δημόσια εμφάνισή της ως Μητέρα. Δυστυχώς, από τη δεκαετία του 1960 η εορτή της μητέρας

στη χώρα μας ακολούθησε τα αμερικανικά πρότυπα κι εορτάζεται πλέον τον Μάιο έχοντας χαρακτηριστικό γνώρισμα την εμπορευματοποίησή της, ενώ στην ουσία πρέπει να αποτελεί τον ελάχιστο φόρο τιμής στο πρόσωπο που μας αναθρέφει σωματικά, μας στολίζει ψυχικά και να μας δίνει τα εφόδια για τον σκληρό αγώνα της ζωής αλλά και για την αυτοθυσία, την απέραντη στοργή και αφοσίωση που δείχνει στα παιδιά της.

Η μάνα έχει την ακτινοβολία της αγνότητας, κρατά στην αγκαλιά της το βρέφος της και νομίζει πως κρατά το Σύμπαν. Στο ίδιο στήθος ακούμπησε κι ένας Θεός, όταν σαρκώθηκε και γεννήθηκε στο σπήλαιο της Βηθλεέμ. Οι ρυτίδες στη μορφή της είναι ιερές, γιατί τις έσκαψε η αγάπη. Το μάτι της αγρυπνά πάνω μας. Το χέρι της υψώνεται, για να μας δείξει τον δρόμο της ζωής. Η καρδιά της είναι ζυμωμένη με την αγάπη, την ανιδιοτελή, τη δυνατή σα μια θεϊκή δύναμη. Η αγάπη και ο πόνος είναι οι δύο πόλοι της καρδιάς της. Είναι πάντοτε συμπαραστάτης και συνοδοιπόρος δίπλα μας. Κούραση, φροντίδες, ξενύχτια κι απέραντη αφοσίωση χωρίς ανταλλάγματα, χωρίς καμία ανταπόδοση. Απειρες φορές στερήθηκε πράγματα απαραίτητα και αγαπητά, για να ικανοποιήσει τις επιθυμίες μας. Ξεχνώντας τις δικές της επιθυμίες, σπεύδει να ικανοποιήσει τα παιδιά της και προσφέρεται θυσία στον βωμό του καθήκοντος.

Βέβαια, για τη σωστή ανατροφή των παιδιών της η μητέρα πρέπει να γνωρίζει βασικές παιδαγωγικές αρχές, καθώς ο άνθρωπος από την παιδική του ηλικία δε μιμείται μόνον πράξεις αλλά και προσωπικότητες που τις θεωρεί πρότυπα. Τέτοια πρότυπα αποτελούν για το παιδί οι γονείς και ιδιαίτερα η μητέρα. Για να αντιληφθούμε καλύτερα την επίδρασή της στην αγωγή του παιδιού, αξίζει να υποδείξουμε ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Πιο συγκεκριμένα, οι τρεις Ιεράρχες υπήρξαν υπέροχα λουλούδια της μητρικής ανατροφής. Οι μητέρες τους Εμέλεια, Νόνα και Ανθούσα εξ απαλών ονύχων ενστάλαξαν στις ψυχές τους τη θεοσέβεια και την αγάπη προς τον πλησίον και απέβησαν μοναδικό φαινόμενο ηθικής τελείωσης. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να πούμε ότι οι γονείς δε χρειάζεται να ομιλούμε μόνο στα παιδιά μας για τον Θεό, αλλά και στον Θεό για τα παιδιά μας. Η προσευχή μας για την υγεία, την πρόοδο και την προστασία των παιδιών μας από μέρους του Θεού είναι η καλύτερη ασπίδα για τον αγώνα της ζωής.

Για να επιτύχει, όμως, στον ρόλο της η μητέρα ακόμη περισσότερο πέρα από τη φύση της και την ορμώδη διάθεση για θυσία και αυτοθυσία υπέρ των παιδιών της, δε χρειάζονται μόνον ύμνοι για το πρωταρχικό και πρωτοποριακό αυτό έργο της. Χρειάζεται αυτή η μοναδικότητά της να ενισχύεται και να στηρίζεται κι από άλλους παράγοντες, ώστε να καταξιώνεται, αλλά και να ενδυναμώνεται η αντοχή της στην ωραία αλλά δύσκολη αποστολή της. Ένας από τους πιο σημαντικούς αυτούς παράγοντες είναι η ενίσχυση της αυτοπεποίθησής της. Σε αυτό οδηγεί η σχέση του πατέρα και της μητέρας, η οποία εκφράζεται με ρόλους αγάπης και στοργής ή αντιπάθειας και ασυνεννοησίας αντίστοιχα. Οι ιδεώδεις σύζυγοι μοιράζονται την πείρα τους και θεμελιώνουν αρμονικές σχέσεις μεταξύ τους. Η μεγάλη σημασία που αποδίδεται στη συναρμονία αυτή, εί-

Η Άννα Τζάρβις με τραυματίες

ναι βάσιμη και συμβάλλει ακόμη περισσότερο στην τελική ανάπτυξη του γενεσιουργού ρόλου της μητέρας. Όταν όμως συμβαίνει το αντίθετο, δηλαδή, οι γονείς είναι συναισθηματικά σε διάσταση, υποβαθμίζεται ο ρόλος της μητέρας και γίνεται πλέον συμπτωματικός και τελείως άπρακτος. Άλλωστε, και των δύο γονέων είναι κοινοί οι στόχοι, κοινοί οι πόθοι και τα οράματα

για το μέλλον των παιδιών τους. Αυτό το τρίγωνο πατέρας-μητέρα-παιδί συνθέτει την οικογένεια.

Επιλογικά, η μητέρα είναι θεία οικονομία. Το παιδί είναι μια θεία ευδοκία. Οικονομία Θεού το ένα, για να παίρνει η ζωή συνέχεια. Ευδοκία Θεού το άλλο, για να δικαιώνεται ο παλμός της και να στεφανώνεται ο ιδρώτας της. Ο κόσμος δε θα είχε ζωή και η ζωή δε θα είχε κόσμο. Δίκαια θεωρείται η μητέρα παροχή δίχως όρια. Είναι η προσφορά, χωρίς απαίτηση αντιμισθίας. Μου δόθηκε πολλές φορές η ευκαιρία να θαυμάσω τη μάνα και να εκτιμήσω το μέγεθος της προσφοράς της. Ιδιαίτερα η συνεργασία μου με εκατοντάδες μητέρες μαθητών μου στην κοινή μας προσπάθεια να μορφώσουμε τη νέα γενιά, μου έδωσε την ευκαιρία να ζήσω από πολύ κοντά τις χαρές τους, τους φόβους, τις ελπίδες, τον ενθουσιασμό τους, τις μεγάλες προσδοκίες τους. Κάθε φορά θυμάμαι ένα ιαπωνικό γνωμικό: «επειδή ο Θεός δε θέλησε να τελειώσει τη Δημιουργία μόνος του, έπλασε τη Μάνα» καθώς και τα λόγια του Νομπελίστα ποιητή, Οδυσσέα Ελύτη: «Κι ένα τέταρτο μητέρας αρκεί για δέκα ζωές, και πάλι κάτι θα περισσέψει που να το ανακράξεις σε στιγμή μεγάλου κινδύνου».

ΟΙ ΑΡΕΤΕΣ ΤΟΥ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΓΙΑΝΝΗΣ Χ. ΚΑΡΑΜΙΧΟΣ

Φιλολόγος - ποιητής

Η γλώσσα ενός λαού αποτελεί το κατεξοχήν αναγνωριστικό στοιχείο της εθνικής του ταυτότητας. Η διαρκής μετεξέλιξή της στη ροή του χρόνου πλαισιώνει τον αρχικό της πυρήνα που αποτελεί και το θεμέλιο λίθος της. Κι αν στον προφορικό λόγο «συγχωρούνται» κάποια λάθη, στο γραπτό πρέπει να πειθαρχούμε στους συντακτικούς και γραμματικούς της κανόνες και γενικά στις αρετές που συγκροτούν έναν ορθά δομημένο λόγο. Αυτό ενισχύεται ακόμα περισσότερο με τη διαρκή αναζήτηση της κατάλληλης λέξης ή έκφρασης που οξύνουν το γλωσσικό μας αισθητήριο και αναδεικνύουν τον πλούτο της γλώσσας μας. Εδώ να επισημάνουμε πως στη λογοτεχνία, όπως αντιλαμβανόμαστε, η παρέκκλιση από τους κανόνες του ορθού λόγου είναι δεδομένη, μολονότι οδηγεί σε μια «γλωσσική αναρχία» κι αυτό γιατί κυρίαρχο στοιχείο της είναι το συναίσθημα και η προσφυγή της σε πιο ελεύθερα εκφραστικά μέσα που στοχεύουν στο θυμικό του αναγνώστη.

Η επιλεκτική επισήμανση των αρετών που προτείνονται παρακάτω έχουν υποκειμενικό χαρακτήρα. Ωστόσο είναι αποδεκτές και από το σύνολο των ειδημόνων. Οι αρετές αυτές συγκροτούν τον ιδιαίτερο τρόπο με τον οποίο πρέπει να εκφράζει ο καθένας τη σκέψη του, αυτό δηλαδή που συνιστά το ύφος του κειμένου.

Σαφήνεια: Δεν αρκεί να είναι ακριβές αυτό που γράφουμε, αλλά και να το εννοεί έτσι ο αναγνώστης. Διαφορετικά η επικοινωνία μας δεν είναι αποτελεσματική. Χρειάζεται η γλωσσική μας διατύπωση να είναι σαφής, να μεταδίδει δηλαδή στον αναγνώστη αυτήν ακριβώς τη σκέψη (ιδέα, πληροφορία, παρατήρηση) που είχαμε πρόθεση να μεταδώσουμε. Ένα απλό παράδειγμα: «Παρακαλούσα το Χριστό να μη μας βάλει διαγώνισμα, μα σαν τον είδα να έρχεται κρατώντας άσπρες κόλλες...» (Προφανώς πρόκειται για το μαθητή τη στιγμή της αναμονής του για το επικείμενο διαγώνισμα από τον καθηγητή.) Η σαφήνεια εξαρτάται από τη σωστή χρήση των λέξεων και των κανόνων που διέπουν τον ορθό λόγο. Διαφορετικά, οδηγούμαστε στην ασάφεια που προκύπτει από την πολυπλοκότητα των προτάσεων, από την κακή τοποθέτηση των λέξεων και από τη χρησιμοποίηση λέξεων ακατάλληλων ή διφορούμενων.

Ακρίβεια: Αν αυτό που γράφουμε συμφωνεί με την πραγματικότητα, τότε εκφραζόμαστε με ακρίβεια, που σημαίνει ότι δεν μπορούμε να αφαιρέσουμε ή να αλλάξουμε ούτε μια λέξη για να μην αλλοιωθεί ή να μην αδυνατίσει η λέξη. Ο πλατειασμός και ο άσκοπος περιγραφικός λόγος μας αποπροσανατολίζει από το στόχο. Μια προσεκτική διαδικασία πύκνωσης, αφαίρεσης δηλαδή

των περιττών λέξεων κάνει το λόγο πιο ουσιαστικό, πιο συγκροτημένο.

Εξαιρετικό παράδειγμα ακρίβειας, επιβλητικής απλότητας και συντομίας είναι το πρώτο ανακοινωθέν του Γενικού Επιτελείου του Στρατού μας το πρωί της 28ης Οκτωβρίου 1940: «Αι Ιταλικά στρατιωτικά δυνάμεις προσβάλλουν από τις 5:30 σήμερον τα ημέτερα τμήματα προκαλύψεως της ελληνοαλβανικού μεθόριου. Αι ημέτεροι δυνάμεις αμύνονται του πατρίου εδάφους».

Η ακρίβεια μας βοηθάει να αποφεύγουμε τους πλεονασμούς που οδηγούν στην επανάληψη. Δεν θα πούμε π.χ. προετοιμασμένος εκ των προτέρων, διότι δεν υπάρχει προετοιμασία εκ των υστέρων. Ωστόσο η υπερβολική ακρίβεια οδηγεί στην ξηρότητα. Είναι συγκρατημένα θεμιτό να διανθίζουμε τη φράση με καλοβαλμένα π.χ. επίθετα.

Κυριολεξία: Είναι η διατύπωση μιας έννοιας με την καταλληλότερη λέξη. Η καταφυγή σε παραδείγματα είναι πιο αποτελεσματική. Λέμε «αρχίζει η συνεδρίαση», «εγκαινιάζεται η Διεθνής Έκθεση». Αντί να πούμε π.χ. «δίνω διαβατήριο», «δίνω λουλούδια» είναι καλύτερο να πούμε «χορηγώ διαβατήριο», «προσφέρω λουλούδια».

Η υπερβολή και η επιτήδευση αποδυναμώνουν την έννοια της κυριολεξίας. Δεν λέμε για κάτι ότι είναι θαυμαστό, ασύγκριτο, ανήκουστο, καταπληκτικό, όταν είναι απλώς ωραίο, αξιοσημείωτο, σπάνιο κ.τ.λ. Κάτι αντίστοιχο με τη λέξη ισχύει και για την κατάλληλη φράση. Κυριολεκτούμε όταν αποκαλούμε πατροκτόνο αυτόν που σκότωσε τον πατέρα του και όχι άνθρωπο. Η αποφυγή άχρηστων περιφράσεων και κοινότυπων λέξεων μας προστατεύει να αποφύγουμε την ακυριολεξία. Η κατάκτηση της κυριολεξίας αποκτάται με τη μελέτη δοκίμων συγγραφέων, κατάλληλων λεξικών και με την ιδιαίτερα αγαπητική σχέση με τη γλώσσα.

Ορθότητα: Ούτε η ακρίβεια ούτε η σαφήνεια ούτε η λογική συνοχή και συνέπεια συντελούν ικανοποιητικά στην πλήρη επικοινωνία, αν δεν επιλέγεται για κάθε ξεχωριστή περίπτωση η ενδεδειγμένη λέξη ή φράση. Η ανορθότητα δεν αφήνει να βγουν στην επιφάνεια άλλες αρετές του λόγου.

Πολλές φορές διαπιστώνουμε πως γίνεται υπερβολική χρήση αποφθεγμάτων, παροιμιών και παροιμιακών φράσεων, επειδή θεωρούμε πως η περιστασιακά συνειρμική τους αναφορά υποστηρίζει το λόγο μας. Αυτό δε σημαίνει πως πρέπει να αποφεύγονται. Ίσα ίσα που η εύστοχη τοποθέτησή τους ενισχύει τη δυναμική του κειμένου αρκεί να παρεμβάλλονται με φειδώ και με κρι-

τήριο τον επιτυχή συσχετισμό τους με όσα λέγονται.

Ποικιλία: Χωρίς αυτή ακόμα και τα έργα δοκίμων συγγραφέων θα ήταν κουραστικά και άτονα. Με την ποικιλία πετυχαίνεται ο σωστός συνδυασμός διαφόρων λεκτικών μορφών και η διαδικασία της διάδρασης που διατηρούν αμείωτο το ενδιαφέρον του αναγνώστη ή του ακροατή καθώς δρομολογείται αβίαστα η παλίνδρομη σχέση πομπού-δέκτη.

Σε καμία περίπτωση οι παραπάνω επισημάνσεις δεν διεκδικούν το στοιχείο της μοναδικότητας. Είναι πολλές άλλες, υφολογικού χαρακτήρα, αρετές που κοσμούν την ελληνική γλώσσα.

Οι αρετές αυτές δεν προϋποθέτουν φύση προνομιακή ούτε σοφία πολλή ούτε μελέτη ειδική. Απαιτούν, όμως, κοινό μυαλό, αυτοπεποίθηση και ιδιαίτερη προσοχή επικεντρωμένη σταθερά στο στόχο: Πρέπει να σκεφτόμαστε μεθοδικά και επικοινωνιακά. Η σύλληψη της ιδέας και η επεξεργασία της οδηγούν στη μεγαλύτερη δυνατή καθαρότητα.

Ο **Μπαλζάκ** παραλληλίζει το λόγο με μια δεύτερη θρησκεία, σαν ένα δηλαδή αναντικατάστατο λατρευτικό αντικείμενο στη ζωή μας.

Στο περιθώριο του θεματικού μας πυρήνα ενδιαφέρον έχουν και κάποιες επιμέρους επισημάνσεις: Η παγιωμένη αντίληψη όσων ασχολούνται με το γραπτό λόγο είναι ότι ο γραπτός δημόσιος λόγος (ομιλία) που απευθύνεται δηλαδή στο κοινό πρέπει να αναγιγνώσκεται κι όχι να λέγεται από στήθους, γιατί προσδίδει επισημότητα και σεβασμό στο ακροατήριο που ενισχύονται και με την τακτική οπτική επαφή του ομιλητή προς αυτό.

Ο χαρισματικός ομιλητής επιστρατεύει κι επιπλέον

βοηθητικά στοιχεία που προκαλούν το ενδιαφέρον του κοινού, όπως είναι η διαβαθμισμένη φωνητική κλίμακα, ο χρωματισμός της λέξης ή της φράσης καθώς προφέρονται, οι παύσεις και ο θεατρικός τρόπος εκφοράς τους (κινήσεις των χεριών, ανάλογη έκφραση του προσώπου κ.τ.λ.). Φυσικά, ο χρονικός προσδιορισμός (διάρκεια) της ομιλίας κρίνεται απαραίτητος. Αντίθετα η κατ' ιδίαν ανάγνωση του ίδιου κειμένου γίνεται σε συνθήκες χαλάρωσης, χωρίς την ετοιμότητα του ομιλητή.

Με αφορμή τη σύγχυση που διαπιστώνουμε σε ορισμένους κειμενογράφους χρήσιμη κρίνεται και η πρότρυνση να υιοθετείται το ύφος που υπαγορεύεται και καθορίζεται από το υπό διαπραγμάτευση θέμα. Είναι αστείο π.χ. να μιλάς για την εθνική οικονομία με λογοτεχνικό οίστρο.

Αντί επιλόγου παρατίθεται ένα ποίημα, σχετικό με το θέμα, από την ανέκδοτη ποιητική συλλογή « Δελτίον (συν)Ειδήσεων».

ΣΗΜΕΙΑ ΤΩΝ ΚΑΙΡΩΝ

Το ακροατήριο μεγάλο
και ο ομιλητής
με την άνεση του ειδήμονα
βουτηγμένος στα χαρτιά του
πιάστηκε στην παγίδα
του ατέλειωτου μονόλογου.
Η λήξη τον βρήκε
σε μια αίθουσα
από σκυμμένα κεφάλια
βυθισμένα στη μαγεία
του lap-top.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ - ΥΠΟΣΧΕΣΗ

Ο Πρόεδρος και τα μέλη του Δ.Σ του Π.Σ. εκφράζουν τις θερμές τους ευχαριστίες στα μέλη του Συλλόγου μας για την αθρόα προσέλευση στις αρχαιρεσίες που διεξήχθησαν στις 21/1/2024. Απέδειξαν για μια ακόμη φορά έμπρακτα το ενδιαφέρον τους για την επιτυχή πορεία του Συλλόγου, όπως λεπτομερώς αυτή αποτυπώθηκε στα πεπραγμένα της Γενικής Συνέλευσης.

Να είστε βέβαιοι ότι θα καταβάλλουμε φιλότιμες προσπάθειες για να ανταποκριθούμε στις προσδοκίες σας και κάνουμε έκκληση να πλαισιώσετε τις αξιόλογες δραστηριότητες μας, γιατί Σύλλογος χωρίς την ενεργό συμμετοχή των μελών του δε νοείται. Η συμμετοχικότητα ενισχύει και την δυναμικότητα μας. Ευχόμαστε το 2024 να είναι ανέφελο με υγεία και διάθεση για δημιουργία.

Σημείωση. Αισθανόμαστε την υποχρέωση να ζητήσουμε συγγνώμη για την αναμονή και ταλαιπωρία αρκετών μελών του Συλλόγου, στην πληρωμή της συνδρομής και την λήψη της βεβαίωσης για την ψηφοφορία. Υποσχόμαστε ότι δεν θα επαναληφθεί.

Το Δ.Σ.

ΠΑΣΧΑΛΙΝΕΣ ΕΥΧΕΣ

Μέλη και φίλοι του Παγκυπικού Συλλόγου Καλή υπόλοιπη Τεσσαρακοστή
Ευχόμαστε το Άγιο Φως της Αναστάσεως να φωτίζει πάντα τη ζωή μας
και να μας οδηγεί στο δρόμο της Αγάπης, της Ελπίδας και της Αλληλεγγύης.
Το Πάσχα να μας βρει όλους υγιείς.

Το Δ.Σ.

Η ΚΛΙΣΗ ΤΟΥ ΜΗΝΙΣΚΟΥ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ ΣΕ ΦΑΣΗ ΛΙΓΩΝ ΗΜΕΡΩΝ

Ή Η ΑΛΩΣ ΠΟΥ ΣΧΗΜΑΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕΡΙΚΕΣ ΦΟΡΕΣ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΗΝΗ Ή ΤΟΝ ΗΛΙΟ ΕΧΕΙ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΙΡΟ;

ΣΤΑΥΡΟΣ Ι. ΑΥΓΟΛΟΥΠΗΣ
Ομότιμος Καθηγητής Αστρονομίας
του Τμήματος Φυσικής του ΑΠΘ

Εισαγωγή

Πολλοί άνθρωποι πιστεύουν ότι τόσο η κλίση του μηνίσκου της Σελήνης, όσο και η άλως (το στεφάνι) που σχηματίζεται μερικές φορές γύρω από την Σελήνη ή γύρω από τον Ήλιο συσχετίζονται με την πρόγνωση του καιρού και για τον λόγο αυτόν απευθύνονται συνήθως στους αστρονόμους για κάποια επιστημονική εξήγηση. Επειδή τέτοιες ερωτήσεις δέχθηκα πάρα πολλές φορές και από μέλη του Παγχαλκιδικού μας Συλλόγου, θεώρησα καλό με τη βοήθεια του «Παγχαλκιδικού Λόγου» να εξηγήσω τα δύο αυτά φαινόμενα και να δώσω και τις απαντήσεις στο ερώτημα για τη σχέση τους με τη δυνατότητα πρόγνωσης του καιρού.

Είναι, όμως, αδύνατο να μην ξεκινήσει κανείς με λίγα λόγια για τον μοναδικό φυσικό δορυφόρο του πλανήτη μας, την όμορφη Σελήνη. Η Σελήνη επηρέαζε πάντα τους ανθρώπους, ενέπνεε τους ποιητές και τους συγγραφείς και από αρχαιότατων χρόνων έχουμε πάρα πολύ ωραία ποιήματα για τη Σελήνη, όπως για παράδειγμα το ποίημα της Σαπούφης:

*...αστέρες μεν αμφί κάλαν σελάναν
αψ αποκρύπτουσι φάενον είδος
όποτα πλήθοισα μάλιστα λαμπησαργυρία γαν...*

(«...οι αστέρες, που βρίσκονται γύρω από την όμορφη Σελήνη,

*το φως τους αμέσως αποκρύπτουνε,
όταν αυτή ολόγιομη στη Γη σκορπάει ασήμι...»)*

Αλλά και νεότεροι ποιητές έγραψαν πολύ ωραία ποιήματα για τη Σελήνη, όπως αυτό του Φιλύρα, που τόσο δυνατά σου προσφέρει την ικανότητα της αίσθησης μιας αστρονομικής παρατήρησης, όταν αυτή λούζεται στο πάθος της σύλληψης της ομορφιάς των ουρανίων σωμάτων.

*(«...ως πότε θα γυρνάς στ' ουρανού τα πλάτη
αργυρή, πασιφάη, πλησιφάη, γεμάτη, μισή,*

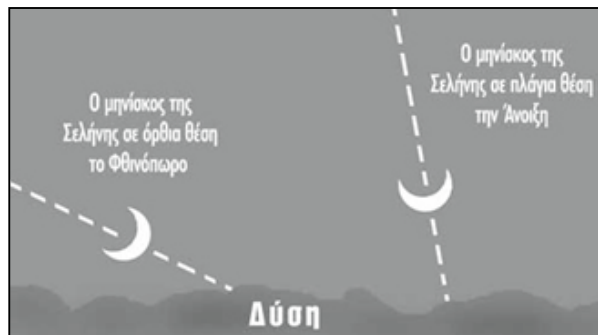
*μαγεία φωτεινή, δέσμη φώτων, νύμφη ωραία,
προαιώνια, πρόκοσμη, προκατακλυσμαία,
λατρεία υψωμένων καρδιών και τραχίλων...
ερώτων ακόνι, γοητεία των άστρων...»)*

Αν, γενικά, η ομορφιά στη ζωή του ανθρώπου περνάει από τον εγκέφαλο, η ομορφιά της αστρονομικής παρατήρησης είναι μονοπώλιο της γνώσης. Όλα τα ουράνια σώματα αποκτούν άλλη διάσταση ομορφιάς στα μάτια του παρατηρητή, που πιο πριν είχε φροντίσει να αναζητήσει τη γνώση για αυτά.

Η Σελήνη είναι το πρώτο για παρατήρηση ουράνιο σώμα στον κατάλογο του ερασιτέχνη αστρονόμου με την απόκτηση του πρώτου τηλεσκοπίου. Με

μια πρώτη ματιά στη Σελήνη θα δούμε και θα θαυμάσουμε τον κρατήρα του Τύχωνα, που σχηματίστηκε πριν 109 εκατομμύρια χρόνια, όταν έπεσε εκεί κοντά στον Νότιο Πόλο της Σελήνης ένας μεγάλος μετεωρίτης, ο οποίος και δημιούργησε αυτόν τον κρατήρα βάθους σχεδόν 5 χιλιομέτρων.

Μια πολύ ενδιαφέρουσα περιοχή της Σελήνης είναι η κυκλική Θάλασσα των Βροχών. Είναι η μεγαλύτερη από τις κυκλικές θάλασσες της Σελήνης και εύκολα μπορεί να παρατηρήσει κανείς σε αυτήν τον συναρπαστικής ομορφιάς κόλπο της Ίριδας, ο οποίος σχηματίστηκε όταν ένας παλιός κρατήρας διαμέτρου 260 χιλιομέτρων γέμισε μερικώς από ηφαιστειακή λάβα η οποία και δημιούργησε τη Θάλασσα των Βροχών. Εκεί κοντά βρίσκεται και ο σχετικά νέος κρατήρας του Κοπέρνικου ηλικίας περίπου 900 εκατομμυρίων ετών. Τα τοιχώματά του έχουν 3750 μέτρα βάθους και 400 μέτρα ύψος πάνω από το γύρω έδαφος. Η διάμετρό του είναι 93 χιλιόμετρα. Αυτό, όμως, που κυριολεκτικά αιχμαλωτίζει την προσοχή του παρατηρητή είναι ο κρατήρας του Αρίσταρχου, που ο πυθμένας του λαμπυρίζει σαν να είναι γεμάτος από διαμάντια και οι

Εικόνα 1: Κάθε Φθινόπωρο ο μηνίσκος της Σελήνης των πρώτων ημερών του συνοδικού μήνα είναι σε όρθια θέση και κάθε Άνοιξη σε πλάγια θέση. Το φαινόμενο δεν έχει καμία σχέση με τον καιρό, παρότι κάποιες λαϊκές ρήσεις παραπέμπουν σε έναν τέτοιο συσχετισμό.

ακτινωτές χαράδρες του εκτείνονται σε απόσταση μέχρι 150 χιλιομέτρων.

Θάλασσες είναι οι μεγάλες σκούρες επίπεδες περιοχές της σεληνιακής επιφάνειας, που δημιουργήθηκαν όταν πριν από τουλάχιστον 3 δισεκατομμύρια χρόνια ηφαιστειακή λάβα σκέπασε τις επιφανειακές ανωμαλίες των περιοχών αυτών. Οι πιο γνωστές θάλασσες είναι η *Θάλασσα των Βροχών*, η *Θάλασσα του Ψύχους*, η *Θάλασσα των Κρίσεων*, ο *Ωκεανός των Καταιγίδων* κ.α.

Υπάρχουν, όμως, εκτός από τους κρατήρες και τις θάλασσες και οι **οροσειρές**. Στο κέντρο περίπου του σεληνιακού δίσκου δεσπόζουν τα **Απέννινα**, με υψόμετρο 5,5 χιλιομέτρων, που δημιουργήθηκαν πριν από 3,86 δισεκατομμύρια χρόνια. Κοντά στον Βόρειο Πόλο, σε αντιδιαμετρική θέση ως προς τον κρατήρα του Τύχωνα, βρίσκονται οι **Άλπεις** με μέσο υψόμετρο 2400 μέτρα και μέγιστο 3600 μέτρα.

Στους περισσότερους χάρτες της Σελήνης θα βρείτε τη θέση και τα ονόματα πολλών άλλων κρατήρων, οροσειρών και θαλασσών για να απολαύσετε την ομορφιά του δικού μας φυσικού δορυφόρου, του δορυφόρου της Γης μας.

Α) Η κλίση του μηνίσκου της νέας Σελήνης

Η κλίση του μηνίσκου της νέας Σελήνης, δηλαδή της Σελήνης σε φάση λίγων ημερών, δηλαδή πριν το πρώτο τέταρτο της Σελήνης (φάση 7 ημερών), που εμφανίζεται στον δυτικό ορίζοντα μετά τη δύση του Ήλιου, απασχολούσε από τα πολύ παλιά χρόνια τους ανθρώπους, που ήθελαν να προβλέπουν τον καιρό. Τελικά, η ρήση του λαού «Ορθιο το φεγγάρι, ξάπλα ο καπετάνιος», δηλαδή καλοκαιρία, και το αντίστροφο «Ξάπλα το φεγγάρι, όρθιος ο καπετάνιος», δηλαδή κακοκαιρία, δεν είναι ορθή. Κάθε φθινόπωρο ο λαμπρός μηνίσκος της Σελήνης λίγων ημερών είναι όρθιος και κάθε άνοιξη είναι σε πλάγια θέση, σαν βαρκούλα (Εικ. 1).

Πάντα η φθινοπωρινή Σελήνη λίγων ημερών γράφει χαμηλή τροχιά, φωτίζεται από τον Ήλιο από πλάγια θέση και φαίνεται όρθια, ενώ η Σελήνη της άνοιξης στην ίδια φάση γράφει ψηλότερη τροχιά και, καθώς ο Ήλιος βρίσκεται και πάλι περίπου στο επίπεδο του ισημερινού,

όπως και το φθινόπωρο, φωτίζει τώρα τη Σελήνη από κάτω και έτσι φαίνεται πλαγιασμένη σαν βαρκούλα.

Τελικά, η κλίση του μηνίσκου της Σελήνης σε φάση λίγων ημερών όπως εμφανίζεται στον δυτικό ορίζοντα μετά τη δύση του Ήλιου δεν έχει καμία σχέση με τις μετεωρολογικές συνθήκες που θα επικρατήσουν μέσα στον σεληνιακό μήνα που ξεκινάει. Αλλά έχει επικρατήσει αυτή η ρήση του λαού, γιατί η άνοιξη είναι συνήθως πιο βροχερή από το φθινόπωρο.

Β) Η άλως που σχηματίζεται μερικές φορές γύρω από τη Σελήνη ή τον Ήλιο

Στην επιστήμη της Αστρονομίας το οπτικό αυτό φαινόμενο του σχηματισμού λαμπρών και ορισμένες φορές πολύχρωμων κύκλων ή τόξων γύρω από τον Ήλιο ή τη Σελήνη λέγεται **άλως** (Εικ. 2). Το οπτικό αυτό φαινόμενο οφείλεται στη διάθλαση και στην ανάκλαση του φωτός του Ήλιου ή της Σελήνης από τους παγοκρυστάλλους των αραιών λευκών νεφών τύπου cirrus ή cirrostratus (θύσανοι και θυσανοστρώματα αντίστοιχα).

Τα νέφη αυτών των τύπων βρίσκονται στην ανώτερη ατμόσφαιρα της Γης και έχουν συνήθως θερμοκρασία χαμηλότερη από -40 βαθμούς Κελσίου. Η ακτίνα του φωτεινού δακτυλιδιού που περιβάλλει τον δίσκο του Ήλιου ή της Σελήνης και τα χρώματά του εξαρτώνται από το μέγεθος και τη διάταξη των παγοκρυστάλλων στα νέφη αυτά.

Η πιο συνηθισμένη άλως έχει φαινόμενη ακτίνα 22 μοίρες, δηλαδή όσο περίπου είναι το τόξο στον ουρανό που καλύπτει η ανοικτή παλάμη μας στην έκταση του χεριού μας, από το μικρό δάκτυλο μέχρι τον αντίχειρα.

Η συχνότητα εμφάνισής της στη χώρα μας είναι περίπου 25 φορές τον χρόνο. Πολύ, όμως, σπανιότερα μπορεί να εμφανισθεί, γύρω από τον Ήλιο ή τη Σελήνη, και άλως με διπλάσια ακτίνα, αλλά με μικρότερη λαμπρότητα.

Η εμφάνιση της άλως γύρω από τον Ήλιο ή τη Σελήνη θα μπορούσε να συσχετισθεί με την αλλαγή του καιρού, όπως θεωρεί ο λαός, διότι, όπως αναφέραμε παραπάνω, συνδέεται με την ύπαρξη των νεφών cirrus και cirrostratus στην ανώτερη ατμόσφαιρα της Γης.

Εικόνα 2: Σεληνιακή άλως

ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΣΕ ΟΛΟΥΣ

Στην ετικέτα με την διεύθυνσή σας, στο περιοδικό που λαμβάνετε, αναγράφεται πάνω από το όνομά σας το έτος μέχρι και το οποίο έχετε εξοφλήσει τη συνδρομή σας.

ΑΠΟ ΤΟ «ΗΣΙΟΔΕΙΟ» ΑΡΟΤΡΟ, ΣΤΗ ΔΟΥΡΥΦΟΡΙΚΗ «ΓΕΩΡΓΙΑ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ»

Προκλήσεις και ευκαιρίες για τις νέες γενιές αγροτών της Χαλκιδικής μας

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Ν. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ*

Ομότιμος Καθηγητής Γεωπονικής Σχολής Α.Π.Θ.

Εισαγωγή

Δεν θα ήταν υπερβολή αν λέγαμε ότι η ανακάλυψη του αρότρου σήμανε την απαρχή της «*πρώτης γεωργικής επανάστασης*». Συγκλονισμένες οι πρώτες κοινωνίες, απέδωσαν την εμφάνιση του αρότρου σε κάποιο θεό ή θεόπνευστο βασιλιά. Τα πρώτα άροτρα χρησιμοποιήθηκαν στην Αίγυπτο και στη Μεσοποταμία περί το 4.000 π.Χ. Εικόνες σε αρχαία αγγεία δείχνουν ζευγάρια βοδιών να έλκουν άροτρο (εικ. 1). Στο κείμενο «*Εργα και Ημέραι*» του Ησιόδου (τέλος 8ου π.Χ. αιώνα) διαβάζουμε την πρώτη γραπτή αναφορά στη χρήση ξύλινου αρότρου στην Ελλάδα (στίχοι 432 - 457):

«...δοιά δὲ θέσθαι ἄροτρα, πονησάμενος κατὰ οἶκον,

αὐτόγυον καὶ πηκτόν, ἐπεὶ πολὺ λώιον οὕτω·

εἴ χ' ἔτερον ἄξαις, ἔτερόν κ' ἐπὶ βουσὶ βάλοιο...».

Μετάφραση:

«...Δύο ετοίμασε ἄροτρα, στο σπίτι φτιάχνοντάς τα, ἓνα μονοκόμματο και ἓνα ἀπὸ πολλὰ κομμάτια, γιατί πολὺ καλύτερα εἶναι ἔτσι:

ἂν σπάσεις τὸ ἓνα, τὸ ἄλλο μπορεῖς στα βόδια να τὸ βάλεις...».

Ακόμα και σήμερα βρίσκουμε καλλιεργητές με ξύλινα άροτρα σε κάποιες απομονωμένες περιοχές της Κίνας, της Ινδίας και της Αφρικής. Αν όμως ταξιδέψουμε στην Ολλανδία και συναντήσουμε έναν σύγχρονο γεωργό εν ώρα εργασίας, θα νομίσουμε ότι βλέπουμε έναν χειριστή αεροπλάνου και όχι έναν αγρότη, που φροντίζει το χωράφι του. Από τον υπολογιστή του, ο Ολλανδός αγρότης εμποτεύει το Μη Επανδρωμένο Αερόχημα – ΜΕΑ (drone), που πετά πάνω από το χωράφι του και με τους αισθητήρες του συλλέγει πολύτιμα δεδομένα (εικ. 2). Με κατάλληλα προγράμματα λογισμικού, αξιοποιεί τα δεδομένα αυτά για να αξιολογεί την δυναμικά μεταβαλλόμενη παραγωγική «*εικόνα*» του χωραφιού του, εστιάζοντας σε μικρής έκτασης επιφάνειες (σε λίγα τετραγωνικά μέτρα). Με βάση τα συλλεγόμενα δεδομένα, προγραμματίζεται το αυτοματοποιημένο ποτιστικό σύστημα για να ποτίσει κάθε διαφορετι-

Εικόνα 1. Αιγυπτιακό άροτρο (~1250 π.Χ.)

κή επιφάνεια γης με το απολύτως **απαραίτητο** νερό και το ρομποτικό σύστημα εφαρμογής λιπάσματος για να λιπάνει κάθε διαφορετική επιφάνεια με την **απαραίτητη** ποσότητα λιπάσματος. Έτσι επιτυγχάνει το **μέγιστο παραγωγικό αποτέλεσμα**, με την ελάχιστη χρήση πόρων (*νερού, λιπάσματος, αγροχημικών, ενέργειας, εργασίας*). Επιπλέον, με τη φιλική προς το περιβάλλον χρήση αγροχημικών, εξασφαλίζει τις **μέγιστες επιδοτήσεις** της

ΕΕ, στα πλαίσια της Κοινωνικής Οδηγίας για μια οικονομική, περιβαλλοντικά φιλική, κοινωνικά βιώσιμη Γεωργία, την «*Πράσινη Γεωργία*», όπως αυτή περιγράφεται στην ΚΑΠ 2023 - 2027¹.

Οικονομικό αποτέλεσμα: Ενώ ο παγκόσμιος μέσος όρος παραγωγής πατάτας είναι περίπου 0,9 τόνοι ανά στρέμμα, το χωράφι του Ολλανδού παραγωγού δίνει πάνω από 4,5 τόνους ανά στρέμμα! Και

η παραγωγή αυτή επιτυγχάνεται με άριστη ποιότητα προϊόντος, με χαμηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα και δραστικά μειωμένο κόστος παραγωγής, καθώς αποφεύγεται η σπατάλη νερού, ενέργειας, αγροχημικών και εργατικών. Πενταπλάσια παραγωγή και υποδιπλάσιες καλλιεργητικές δαπάνες, σημαίνουν υποδεκαπλάσιο κόστος παραγωγής ανά κιλό προϊόντος και συνεπώς **δεκαπλάσια ανταγωνιστικότητα**.

Ερώτημα 1ο: Για πόσα χρόνια θα μπορέσει να επιβιώσει η Ελληνική Γεωργία, αν δεν προσαρμοστεί έγκαιρα στις προκλήσεις της σημερινής και - ακόμα περισσότερο - σε εκείνες της αυριανής πραγματικότητας;

Ερώτημα 2ο: Μήπως οι ψηφιακές τεχνολογίες προσφέρουν μια πολύτιμη ευκαιρία παραγωγικής ανασυγκρότησης - αναζωογόνησης της Ελληνικής υπαίθρου με την είσοδο στη Γεωργία νέων, ψηφιακά ενημερωμένων αγροτών;

«Πράσινη Επανάσταση» και Παγκόσμια Πείνα

Η «*Πράσινη Επανάσταση*», γνωστή και ως «*Τρίτη Αγροτική Επανάσταση*», ξεκίνησε στις αναπτυγμένες χώρες στις αρχές του 20ου αιώνα και εξαπλώθηκε παγκοσμίως πριν τα τέλη της δεκαετίας του 1980. Ήταν

μια περίοδος καθοριστικών πρωτοβουλιών μεταφοράς γεωργικής τεχνολογίας, που οδήγησαν σε σημαντική αύξηση των αποδόσεων της γεωργικής παραγωγής. «Πατέρας» της «Πράσινης Επανάστασης» ήταν ο Αμερικανός φυτοπαθολόγος - γενετιστής Norman Borlaug (1914 – 2009), ο οποίος, με τις παρεμβάσεις του στην παραγωγή σιτηρών, αύξησε κατακόρυφα την Παγκόσμια Γεωργική παραγωγή και έσωσε από την πείνα πάνω από ένα δισεκατομμύριο(!) ανθρώπους. Γεωπόνος - ερευνητής σε Διεθνές Ερευνητικό Κέντρο του Μεξικού (CIMMYT), ο Borlaug ανέπτυξε ημιάννες ποικιλίες σίτου, με μεγάλη αντοχή σε ασθένειες και υψηλές αποδόσεις. Ως αποτέλεσμα, το Μεξικό από μεγάλος εισαγωγέας δημητριακών, έγινε το 1963 **εξαγωγέας** δημητριακών. Αργότερα στη ζωή του, ο Borlaug επέκτεινε την εφαρμογή των τεχνικών της «Πράσινης Επανάστασης» στην Ασία και στην Αφρική, διευρύνοντας έτσι την εμβέλεια των ανθρωπιστικών παρεμβάσεων του ανά την υφήλιο, για να κερδίσει επάξια τον τίτλο του «**ευεργέτη της ανθρωπότητας**». Και επειδή η έλλειψη τροφίμων είναι βασική αιτία πολεμικών συγκρούσεων, γιαυτό ο Borlaug τιμήθηκε το 1970 με το *Νόμπελ Ειρήνης!*

Το μέλλον της ανθρωπότητας εξαρτάται από το μέλλον της Γεωργίας

Η «Πράσινη Επανάσταση» συνέβαλε αποφασιστικά στη μείωση της φτώχειας και της βρεφικής θνησιμότητας, ενώ έσωσε από την πείνα δισεκατομμύρια ανθρώπων ανά την υφήλιο. Στο διάστημα από το 1960 έως το 2015, με συνεχείς βελτιωτικές παρεμβάσεις, η πρωτογενής παραγωγή τροφίμων τριπλασιάστηκε. Ωστόσο, ο πληθυσμός της Γης αναμένεται να φτάσει τα 10 δισ. άτομα μέχρι το 2050 και, για να είναι εφικτή η διατροφή του, χρειάζεται διπλασιασμός(!) της τρέχουσας παραγωγικής δυνατότητας.

Η πρόκληση είναι τεράστια, καθώς ο νέος στόχος θα πρέπει να επιτευχθεί με μειούμενους φυσικούς πόρους, αφού, τεράστιες εκτάσεις γης διαβρώνονται, ερημοποιούνται ή αποσύρονται για άλλες χρήσεις (*φωτοβολταϊκά πάρκα, παραγωγή βιοντίζελ, επεκτάσεις αστικών κέντρων και σχετικών υποδομών, κ.λπ.*).

Για να διπλασιάσουμε την παραγωγή τροφίμων με λιγότερους εδαφικούς και υδάτινους πόρους, σε ένα περιβάλλον με ακραία καιρικά φαινόμενα, θα χρειαζόμαστε «*έξυπνες*», καινοτόμες παρεμβάσεις στην παραγωγική διαδικασία. Χρειαζόμαστε ένα νέο, πολύ αποδοτικότερο παραγωγικό μοντέλο. Και εδώ έρχεται να δώσει λύσεις η Ψηφιακή Τεχνολογία, η Τεχνητή Νο-

ημοσύνη, η ευφυής δορυφορική «Γεωργία Ακρίβειας», το ραγδαία αναπτυσσόμενο «*Διαδίκτυο των Πραγμάτων*» (*Internet of Things - IoT*).

Τι είναι το «*Διαδίκτυο των Πραγμάτων*»; Στην πράξη είναι ένα δίκτυο από αισθητήρες, που μεταφέρουν λεπτομερείς πληροφορίες από το χωράφι ή τη φάρμα στον υπολογιστή του αγρότη ή στο κινητό του. Οι αισθητήρες μεταδίδουν κρίσιμα δεδομένα, όπως είναι η υγρασία και η θερμοκρασία της ατμόσφαιρας και του εδάφους, η ροή του ποτιστικού νερού και η περιεκτικότητα του εδάφους σε οργανικά και ανόργανα στοιχεία. Πρακτικά λειτουργούν ως προέκταση των αισθήσεων του αγρότη, οδηγώντας έγκαιρα σε σωστές καλλιεργητικές παρεμβάσεις.

Αναφορικά με τη ζωική παραγωγή, η εισαγωγή ψηφιακής τεχνολογίας απλοποίησε τα μέγιστα τη δια-

Εικόνα 2. Εποπτεία καλλιέργειας με ιπτάμενη συσκευή (drone)

τροφή, την Κτηνιατρική παρακολούθηση και τη διαχείριση ζωικού κεφαλαίου ακόμα και σε τεράστιες φάρμες, που αριθμούν μέχρι και 1.000.000(!) βοοειδή. Ο ατομικά προγραμματισμένος πομποδέκτης στο κολλάρο κάθε ζώου, του δίνει πρόσβαση για λήψη συγκεκριμένης ημερήσιας ποσότητας τροφής από τις «*έξυπνες*» ψηφιακές ταϊστρες. Στο τέλος της ημέρας, ο υπολογιστής της Μονάδας δίνει με κωδικούς τη λίστα των ζώων, που δεν εξα-

ντλησαν το ατομικό όριο πρόσληψης τροφής, επειδή προφανώς είναι αδιάθετα. Έτσι, εντοπίζονται άμεσα τα «*άτομα*» της αγέλης, που χρειάζονται Κτηνιατρική παρακολούθηση και θεραπεία, για να προληφθούν η σοβαρή νόσησή τους, η περαιτέρω μόλυνση της αγέλης και οι απώλειες ζωικού κεφαλαίου.

Οι ψηφιακές τεχνολογίες στην Ελλάδα

Με πρόσφατη ανακοίνωσή της, η Ε.Ε. αναφέρει ότι έχει δεσμεύσει για την ερχόμενη διετία πόρους ενός δισ. ευρώ για ανάπτυξη της «*βιώσιμης Γεωργίας*». Κεντρικός στόχος η παραγωγή περισσότερων και ποιοτικότερων τροφίμων με μειωμένα μέσα παραγωγής, το μειωμένο περιβαλλοντικό αποτύπωμα και, τελικά, η βελτίωση της οικονομίας και της ποιότητας ζωής σε μη-αστικές περιοχές, ώστε να γίνουν πιο ελκυστικές για εργασία και κατοικία. Προσδοκώμενο αποτέλεσμα, η απο-αστικοποίηση των πληθυσμών, που συμπεριλαμβάνουν τα μεγάλα αστικά κέντρα και τα απειλούν με κατάρρευση.

Σε αυτό το πλαίσιο, αρκετές νεοφανείς Ελληνικές επιχειρήσεις, αξιοποιώντας το διεθνώς αναγνωρισμένο δυναμικό Ελλήνων ερευνητών, πρωτοπορούν ήδη στην ανάπτυξη καινοτόμων ψηφιακών εφαρμογών

στον αγροτικό τομέα. Προϊόντα συνεργασίας διαφορετικών επιστημονικών τομέων (ηλεκτρολόγων μηχανικών, γεωπόνων, προγραμματιστών, κ.α.), οι εφαρμογές αυτές αλλάζουν άρδην την καθημερινότητα του Έλληνα αγρότη και βοηθούν την πατρίδα μας να μπει οριστικά σε μια νέα εποχή στην κατεύθυνση της «Γεωργίας Ακριβείας».

Αιχμές του δόρατος στις ψηφιακές τεχνολογίες είναι η συλλογή δεδομένων με εξειδικευμένους αισθητήρες, η επισκόπηση των καλλιεργειών με ΜΕΑ (drones) και η συλλογή καρπών με εξοπλισμό ρομπότ. Η χρήση «έξυπνων» αισθητήρων για γεωργικές εφαρμογές αυξάνονται συνεχώς, χάρη στη σταδιακή μείωση του κόστους εγκατάστασης και συντήρησής τους. Παράγοντες όπως, τα επίπεδα θερμοκρασίας, υγρασίας και θρεπτικών στοιχείων στο έδαφος, η θερμοκρασία και υγρασία του περιβάλλοντος, η ένταση του ηλιακού φωτισμού, η ταχύτητα του ανέμου, μετριοούνται ήδη συστηματικά από Ελληνικές γεωργικές εκμεταλλεύσεις σε 24ωρη βάση. Οι εφαρμογές ΤΝ αξιοποιούν τα συλλεγόμενα δεδομένα και με κατάλληλα προγράμματα, ένας «ψηφιακός γεωπόνος» προτείνει στον παραγωγό την έγκαιρη εφαρμογή στοχευμένων παρεμβάσεων για μεγιστοποίηση της παραγωγής και του οικονομικού αποτελέσματος.

Οι εξελίξεις στις εφαρμογές ρομποτικού εξοπλισμού και η δραστική μείωση του κόστους του, επιτρέπουν τη χρήση ρομπότ για σχετικά πολύπλοκες εργασίες, όπως ο «έξυπνος» ψεκασμός ακριβείας, η συλλογή καρπών και η στενή παρακολούθηση της πορείας των καλλιεργειών. Η χρήση ΜΕΑ, που λειτουργούν με ΤΝ, είναι το ταχύτερα αναπτυσσόμενο εργαλείο επισκόπησης στις εφαρμογές Γεωργίας Ακριβείας. Με τον έγκαιρο και επακριβή εντοπισμό εντομολογικών, μικροβιολογικών και άλλων προσβολών, εξασφαλίζεται η άμεση αντιμετώπισή τους με την ελάχιστη χρήση αγροχημικών, αφού η επιτυχής αντιμετώπιση μιας προσβολής είναι αρκετά πιο εύκολη «εν τη γενέσει» της. Καθώς τα ρομπότ γίνονται φθηνότερα και ευκολότερα στη χρήση, διευκολύνεται η εισαγωγή τους σε ένα ευρύ φάσμα γεωργικών εφαρμογών, για να καλυφθεί η αυξανόμενη έλλειψη εργατικών χεριών και η ανάγκη μείωσης του κόστους παραγωγής.

Στο χώρο της μετασυλλεκτικής μεταχείρισης, συγκεκριμένες εφαρμογές στην αποθήκευση σιτηρών, ελαχιστοποιούν τις απώλειες προϊόντων από εντομολογικές και μικροβιολογικές προσβολές. Με τη συστηματική παρακολούθηση κρίσιμων παραμέτρων αποθήκευσης (θερμοκρασία – σχετική υγρασία), την έγκαιρη εφαρμογή απεντομώσεων ακριβείας και τη συνολική ηλεκτρονική παρακολούθηση της πορείας ενός προϊόντος «από το χωράφι στο πιρούνι» του Καταναλωτή, εξασφαλίζεται η μέγιστη προστασία της ποιότητας/ασφάλειας των προϊόντων και της υγείας του Κατανα-

λωτή από πιθανή κατανάλωση θανατηφόρων τοξινών (βλ. μυκοτοξίνες²).

Ήδη αρκετοί Έλληνες παραγωγοί έχουν κάνει τα πρώτα, μικρά βήματα στις δορυφορικές εφαρμογές. Με την τεράστια αύξηση της τιμής του ελαιόλαδου λόγω ακαρπίας το 2023, εμφανίστηκαν συστήματα δορυφορικής παρακολούθησης του ελαιόκαρπου με GPS, για αποτροπή κλοπής του. Το ίδιο συμβαίνει με την προστασία μελισσιών από κλοπές, μια πραγματική μάστιγα, που οδηγεί σε απόγνωση τους Μελισσοκόμους. Επιπλέον, οι Έλληνες Μελισσοκόμοι, μπορούν τώρα να παρακολουθούν την παραγωγικότητα των «μελισσιών» τους από δεκάδες ή και εκατοντάδες χιλιόμετρα μακριά, χρησιμοποιώντας «έξυπνους» αισθητήρες συνεχούς ζύγισης, που στέλνουν δορυφορικά το στιγμιαίο βάρος της κυψέλης στον υπολογιστή ή στο κινητό τους. Όταν ο μελισσοκόμος «βλέπει» ότι το βάρος της κυψέλης δεν αυξάνει με ικανοποιητικό ρυθμό, λόγω χαμηλής παραγωγής μελιού, μπορεί έγκαιρα να μετακινήσει τις κυψέλες του σε καταλληλότερη περιοχή, με περισσότερη «τροφή» (ανθοφορία). Μπορεί επίσης να αντιληφθεί άμεσα την πιθανή νόσηση του μελισσιού του, όταν κάποια κυψέλη υστερεί στην παραγωγή έναντι των άλλων. Αν συνυπολογιστούν, το κόστος της απώλειας μελισσιών λόγω ασθενειών ή κλοπών, το κόστος των μετακινήσεων σε μεγάλες αποστάσεις (βλ. Θάσος, Καλαμάτα) για έλεγχο των κυψελών και η απώλεια εισοδήματος από μειωμένη παραγωγή λόγω παρατεταμένης, άσκοπης παραμονής του μελισσοκομείου σε λάθος τόπο (χωρίς ανθοφορία), γίνεται αντιληπτό το τεράστιο οικονομικό όφελος της δορυφορικής παρακολούθησής του.

Η ΓΑ δίνει στους αγρότες μας τη δυνατότητα να αυξήσουν τις αποδόσεις τους, να μειώσουν δραστικά τις δαπάνες παραγωγής και να επιτύχουν σημαντική αύξηση των οικονομικών τους επιδόσεων, με παράλληλη βελτίωση των συνθηκών εργασίας και της καθημερινότητάς τους. Επιπλέον, συγκεκριμένες ψηφιακές εφαρμογές στη διακίνηση και εμπορία προϊόντων, δίνουν στον Έλληνα παραγωγό τη δυνατότητα να πουλήσει τα προϊόντα του χωρίς μεσάζοντες, να αποκτήσει άμεση πρόσβαση στις διεθνείς αγορές και να πετύχει καλύτερες τιμές, με τελικό όφελος τόσο για τον ίδιο όσο και για τον Καταναλωτή..

Δυσκολίες και προαπαιτούμενα για τη χρήση της νέας τεχνολογίας

Σε ένα ανταγωνιστικό παγκόσμιο περιβάλλον, η Ελληνική Γεωργία οφείλει να επιβιώσει και να αναπτυχθεί, βελτιώνοντας σημαντικά τις επιδόσεις της. Για να συμβεί αυτό θα πρέπει να αντιμετωπίσει τους παρακάτω σημαντικούς περιορισμούς:

α. το μικρό μέγεθος των περισσότερων μονάδων παραγωγής,

β. τη μεγάλη ηλικία και τις περιορισμένες τεχνολο-

γικές γνώσεις της πλειονότητας των παραγωγών, και γ. την κακή διαδικτυακή συνδεσιμότητα στις αγροτικές περιοχές, που «υποφέρουν» από μικρότερη κάλυψη στα δίκτυα κινητής τηλεφωνίας και βραδύτερες συνδέσεις στο Διαδίκτυο, σε σχέση με εκείνες των αστικών κέντρων.

Ήλθε η ώρα για **δραστική αλλαγή τοπίου** στην Ελληνική Γεωργία. Με τις νέες τεχνολογίες, ο μικρός γεωργικός κλήρος, που συνιστά κορυφαίο συγκριτικό μειονέκτημα του Έλληνα αγρότη, μπορεί και πρέπει να μετατραπεί σε συγκριτικό πλεονέκτημα.

Σε ό,τι αφορά στο γερασμένο παραγωγικό δυναμικό, σύμφωνα με πρόσφατες στατιστικές της Eurostat, μόλις το 5,2% των Ελλήνων αγροτών είναι κάτω των 35 ετών, ενώ το 33,5% είναι άνω των 65 ετών, με τη μέση ηλικία του Έλληνα αγρότη να είναι τα 57 έτη(!). Ένας ηλικιωμένος, ολιγογράμματος αγρότης δυσκολεύεται να «*παρακολουθήσει*» τις εξελίξεις της τεχνολογίας, με αποτέλεσμα να μένει πίσω αναγκαστικά. Η είσοδος νέων, μορφωμένων αγροτών με γνώσεις ψηφιακής τεχνολογίας και οι υψηλές, προβλεπόμενες Ευρωπαϊκές επιδοτήσεις στην εγκατάσταση ψηφιακών εφαρμογών, αναμένεται να βοηθήσουν σημαντικά στην αντιμετώπιση των δυσκολιών αυτών.

Τέλος, η σταδιακή βελτίωση των επαρχιακών ψηφιακών δικτύων και η ραγδαία ανάπτυξη της ψηφιακής τεχνολογίας αναμένεται να επιταχύνουν την εξάπλωσή της σε όλο και περισσότερες εφαρμογές, με αποτέλεσμα να μειωθεί σημαντικά το κόστος επένδυσης και χρήσης των εφαρμογών αυτών.

Απαιτούμενες συνεργασίες - προτάσεις

Το μέγεθος και η πολυπλοκότητα των προκλήσεων, απαιτούν ένα ισχυρό πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ των παραγωγών και της Πολιτείας, με τη συνδρομή της ακαδημαϊκής κοινότητας και των επιχειρήσεων, που αναπτύσσουν ψηφιακές εφαρμογές στην παραγωγή, αποθήκευση, διακίνηση και εμπορία αγροτικών προϊόντων.

Αξιοποιώντας το ευνοϊκό θεσμικό πλαίσιο και τις σχετικές επιδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι **Κυβερνήσεις** μας οφείλουν να θεσπίσουν πολιτικές, που ενθαρρύνουν τη δραστηριοποίηση νέων αγροτών, προωθούν τη χρήση προηγμένων τεχνολογιών στη Γεωργία και ενθαρρύνουν την εγχώρια ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογικών λύσεων. Αναγκαία θεωρείται επίσης η στήριξη των Ελληνικών **επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας**, που πρωτοπορούν στην ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών στη Γεωργία, καθώς, οι ψηφιακές λύσεις πρέπει να είναι προσαρμοσμένες στις εδαφοκλιματικές συνθήκες της χώρας μας, για να είναι εύκολα εφαρμόσιμες από τον Έλληνα αγρότη. Η **ακαδημαϊκή κοινότητα** και τα **Ερευνητικά Κέντρα** μπορούν και πρέπει να συνεισφέρουν στην ανάπτυξη ψηφιακών - τεχνολογικών εφαρμογών, προσφέροντας πρόσβαση στα ερευνητικά αποτελέσματά τους.

Πάνω απ' όλα, το **Υπουργείο** Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων οφείλει να δημιουργήσει προγράμματα **επιμόρφωσης** των νέων αγροτών στις ψηφιακές τεχνολογίες και στη Γεωργία Ακριβείας.

Επίλογος

Με αφετηρία το άροτρο του Ησιόδου και μεγάλο σταθμό την «Πράσινη Επανάσταση», η γεωργική τεχνολογία έφθασε στην εποχή της «*ευφυούς*» Γεωργίας, της δορυφορικής «*Γεωργίας Ακριβείας*». Οι ψηφιακές τεχνολογίες προσφέρουν στον σύγχρονο Έλληνα παραγωγό αυξημένη ανταγωνιστικότητα σε ένα «ανθρώπινο» περιβάλλον εργασίας, αρκετά ελκυστικό για προσέλευση νέων αγροτών.

Μακριά από το αγχωτικό, άκρως ανθυγιεινό περιβάλλον των μεγαλουπόλεων, μέσα σε ένα πανέμορφο φυσικό περιβάλλον, ο σύγχρονος αγρότης μπορεί να δημιουργήσει μια εύρωστη αγροτική ή αγροτουριστική επιχείρηση και μια όμορφη, παραδοσιακή οικογένεια, συμβάλλοντας αποφασιστικά στην αγροτική οικονομία, στην αναζωογόνηση της φθίνουσας Ελληνικής υπαίθρου και στην αποσυμφόρηση των μεγάλων αστικών κέντρων.

Το μοναδικό εδαφοκλιματικό μας περιβάλλον, σε συνδυασμό με την παγκόσμια αναγνώριση της υψηλής ποιότητας των Ελληνικών αγροτικών προϊόντων, προδιαγράφουν ένα ευοίωνο μέλλον για την Ελληνική Γεωργία. Πολλά θα εξαρτηθούν από τη στήριξη της Πολιτείας για ανανέωση του γερασμένου ανθρώπινου δυναμικού της αγροτικής υπαίθρου και για εκσυγχρονισμό της παραγωγικής διαδικασίας, με τις απαιτούμενες επενδύσεις στις ψηφιακές τεχνολογίες και στη Γεωργία Ακριβείας.

Σε κάθε περίπτωση, η βιωσιμότητα της Ελληνικής Γεωργίας και η εξασφάλιση αυτάρκειας σε τρόφιμα χαμηλού κόστους δεν μπορούν να διασφαλιστούν χωρίς την υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών από τις νέες γενιές παραγωγών. Είναι χρέος όλων μας να στηρίξουμε και να ενδυναμώσουμε αυτούς, που τρέφουν τον κόσμο και την ανθρωπότητα.-

1. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων - Γενική Γραμματεία Ενωσηικών Πόρων και Υποδομών. 2023. «Οι νέες προκλήσεις της Πράσινης Γεωργίας στην ΚΑΠ 2023-2027». Ιστότοπος Στρατηγικού Σχεδίου ΚΑΠ: <http://agrotikianaptixi.gr/el>
2. Λαζαρίδης Ν. Χαράλαμπος, 2023. Τρόφιμα – Διατροφή – Υγεία: Μυκοτοξίνες - Μια θανάσιμη απειλή στο πιάτο μας, Παγχαλκδικός Λόγος, Τεύχος 560, σελ. 13 – 15.

*Διεύθυνση επικοινωνίας: Lazaride@agro.auth.gr

ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΟ ΣΗΜΕΡΑ, ΝΑ ΕΧΟΥΜΕ ΣΤΗΝ ΟΠΤΙΚΗ ΜΑΣ ΚΑΙ ΤΗ «ΜΕΓΑΛΗ ΕΙΚΟΝΑ» ΤΟΥ ΑΥΡΙΟΥ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΜΑΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΤΑΣΙΟΣ

Πρόεδρος Ξενοδόχων Χαλκιδικής

Η Χαλκιδική έχει αναδειχθεί πλέον σε έναν ώριμο τουριστικό προορισμό. Με τη συλλογική προσπάθεια όλων μας πετυχαίνουμε να διατηρούμε σε υψηλά επίπεδα τη ζήτηση για το προϊόν μας κι αυτό αποτυπώνεται στις χειμερινές προκρατήσεις για τη σεζόν του 2024. Εκτός απροόπτου θα είναι και το 2024 μια χρονιά με θετικό πρόσημο για τον τουρισμό της Χαλκιδικής, με οφέλη για όλη την τοπική οικονομία και κοινωνία.

Η ζήτηση για τη Χαλκιδική, αυτή τη στιγμή, εκφράζεται έντονα από τις αγορές της Γερμανίας, της Πολωνίας, της Τσεχίας, λιγότερο της Γαλλίας καθώς επίσης και από τις αγορές των Κάτω Χωρών. Φαίνεται επίσης πως ο οδικός τουρισμός έχει και πάλι τη Χαλκιδική σε πρώτη προτίμηση, ιδιαίτερα από τη Ρουμανία, με τη Σερβία και τη Βουλγαρία να ακολουθούν. Ακριβώς γι' αυτό έχουμε κι ένα προβληματισμό σε σχέση με τους κανονισμούς της Ε.Ε. Ενώ πήρε την απόφαση να επιτρέψει την ελεύθερη διέλευση ταξιδιωτών από τη Ρουμανία και τη Βουλγαρία στα αεροδρόμια και στα θαλάσσια σύνορα με βάση τη Συνθήκη Σένγκεν δεν έκανε το ίδιο και για τα χερσαία σύνορα.

Για το θέμα αυτό έκανα προσωπικά παρέμβαση μαζί με την ευρωβουλευτή κ. Μαρία Σπυράκη και έτσι, στις 27 Ιανουαρίου 2024, κατατέθηκε επείγουσα κοινοβουλευτική ερώτηση στο Ευρωκοινοβούλιο και προς τον Αρμόδιο Επίτροπο για να ενταχθούν στο μέτρο και οι χερσαίες διελύσεις. Αναμένουμε την απάντηση και ευελπιστούμε να συμπεριληφθούν τα χερσαία σύνορα που είναι για μας εξαιρετικά σημαντικά και επιδιώκουμε οι επισκέπτες μας να μην υφίστανται την πολύωρη ταλαιπωρία των ελέγχων, με εικόνες που αδικούν το ελληνικό τουρισμό στο σύνολό του.

Ένα ακόμη ζήτημα που χρήζει άμεσης διαχείρισης αφορά στο εκ νέου άνοιγμα του Σπηλαιού των Πετρα-

λώνων. Εδώ πρέπει να δημιουργήσουμε ένα νέο προϊόν για τους επισκέπτες μας με τη δική του υπεραξία για όλο το νομό. Μέχρι το 2025 πρέπει να οργανώσουμε μια ενιαία αρχαιολογική – ιστορική – πολιτισμική διαδρομή που να ξεκινάει από το Μουσείο Πολυγύρου να περνάει από την αρχαία Όλυνθο και να καταλήγει στο Μετόχι των Φλογητών και στο Σπήλαιο των Πετραλώνων. Μια ημερήσια εκδρομή με ενιαίο εισιτήριο που θα εμπλουτίζει την τουριστική εμπειρία των επισκεπτών μας και θα διαχέει τα οφέλη του τουριστικού ρεύματος σε όλη τη Χαλκιδική.

Μαζί όμως με τη διαχείριση των ζητημάτων του σήμερα, οφείλουμε να έχουμε στην οπτική μας και τη «μεγάλη εικόνα» του αύριο. Χρειάζεται σχέδιο για υποδομές όπως επίσης χρειάζονται και αποφάσεις για τον πολεοδομικό σχεδιασμό και προς τα που θέλουμε να κατευθυνθούμε, με δεδομένο πως μέχρι το τέλος του 2026 είναι προς εκτέλεση περίπου 5000 οικοδομικές άδειες. Μιλάμε για μια νέα πραγματικότητα στην καθημερινότητα του νομού που θα απαιτήσει την ουσιαστική αναβάθμιση των υποδομών από την ύδρευση μέχρι τη διαχείριση των απορριμμάτων.

Οι ξενοδόχοι της Χαλκιδικής πάντα με αγάπη και υψηλό αίσθημα ευθύνης για τον τόπο μας αναδεικνύουμε διαρκώς την ανάγκη να δούμε συνολικά και ενιαία την ανάπτυξη της επόμενης δεκαετίας. Για να είναι η Χαλκιδική μας ένας βιώσιμος τουριστικός προορισμός και το 2030 και το 2040 πρέπει από σήμερα κιόλας να αποτελέσει ζήτημα υψηλής προτεραιότητας για όλες τις πολιτικές, παραγωγικές και κοινωνικές δυνάμεις του τόπου. Με συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Και με την κοινωνία της Χαλκιδικής ενεργή και συμμετοχή στη διαμόρφωση ενός μέλλοντος με δίκαια οφέλη για όλους.

ΤΜΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΣΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ

ΧΟΡΕΥΤΙΚΟ	Κάθε Δευτέρα Κάθε Πέμπτη Δάσκαλος: κ. Ιωάννης Ζέτας Υπεύθυνος: κ. Αστέριος Λυρτζής Αναπληρώτρια: κα Αγγέλα Μητσιά	Ένα τμήμα 17:30 – 18:30 1ο τμήμα: 17:30 – 18:30 2ο τμήμα: 18:45- 19:45
ΧΟΡΩΔΙΑ	Κάθε Τετάρτη Δάσκαλος: κ. Στέφανος Κωφίδης Υπεύθυνη: κα Κοκόννη Ζαμπόκα Αναπληρώτρια: κα Αγγέλα Μητσιά	Ένα τμήμα 18:30 – 20:00

ΤΑ ΣΥΝΟΡΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

ΜΙΧΑΗΛ ΚΟΥΤΣΟΣ

Φιλολόγος

Εισαγωγικά

Όταν λέμε τα σύνορα του Ελληνισμού, δεν εννοούμε σύνορα του Ελληνικού κράτους, διότι για ποιο Ελληνικό κράτος πρόκειται; γι' αυτό που έφθανε μέχρι τον Αχελώο ποταμό, γι' αυτό που περιείχε και την Λάρισα, γι' αυτό που περιείχε και την Ήπειρο, Μακεδονία και Θράκη ή αυτό που περιείχε και την Σμύρνη; Ο Ελληνισμός όμως δεν έχει τέτοια σύνορα, είναι πολύ μεγαλύτερα.

Μήπως τα σύνορα του Ελληνισμού ταυτίζονται με τα σύνορα της πατρίδας; Όχι, γιατί τα σύνορα του Ελληνισμού πάνε ακόμα πιο πέρα. Υπόψη ότι ούτε η πατρίδα περιορίζεται στα στενά όρια του κράτους, αλλά επεκτείνεται και εκεί που έζησαν οι πρόγονοί μας, δημιούργησαν και άφησαν έργα πολιτισμού, άφησαν «τα κοκκαλάκια» τους εκεί και θάφτηκαν. Τα σύνορα του Ελληνισμού είναι πέρα από τα σύνορα της πατρίδας μας. Ο Ελληνισμός επεκτείνεται σε όλο τον κόσμο, εκεί όπου υπάρχει ελληνικό στοιχείο, το οποίο πραγματικά είναι διάσπαρτο παντού.

Το θέμα είναι απερίοριστο, αν μάλιστα το επεκτείνουμε από καταβολής κόσμου, όπως είναι απερίοριστα και τα σύνορα του Ελληνισμού. Τα σύνορα του Ελληνικού κράτους μπορεί να αυξάνονται ή να μειώνονται ανάλογα με τις ιστορικές συνθήκες, αλλά ο Ελληνισμός ανθεί σε όλες τις γωνιές του κόσμου. Και όπως τον 8ο αιώνα π.Χ. με την εξάπλωση των αποικιών στον Πόντο, σε όλη την Μεσόγειο και στην Ιταλία και Σικελία και δημιουργήθηκε η Μεγάλη Ελλάς, έτσι και τα νεότερα χρόνια Έλληνες μετανάστες έχουν κατακλύσει όλες τις γωνιές της γης και όπου πάνε μεγαλοουργούν.

Πού οφείλεται αυτό το ιστορικό γεγονός τη στιγμή που άλλοι αρχαίοι λαοί, όπως οι Χαλδαίοι, οι Βαβυλώνιοι, οι Ασσύριοι κλπ, έχουν εξαφανιστεί από τον χάρτη της γης; Πιθανές απαντήσεις θα ήταν ότι οφείλεται στο ελληνικό δαιμόνιο, στην περιπέτεια για περιπλανήσεις σε άγνωστα μέρη, όπως ο Οδυσσέας του Ομήρου, στο φιλοπερίεργο και προοδευτικό μυαλό των Ελλήνων κλπ. Όλα αυτά έχουν μεγάλη δόση αλήθειας και ίσως να μην οφείλεται μόνο σε ένα από αυτούς τους παράγοντες αλλά συνολικά σε όλους αυτούς. Και όσο στενοκεφαλιά είναι να νομίσει κανείς ότι οι Έλληνες πρέπει να κατακτήσουν όλο τον κόσμο, άλλη τόση στενοκεφαλιά είναι να περικλείσουμε τον Ελληνισμό στα στενά όρια της εκάστοτε κρατικής οντότητας. Δυστυχώς οι ξένες Δυνάμεις όχι μόνο δεν θέλουν να είναι μεγάλο το ελληνικό κράτος, αλλά κάνουν τα πάντα να

μένει ένα μικρό και ανίσχυρο. Όμως οι δραστηριότητες των Ελλήνων δεν περιορίζονται σε στενά τοπικά σύνορα αλλά επεκτείνονται σε όλες τις γωνιές του κόσμου. Είναι χρήσιμο λοιπόν αυτό να το διερευνήσουμε, για να μην έχουμε περιδεή συνείδηση και να πιστεύουμε ότι η «ψωροκώσταινα» είναι η μοίρα μας.

Αν ρίξουμε μια ματιά στην μακραιώνη ιστορία του Ελληνισμού, θα διαπιστώσουμε ότι υπήρξαν πολλές εποχές, όπου ο Ελληνισμός μεγαλούργησε. Και δεν αναφέρουμε μόνο στον Ελληνισμό του Μεγάλου Αλεξάνδρου ή της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, αλλά ακόμη και στα μυθικά χρόνια με τα Αργοναυτικά, τα Τρωικά κλπ. Υπήρξαν περίοδοι ακμής όπως και περίοδοι παρακμής, αλλά πάντα σηκώναμε κεφάλι και ξαναγεννιόμασταν. Είχε πολύ δίκιο ο Μακρυγιάννης, όταν έλεγε «οι ξένοι όλοι θέλουν να μας φάνε, όμως πάντα μένει μαγιά και ξαναγεννιόμαστε» αλλά κι εμείς οι νεότεροι όταν τραγουδάμε και λέμε:

*«η Ελλάδα ποτέ δεν πεθαίνει, δεν την σκιάζει φοβέ-
ρα καμιά
μόνο λίγο καιρό ξαποσταίνει και ξανά προς την δόξα
τραβά».*

Για να αντιληφθούμε το εύρος και πλάτος του Ελληνισμού, δεν έχουμε παρά να ρίξουμε μια ματιά στην αρχαία μυθολογία και τον αρχαίο πολιτισμό που υπάρχει σε όλες τις γωνιές της γης και σε όλους τους πολιτισμούς. Οι ταξιδιωτικές δραστηριότητες των Ελλήνων πέρασαν στον θρύλο και στη συνέχεια στον μύθο π.χ. της Αργοναυτικής εκστρατείας, των περιπλανήσεων του Ηρακλή σε πολλούς τόπους και χώρες κλπ. Η παρουσία των Ελλήνων στα πολύ παλιά χρόνια μαρτυρείται όχι μόνο από τα αρχαιολογικά ευρήματα σε όλες τις εσχατιές της γης αλλά και από τα πολιτιστικά στοιχεία που συναντούμε σε πολλούς πολιτισμούς. Αν πάλι αρκεστούμε στις γειτονικές μας χώρες της Ευρώπης και της Μεσογείου, τότε θα δούμε τεράστια επίδραση του ελληνικού πολιτισμού στον πολιτισμό της Ευρώπης. Και πρώτα πρώτα το όνομα της Ευρώπης είναι ελληνικό αλλά και όλη η κουλτούρα τους. Για παράδειγμα το κτίριο του Λευκού οίκου, του υπουργείου των εξωτερικών της Γερμανίας αλλά και το Καπιτώλιο έχουν την βαθιά επίδραση της ελληνικής αρχιτεκτονικής.

Οι Έλληνες έχουν διαπρέψει σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, όπως φιλοσοφία και επιστήμη. Φιλοσοφικά αναστήματα, όπως του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη, αποτελούν αντικείμενο διαχρονικής μελέτης των επιστημόνων. Αλλά και της επι-

στήμης τα θεμέλια πρώτοι οι Έλληνες τα έβαλαν, όπως ο Αριστοτέλης που έβαλε τα θεμέλια όλων σχεδόν των επιστημών, οι οποίες αποτέλεσαν τα εργαλεία της παγκόσμιας ανάπτυξης του κόσμου. Οι επιστημονικές γνώσεις που κατάκτησαν οι Έλληνες δεν ήταν για μια κλίκα ανθρώπων, για ένα έθνος αλλά για όλη την ανθρωπότητα. Δεν είχαν χρησιμοθηρικό χαρακτήρα, όπως των επιστημόνων των Αρχαίων Αιγυπτίων ή των Βαβυλωνίων και Ασσυρίων κλπ. αλλά είχαν οικουμενικό χαρακτήρα, κτήμα όλων των ανθρώπων και όλων των αιώνων. Όταν ο Αρχιμήδης προσπαθούσε να λύσει ένα γεωμετρικό πρόβλημα με τον κύκλο, δεν πήρε είδηση για το ότι η Πατρίδα του, Οι Συρακούσες κατακτήθηκε από τους Καρχηδόνιους και το μόνο που είχε να πει στους Καρχηδόνιους στρατιώτες που πήγαν να τον συλλάβουν ήταν «μη μου τους κύκλους τάραττε». Αυτά τα μαθηματικά του Αρχιμήδη, του Ευκλείδη, του Πυθαγόρα κληροδότησαν στην ανθρωπότητα οι Έλληνες. Και τότε πώς να ορίσουμε τα απειρίοριστα όρια του Ελληνισμού; Η προσφορά των Ελλήνων στην ανθρωπότητα και στον παγκόσμιο πολιτισμό είναι ανεκτίμητη και ανεξάντλητη.

Και δεν είναι μόνο οι επιστημονικές και φιλοσοφικές γνώσεις που κληροδότησαν οι Έλληνες στην ανθρωπότητα αλλά είναι και ο τρόπος σκέψης τους, που τροφοδότησε και τροφοδοτεί κάθε νοήμονα άνθρωπο, για να κατορθώσει μεγάλα επιτεύγματα. Για παράδειγμα ο Πλάτωνας δεν μας πρόσφερε μόνο μια οπτική αντίληψη των πραγμάτων, ορίζοντας τις έννοιες και καθορίζοντας τα πράγματα αλλά και την επιθυμία της έρευνας που δεν πρέπει να τελειώνει ποτέ. Στους Πλατωνικούς διαλόγους ποτέ δεν τελειώνει η διαπραγματευση του θέματος της συζήτησης, αλλά ανοίγονται προοπτικές και πλευρές, οι οποίες πρέπει να ερευνηθούν περαιτέρω.

Τα τεχνολογικά επιτεύγματα των Αρχαίων Ελλήνων

Τον πνευματικό πολιτισμό των Αρχαίων Ελλήνων τον γνωρίζουμε αρκετά καλά, όμως αγνοούμε τον τεχνικό πολιτισμό και νομίζουμε ότι μόνο η νεότερη Ευρώπη τον ανέπτυξε σε μεγάλο βαθμό. Όμως τις βάσεις αυτού του τεχνικού πολιτισμού τις έβαλαν και πάλι οι Έλληνες. Ας αναφερθούμε λοιπόν και σε αυτόν.

Τα απίστευτα τεχνολογικά επιτεύγματα των προγόνων μας φαίνεται να έχουν λησμονηθεί μπροστά στον σύγχρονο τεχνικό πολιτισμό. Οι αρχαίοι μας όμως πρόγονοι έκαναν τεράστια πρόοδο και στον τομέα της τεχνολογίας, αφήνοντας παγκόσμια κληρονομιά ένα πρωτάκουστο τεχνολογικό θαύμα που όμοιό του δεν υπήρχε στον τότε γνωστό κόσμο. Περισσότερες από 300 εφευρέσεις των Ελλήνων είναι σήμερα γνωστές και όλες τους σε κάνουν να τις θαυμάζεις.

Διάφορες τεχνολογίες είχαν φτάσει στον ελληνικό χώρο από τη Μέση Ανατολή πριν από τον 6ο π.Χ. αι-

ώνα, αλλά οι Έλληνες παρήγαγαν την καινοτομία της Επιστήμης, η οποία συνδυάστηκε με την τεχνολογία. Έτσι η τεχνολογία έγινε παραγωγικότερη και άρχισε η τεχνολογική πρόοδος. Οι αρχαίοι Έλληνες ήταν στραμμένοι προς την Τεχνολογία από πολύ νωρίς, όπως έχει αποτυπωθεί και στην ελληνική μυθολογία. Χαρακτηριστικός είναι ο μύθος του Προμηθέα στον Πρωταγόρα του Πλάτωνα.

Ανάμεσα στις διάφορες περιοχές όπου σημειώθηκαν σημαντικές τεχνολογικές εξελίξεις, περίοπτη θέση κατέχει η Αλεξάνδρεια ως προς την πληθώρα και το είδος των καινοτομιών και των λογίων της όπως ο Κτησίβιος, Φίλων ο Βυζάντιος, και ο Ήρωνας, κατά την περίοδο του 3ου αιώνα π.Χ. έως τον 1ο αιώνα μ.Χ., όταν εφευρέθηκαν πρωτότυπα μηχανών όπως ο αστρολάβος, αιολόπιλο (ατμοκίνητη μηχανή), αυτόματος πωλητής, ξυπνητήρι, και αυτόματες πόρτες. Άλλη περιοχή με σημαντικές ανακαλύψεις και εφευρέσεις ήταν οι πόλεις της Μεγάλης Ελλάδας, ιδιαίτερα η πόλη των Συρακουσών κατά την περίοδο του Αρχιμήδη.

Ήταν όμως και οι ίδιοι οι επιστήμονες που έβρισκαν πρακτικές εφαρμογές στις θεωρίες τους, δημιουργώντας έναν εκρηκτικό τεχνολογικό κόσμο που παλλόταν από εφευρέσεις, αυτόματα και υπολογιστές, και ξεπήδησε από σελίδες επιστημονικής φαντασίας. Πλάτωνας (ξυπνητήρι), Αριστοτέλης (ρολόι-ξυπνητήρι), Πυθαγόρας (κούπα), Αρχιμήδης (υδραυλικό ωρολόγιο), Αρχύτας (πηκτηκή συσκευή) μπόλιασαν την τεχνολογία με θαυμαστά έργα, δίνοντας την ιδανική πάσα στους αλεξανδρινούς μηχανικούς να γεμίσουν τον κόσμο με καταπληκτικά «μαγικά» αυτόματα τεχνουργήματα. Ας αναφέρουμε μερικά ενδεικτικά:

1. Το Ευπαλίνιο Όρυγμα(σήραγγα)

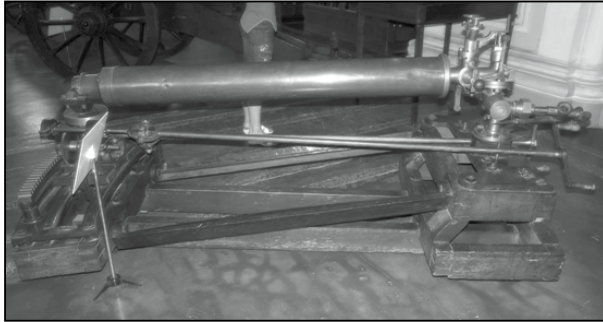
Τον 6ο αιώνα π.Χ. ο Πολυκράτης, τύραννος της Σάμου, μερίμνησε για την υδροδότηση της πρωτεύουσας του νησιού καλώντας τον αρχιτέκτονα Ευπαλίνο από τα Μέγαρα για να επιβλέψει τη δημιουργία ενός υπόγειου υδραγωγείου. Αυτή ήταν η πρώτη φορά στην ιστορία που μια τέτοια διαδικασία βασίστηκε στη γεωμετρία, χρησιμοποιώντας μάλιστα μια σειρά από αρχές που κωδικοποιήθηκαν μερικούς αιώνες αργότερα από

τον διάσημο μαθηματικό Ευκλείδη.

2. Το ατμοηλεβόλο του Αρχιμήδη

Το Ατμοηλεβόλο που ήταν μία επινόηση του Αρχιμήδη ήταν το πρώτο όπλο παγκοσμίως το οποίο λειτουργούσε με πίεση ατμού. Αποτελούνταν από έναν μεγάλο μεταλλικό σωλήνα -καλυμμένο στο ένα άκρο- και τοποθετούνταν σε έναν κλίβανο. Μόλις ο σωλήνας έφθανε σε ορισμένη θερμοκρασία, φορτωνόταν με μια μικρή ποσότητα του νερού που μετατρέποταν ταχύτατα σε ατμό και έτσι είχε την ικανότητα να ρίξει ένα βλήμα σε πολύ μεγάλη απόσταση.

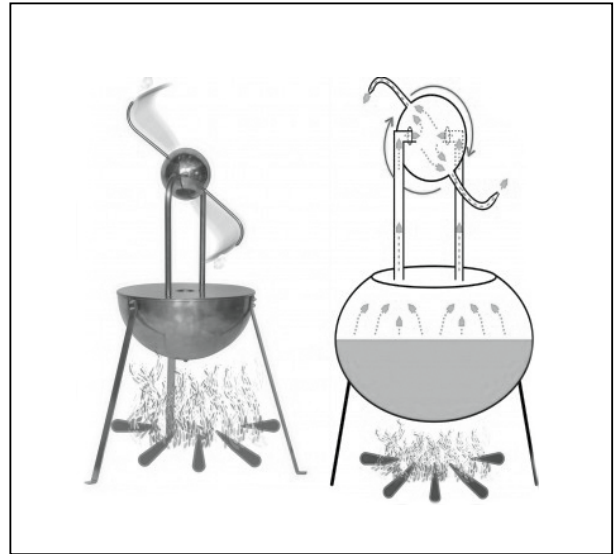
3. Η Ύδραυλις

Ο Κτησίβιος ο Αλεξανδρεύς αγαπούσε τη μουσική και χρησιμοποίησε τις αρχές που είχε ανακαλύψει σε συνδυασμό με μια σειρά από παραλλαγές άλλων εφευρέσεών του προκειμένου να κατασκευάσει ένα πρωτοποριακό μουσικό όργανο που το ονόμασε «ύδραυλις». Στην πραγματικότητα, η ύδραυλις ήταν ένα πνευστό όργανο που μετέτρεπε τη δυναμική ενέργεια του νερού σε πίεση αέρα, η οποία παραγόταν και μετακινούνταν κατά μήκος μιας σειράς μοχλών.

4. Η αιολόσφαιρα ή ατμοστρόβιλος

Η αιολόσφαιρα ή αλλιώς ατμοστρόβιλος ήταν εφεύρεση του Ήρωνα από την Αλεξάνδρεια, μελετητή και θαυμαστή του Κτησίβιου. Πρόκειται επί της ουσίας για την πρώτη ατμομηχανή της ιστορίας. Το νερό θερμαινόταν σε ένα δοχείο και ο ατμός οδηγούνταν

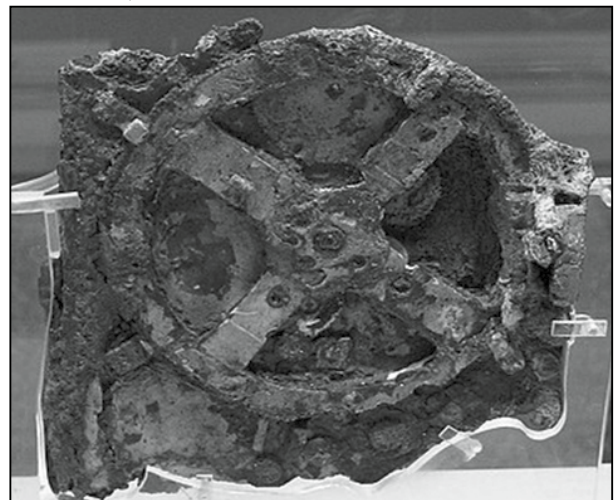

προς τα πάνω μέσα από ένα ζεύγος σωλήνων που τοποθετούνταν σε κάθε πλευρά χρησιμεύοντας ως άξονες για την κοίλη σφαίρα, η οποία ήταν διατεταγμένη έτσι ώστε να περιστρέφεται γύρω από τον άξονά της.

5. Το φορητό ρολόγι του Παρμενίωνα

Ένα φορητό δακτυλιοειδές ηλιακό ωρολόγιο έκλεβε όλη τη δόξα στην ελληνική αρχαιότητα. Η λειτουργία του βασιζόταν σε τρεις αρθρωτούς δακτύλιους: ο εξωτερικός ήταν προσανατολισμένος στη διεύθυνση ανατολής-δύσης, ο μεσαίος αποτελούνταν από δύο ημιδακτύλιους που όριζαν τους μήνες για τέσσερα διαφορετικά γεωγραφικά πλάτη (πόλεις δηλαδή) και ο εσωτερικός δακτύλιος διαιρούνταν σε 12 ίσα τμήματα, που όριζαν τις 12 ώρες.

6. Ο μηχανισμός των Αντικυθήρων

Ο πρώτος υπολογιστής της αρχαιότητας αποτελούνταν από περισσότερα από 30 γρανάζια σε διάφορα μεγέθη, τα οποία λειτουργούσαν εκ περιτροπής τις 10 διαφορετικές ράβδους. Τα εργαλεία αυτά χρησιμοποιούνται για την εκτέλεση διαφόρων υπολογισμών,

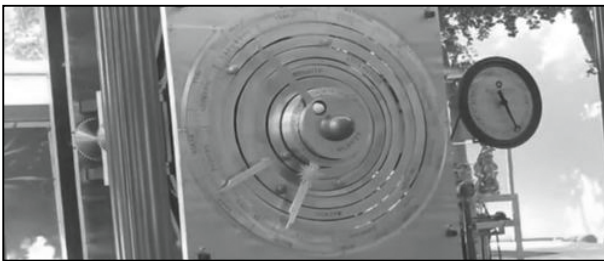

ανάλογα με τις περιόδους περιστροφής τους. Έτσι οι αρχαίοι αστρονόμοι ήταν σε θέση να παρακολουθούν τη θέση της Σελήνης και να προβλέπουν τις ηλιακές και σεληνιακές εκλείψεις, καθώς και να υπολογίζουν τις ημερομηνίες.

7. Το ρομπότ του Φίλωνα

Ο Φίλωνας ο Βυζαντινός ήταν αυτός που έθεσε το σημείο εκκίνησης για την επιστήμη της ρομποτικής με τη δημιουργία της αυτόματης υπηρέτριάς του. Μπορούσε να βάλει κρασί από μία κανάτα σε ένα ποτήρι και στη συνέχεια να το αναμιγνύει με νερό, όπως συνήθιζαν να κάνουν οι Αρχαίοι Έλληνες. Δύο αεροστεγή δοχεία βρίσκονταν μέσα στον μηχανισμό και καθένα από αυτά διαπερνούσε ένας σωλήνας αέρα που προμήθευε τα υγρά. Η πίεση του εισερχόμενου αέρα ρυθμιζόταν από έναν έξυπνο μηχανισμό που ανάγκαζε την έκχυση μέσα από ένα άλλο σύνολο σωλήνων που τοποθετούνταν στο κάτω μέρος των δοχείων.

8. Ο μηχανισμός των Αντικυθήρων σε πλατεία του Μεξικού

Αστρονομικό ρολόι βασισμένο στον Μηχανισμό των Αντικυθήρων κατασκευάστηκε στο Μεξικό από λάτρεις της επιστήμης και του ελληνικού πολιτισμού. Μιλώντας για την πλατεία όπου τοποθετήθηκε το ρολόι και η οποία μετονομάστηκε σε «Πλατεία Αντικυθήρων», ο καθηγητής Φυσικής Διαστήματος Ξ. Μούσα δήλωσε ότι αυτό οφείλεται στις προσπάθειες που κά-

νουν οι Έλληνες επιστήμονες τα τελευταία σχεδόν 20 χρόνια να διαδώσουν τη γνώση, η οποία παρήχθη από τις μελέτες τους για τον Μηχανισμό των Αντικυθήρων.

Σύμφωνα με τον καθηγητή χρειάστηκαν τέσσερα χρόνια για να κατασκευαστεί το πολύπλοκο αυτό μηχανήμα, με τη συνδρομή ενός πανεπιστημίου και μιας εταιρείας ωρολογοποιίας.

Τα επιτεύγματα αυτά των Αρχαίων Ελλήνων έγιναν γνωστά σε όλο τον κόσμο. Οι Ευρωπαίοι διδάχτηκαν από αυτά και τα ανέπτυξαν ακόμη περισσότερο. Δεν πρέπει συνεπώς να αισθανόμαστε μειονεκτικά, διότι εμείς είχαμε πολλές εθνικές τραγωδίες π.χ. την Τουρκοκρατία, και αντέξαμε και αντιτάξαμε τις άμυνές μας, με αποτέλεσμα να υπάρχουμε και να μεγαλουργούμε. Δεν υπάρχει γωνιά της γης που να μην υπάρχουν Έλληνες, οι οποίοι προοδεύουν σε όλους τους τομείς, τον οικονομικό, επιστημονικό, τον επιχειρηματικό και τέλος στο ναυτιλιακό, όπου συνεχίζουμε να είμαστε πρώτοι στον εμπορικό στόλο. Δεν είναι τυχαίο αυτό που είπε ο Αιγύπτιος σοφός ιερέας στον Μ. Αλέξανδρο: «Εσείς οι Έλληνες είστε και θα παραμείνετε η αιώνια νεότητα του κόσμου». Αλλά και ο Απόστολος Παύλος, όταν παρουσιάστηκε Έλληνας μπροστά του, πριν μεταβεί στην Μακεδονία, είπε ξεκάθαρα: «Ελήλυθεν η ώρα, ίνα δοξαστεί ο Υιός του ανθρώπου». Την Ελλάδα δεν την δόξασε μόνο ο Μ. Αλέξανδρος, ο εκπολιτιστής των βαρβάρων, αλλά και ο Απόστολος Παύλος, ο διαφωτιστής των Ελλήνων και γενικότερα όλων των ανθρώπων. Ο Χριστιανισμός στην εκδοχή της Ορθοδοξίας έγινε ο θεμέλιος λίθος στην οικοδόμηση της οικουμενικότητας του Χριστιανικού πολιτισμού.

Η ανανέωση και η αναγέννηση είναι μέσα στο αίμα των Ελλήνων, πράγμα που το αποδεικνύει η πολύχρονη ιστορία του Ελληνισμού. Επομένως χρονολογικά και χωροταξικά δεν μπορούν να χαραχθούν τα σύνορα του Ελληνισμού.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Αγαπητοί μας αναγνώστες,

Στο προηγούμενο 57 ο τεύχος στη σελίδα 40 του περιοδικού, σας ενημερώσαμε σχετικά με την πολιτική που θ' ακολουθήσουμε το επόμενο διάστημα, την οποία υλοποιούμε σταδιακά. Ήδη για όσους διαθέτουν e-mail, που είναι γνωστό στο σύλλογο, έχετε λάβει πληροφορίες για τον τρόπο αποστολής του περιοδικού από το επόμενο τεύχος Νο 59.

Σας παρακαλούμε, για μια ακόμη φορά, να μας στείλετε το e-mail σας, ανεξάρτητα εάν θέλετε να λαμβάνετε το περιοδικό σε έντυπη μορφή ή όχι, προκειμένου να ενημερώσουμε το αρχείο μας και να εκσυγχρονίσουμε τον τρόπο επικοινωνίας μεταξύ μας. Επίσης τυχόν αλλαγή του κινητού σας τηλεφώνου να γίνεται γνωστή στον Σύλλογο, ώστε να ενημερώνεστε για τις δραστηριότητες του Παγχαλκιδικού με αποστολή S.M.S.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΜΕΤΟΧΙΟΥ ΤΗΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΗΣ ΜΟΝΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥ ΣΤΗΝ ΚΑΛΑΜΑΡΙΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (15ος – 19ος αι.)

ΝΙΚΟΣ ΜΕΡΤΖΙΜΕΚΗΣ

Αρχαιολόγος - Εφορεία Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής & Αγίου Όρους

Στα όρια του μεταβυζαντινού χωριού Πορταριά Χαλκιδικής δημιουργήθηκε το προσφυγικό χωριό Ζωγράφου έχοντας ως πυρήνα το μετοχιακό συγκρότημα της ομώνυμης μονής.

Ένα πωλητήριο έγγραφο του 1465 μας προσφέρει την πρώτη γνωστή μεταβυζαντινή πληροφορία για την παρουσία της Μονής Ζωγράφου με μετόχι στην περιοχή της Πορταριάς. Συγκεκριμένα, μας πληροφορεί για την αγορά ενός κατεστραμμένου πύργου, (Εικ. 1) τον οποίο αγοράζουν οι Ζωγραφίτες μοναχοί για έξι χιλιάδες άσπρα από τον έφορο του Δημοσίου Ömer Bey. Σε οθωμανικό κατάστιχο του 1519, καταχωρήθηκε η καλλιεργήσιμη γη Γαμέρι, κοντά στο χωριό Πορταριά, στην οποία όργωναν τέσσερα ζευγάρια της μονής Ζωγράφου. Ο J. Lefort τοποθετεί το χωριό Γαμέρι σε μικρή απόσταση Β ή ΒΑ του σημερινού χωριού Ζωγράφου. Ο Η. Κολοβός θεωρεί ότι το τσιφλικι Γαμέρι ταυτίζεται με το βυζαντινό μετόχι της μονής Ζωγράφου «Βορβός» (1325-1328).

Το 1521 η Μονή Ζωγράφου κατέχει στο Γαμέρι τέσσερα ζευγάρια αγρών. Σε φερμάνι του σουλτάνου Σουλεϊμάν Α΄ του Μεγαλοπρεπούς (1520-1566), το οποίο χρονολογείται από το 1524 αναφέρονται ως «...καλλιεργήσιμες γαίες ονόματι Γαμέρι...». Τρία χρόνια αργότερα σε οθωμανικό κατάστιχο του 1527, δεν διαφοροποιείται η κατάσταση και το μετόχι της μονής Ζωγράφου αναφέρεται εκ νέου ως καλλιεργήσιμη γη Γαμίρι, για την οποία πλήρωνε φόρο για αμπέλια που είχε στην περιοχή. Την ίδια αναφορά για κατοχή αγρών στην τοποθεσία Αμέρι συναντάμε και σε έγγραφο του 1529.

Η επόμενη γραπτή αναφορά για το μετόχι προέρχεται από μια επιγραφή που σώζεται σε μαρμάρινη κτητορική πλάκα στη μονή Ζωγράφου, σύμφωνα με την οποία το 1533 ο Μολδαβός ηγεμόνας Petru IV Rareș (1527-1541), δωρίζει στη μονή υδρόμυλο πλησί-

ον του μετοχίου της Καλαμαριάς. Δέκα χρόνια αργότερα, το 1543, πληροφορούμαστε ότι η μονή είχε αμπελώνες και αγρούς στην τοποθεσία Αμέρι κοντά στο χωριό Πορταριά.

Το 1568 το Ζωγραφίτικο μετόχι Γαμέρι καταχωρήθηκε μεταξύ των βακούφικων κτημάτων της μονής αυτόνομα με τη σημείωση «κοντά στο χωριό Πορταριά». Καταχωρήθηκαν σ' αυτό ο ναός του μετοχίου, ο πύργος, ένα αμπέλι και ένα μποστάνι. Αυτή είναι η πρώτη μαρτυρία για την κατοχή του πύργου του μετοχιακού συγκροτήματος της μονής μετά την αγορά του από τους Ζωγραφίτες κατά το 1465. Στο ίδιο έγγραφο αναφέρεται επίσης για πρώτη φορά ο ναός του μετοχίου, χωρίς να δίνονται πληροφορίες για τον τιμώμενο άγιο και τις διαστάσεις του. Ένα χρόνο αργότερα, σε έγγραφο του 1569, αναφέρονται περίπου τα ίδια περιουσιακά στοιχεία. Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι κατέχει η μονή «...μίαν μεγάλην οικίαν, μίαν ετέραν οικίαν γνωριζομένην με το όνομα Πύργος, εν δωματίον, μίαν αποθήκην, ένα σταύλον, ένα αχυρώνα, δύο βρύσεις και επτά στρεμμάτων αμπελώνα κείμενα εν τω υπό το όνομα γνωστό μετόχιον Αμέρι, υπαγομένην χωρίω Πορταριάς και περιοριζόμενα αφ' ενός υπό του χωριού λεγομένου Ρουμασέρτο¹, αφ' ετέρου υπό του Μετοχίου της Μονής Αγίας Αναστασίας, από τρίτου μέρους υπό του Μετοχίου της Μονής του Κωνσταμονίτου και από τετάρτου μέρους υπό του Μετοχίου της Μονής Διονυσίου...».

Εικ. 1 Μετοχιακός Πύργος

Έγγραφο του οθωμανικού αρχείου της αγιορειτικής μονής Διονυσίου μας πληροφορεί ότι το 1584, το μετόχι της μονής Ζωγράφου στο ναχιγιέ της Καλαμαριάς ανήκε στα χάσια του βεζίρη Serdar Ferhad Pasa. Το 1597, άλλο οθωμανικό έγγραφο, από το Χελανδαρινό αρχείο, αναφέρει ότι το μετόχι καταστρέφεται από τον Behram Bey. Από τον περιορισμό του Εσφιγμενίτικου μετοχίου στην περιοχή, ο οποίος χρονολογείται

1. Βρωμόσυρτα (σημ. Άγιος Παντελεήμονας).

από το 1674, φαίνεται ότι ήταν όμορο με το Ζωγραφίτικο μετόχι. Έγγραφο του 1696 αναφέρει το μετόχι στο Αμέρι, και ότι η μονή Ζωγράφου «...δίδει δέκατα για μίαν εκκλησίαν, εν λειβάδιον, έν αμπελώνα, και ένα λαχανόκηπον μετά ρέοντος ύδατος...».

Η επόμενη πληροφορία για το μετόχι προέρχεται από οθωμανικό έγγραφο του 1766, στο οποίο αναφέρονται όλα τα αγιορειτικά μετόχια στη Χαλκιδική και μεταξύ των άλλων και το «Μετόχιον της μονής Ζωγράφου εν τω δήμω Καλαμαριάς». Λίγα χρόνια μετά, το 1781 αναφέρεται κτηματική διαφορά των Ζωγραφιτών με τους Αγιοπαυλίτες στο χωριό Πορταριά, όπου κατείχαν μετόχι οι πρώτοι.

Σε καταγραφή του 1869 αναφέρεται ότι υπάγεται στη μονή Ζωγράφου το μετόχι Αμέρι «...μετά αμπελώνων, λαχανόκηπων, μία εκκλησίαν μία οικία λεγόμενη

Εικ. 2 Οίκημα του οικονόμου του μετοχίου (μετοχάριου)

πύργος παρά τω χωριώ Πορταριά».

Πληρέστερες είναι οι πληροφορίες που μας παρέχει το αρχείο της μονής Ζωγράφου για το μετόχι κατά τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα. Κατά την καταγραφή των περιουσιακών στοιχείων της μονής το

1932, στο μετοχιακό συγκρότημα της Καλαμαριάς, το οποίο φαίνεται ότι ήταν ένα από τα πλέον προσοδοφόρα, αναφέρονται (Εικ. 2): «Τρία οικήματα, ένας ξενώνας, ένα μαγειρείο με φούρνο, μία αποθήκη σιτηρών, μία εκκλησία, ένας πύργος, μία καλύβη, ένας αλευρόμυλος, ένα εργατόσπιτο, δύο στάβλοι, δύο αχυρώνες, ένα οίκημα κολλήγων και θεριστών, ένα σιδηρουργείο, μία οικία κηπουρού, μία μάνδρα, μία βρύση, τέσσερις δεξαμενές για το πότισμα των ζώων και του κήπου και ένα υπόστεγο δια τα πρόβατα».

Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό ότι το εν λόγω μετόχι αποτελούσε μια πολύ καλά οργανωμένη μονάδα παραγωγής γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, η οποία απέφερε στη μονή σημαντικά έσοδα.

(Εικ. 3) Σήμερα στο προσφυγικό χωριό Ζωγράφου

Εικ. 3 Το Μετοχιακό συγκρότημα σήμερα

Χαλκιδικής, το οποίο οφείλει την ονομασία του στην ομώνυμη αγιορειτική μονή, σώζονται ακόμη ο πύργος του μετοχιακού συγκροτήματος, ο ναός προς τιμή του αγίου Γεωργίου κτισμένος το 1842, μία πετρόκτιστη βρύση του 1853 και κοληγόσπιτα του 19ου αι.

Η Χαλκιδική παρουσιάστηκε με αξιώσεις στη Φιλανδική Αγορά

Ο Τουριστικός Οργανισμός Χαλκιδικής υλοποιώντας το στρατηγικό του σχεδιασμό για προσέγγιση και προβολή στη Σκανδιναβική αγορά, συμμετείχε και φέτος στη διεθνή τουριστική έκθεση ΜΑΤΚΑ στο Ελσίνκι της Φινλανδίας από τις 18-21/1/2024.

Η Ελλάδα παραμένει ο πιο δημοφιλής προορισμός των Φινλανδών. Σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία ενίσχυσε την θέση της το 2023 ως ο πιο δημοφιλής προορισμός των Φινλανδών, καταγράφοντας το 2023 αύξηση +24,2% έναντι του 2022.

Οι Φινλανδοί εκτός από τα παραδοσιακά πακέτα διακοπών, τα τελευταία χρόνια προτιμούν τα tailor-made πακέτα τα οποία είναι προσαρμοσμένα στις απαιτήσεις τους. Το σημαντικότερο κριτήριο για να ταξιδέψουν είναι η απευθείας αεροπορική σύνδεση με τον τόπο διακοπών. Η απευθείας αεροπορική σύνδεση του Ελσίνκι με το αεροδρόμιο Μακεδονία από τον Απρίλιο του 2024 με την Ryanair, έδωσε νέα προοπτική για τη Χαλκιδική και την Κεντρική Μακεδονία

Στις 17 Ιανουαρίου 2024 ο Διευθυντής του ΤΟΧ κ. Γιώργος Μπρουτζάς συμμετείχε στο workshop που διοργάνωσε η έκθεση στις εγκαταστάσεις της (φωτ. σελ.)

Ο Τουριστικός Οργανισμός Χαλκιδικής με σωστό προγραμματισμό, σχέδιο και επιμονή ευελπιστεί να κερδίσει για τη Χαλκιδική ένα μεγάλο μερίδιο της Σκανδιναβικής αγοράς. Το προφίλ των τουριστών αυτών ταιριάζουν απόλυτα στον προορισμό μας.

ΠΗΓΗ. HALKIDIKI NEWS.gr

Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «ΠΑΛΗ» ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ Δ. ΚΑΝΑΤΑΣ

τ. Εκπαιδευτικός, ερευνητής, συγγραφέας

Η εφημερίδα ΠΑΛΗ ήταν καθημερινή πατριωτική εφημερίδα της Θεσσαλονίκης, που κυκλοφόρησε τα έτη 1918 & 1919, μια περίοδο κατά την οποία η κυκλοφορία του τύπου δεν ήταν δεδομένη στην πόλη και τη Χαλκιδική, λόγω της ιδιόρρυθμης πολιτικής κατάστασης. (Βλέπε Εθνική Άμυνα, αποκλεισμός, καταδίωξη επιστράτων κλ.π!).

Σύμφωνα με πρόχειρους υπολογισμούς, εκδόθηκε για πρώτη φορά στις αρχές του 1918 – αν και το πρώτο ανευρεθέν φύλλο, 61/24-5-1918 φέρει τα στοιχεία: έτος Α΄, περίοδος Β΄ – και ανέστειλε την κυκλοφορία της στις 10 Μαΐου 1919, καθώς δεν κατάφερε να αποκτήσει την αναμενόμενη κυκλοφορία. Ήταν κατά το πλείστον δισέλιδη και μικρού σχήματος (31X47 εκ.), μάλλον φιλοβενιζελική¹, και πώς θα μπορούσε να είναι αλλιώς στα χρόνια που κυκλοφόρησε! Φιλοξένησε

πάντως πολλά θέματα που αφορούσαν τη Χαλκιδική, καθώς πολλοί απ' τους συντελεστές της ήταν Χαλκιδικιώτες, και γι αυτό αξίζει τον κόπο να την γνωρίσουμε.

Από την έρευνά μας εντοπίσαμε 32 διάσπαρτα φύλλα του έτους 1918 στη Βιβλιοθήκη της Βουλής (από 61ο έως 227ο) και 96 του έτους 1919 (από φ. 300ο/28-1 1919 έως φ. 396/10-5-1919) στο αρχείο του αξιωματικού Όλμπου Μιχαήλ Τριανταφύλλου.

Στο πρώτο από τα παραπάνω τεύχη ως διευθυντής της «Πάλης» αναγράφεται ο τυπογράφος Μιχαήλ Τριανταφύλλου² από τον Ταξίαρχο Χαλκιδικής και υπεύθυνος ύλης ο δημοσιογράφος Μιχαήλ Παληκαράκης. Στα υπόλοιπα φύλλα του 1918 δεν αναγράφονται οι συντελεστές της εφημερίδας. Τα γραφεία της εφημερίδας βρίσκονταν στη Λεωφόρο Εθνικής Αμύνης 35, όπου και το βιβλιοπωλείο του Μ. Τριανταφύλλου, και το τυπογραφείο της στη διασταύρωση των οδών Εγνατίας 326 & Βασιλέως Καρόλου 69. Στον υπότιτλο της εφημερίδας αναγράφεται επίσης: έτος Α΄ και περίοδος Β΄. (Προβληματίζει το γεγονός ότι τα ίδια στοιχεία αναγράφονται και στα φύλλα του 1919). Σε ορισμένα από τα φύλλα του 1919 ως διευθυντής αναγράφεται ο Νικόλαος Κώττας³, ο οποίος είχε γαμπρό τον Μιχαήλ Τριανταφύλλου στην αδελφή του Περσεφόνη. Όλα τα φύλλα (και των 2 περιόδων) ήσαν δισέλιδα, πλην τρι-

ών που τυπώθηκαν τετρασέλιδα.

Η «Πάλη», κατά τα δύο περίπου χρόνια της παρουσίας της στον τύπο της Θεσσαλονίκης, είχε την ευκαιρία να καταγράψει σημαντικά ιστορικά γεγονότα της εποχής, όπως το τέλος του Α΄ παγκοσμίου πολέμου, τα παζάρια του Ελευθερίου Βενιζέλου με ευρωπαίους ηγέτες ανά την Ευρώπη, την εν εξελίξει Μικρασιατική εκστρατεία, την ισπανική γρίπη που έκανε θραύση σ' ολόκληρο τον κόσμο και έφτασε μέχρι τα χωριά της Χαλκιδικής, την ανοικοδόμηση της Θεσσαλονίκης μετά την μεγάλη πυρκαγιά του 1917... Ασχολήθηκε

επίσης επισταμένως με την καταδίωξη των ανυπότακτων ιδίως στην περιφέρεια της Χαλκιδικής, την απαλλοτρίωση των τσιφλικιών και να υφίσταται την απαραίτητη... λογοκρισία! Δημοσίευε επίσης ανταποκρίσεις από το Δυτικό μέτωπο και από δι-

άφορες πόλεις της Ευρώπης και του κόσμου. Μεταξύ αυτών θα ξεχωρίσουμε τις ανταποκρίσεις του Αθανασίου Βελώνη⁴ από τη Φλόριδα των Ηνωμένων Πολιτειών. Τέλος, δημοσίευε θέματα ποικίλης ύλης, χρονογραφήματα, διηγήματα επιλεγμένα από την παγκόσμια κλασική λογοτεχνία, κριτικές θεάτρου, ειδήσεις επί του πιεστηρίου, μικρές ειδήσεις, διαφημίσεις κλπ. Εν κατακλείδι υπήρξε μια καλά οργανωμένη εφημερίδα με ικανά στελέχη και συνεργάτες, που όμως δεν ευδοκίμησε στον σκληρό ανταγωνισμό του τύπου της Θεσσαλονίκης, καθώς είχε να ανταγωνιστεί με ιστορικές εφημερίδες, όπως ήταν η «Μακεδονία», το «Φως», η «Νέα Αλήθεια», η «Εφημερίς των Βαλκανίων» κ. ά.

Η «Πάλη» ασχολήθηκε πολλές φορές και διεξοδικά με θέματα που αφορούσαν τη Χαλκιδική και πώς θα μπορούσε να είναι διαφορετικά με διευθυντικά στελέχη δυο άξια τέκνα της, όπως ήταν ο Μιχαήλ Τριανταφύλλου από τον Ταξίαρχο και ο κουνιάδος του Νικόλαος Κώττας από τα Πετροκέρασα, αμφότεροι δάσκαλοι-πράκτορες επί Μακεδονικού αγώνα, πετυχημένοι επαγγελματίες στη συνέχεια. Μαζί τους συνεργάστηκαν και άλλοι άξιοι χειριστές της γραφίδας, όπως ο Βασίλειος Βασιλικός από τα Ριζά, (υπέγραφε ως Βας) ο Γεώργιος Παπανικολάου (Σκωτ), Λεωνίδας Παπαλεωνίδας⁵ υπάλληλος Τ.Τ.Τ., Αθανάσιος Καρα-

Τυπογραφείο Τριανταφύλλου... η νέα γενιά.
Ο Όλμπος και η σύζυγός του Θάλεια

γκάνης από τον Πολύγυρο και άλλοι. Οι παραπάνω ανέδειξαν μέσα από τις σελίδες της «Πάλης» τα μεγάλα προβλήματα της Χαλκιδικής, με πιο φλέγον το συγκοινωνιακό, το οποίο απασχόλησε επί δεκαετίες τους κατοίκους της. Να επισημάνουμε ότι την εποχή αυτή ο δρόμος από τη Θεσσαλονίκη μέχρι τη Γαλάτιστα⁶ ήταν αμαξιτός, μέχρι τον Άγιο Πρόδρομο μουλάρδρομος (ημιονικός) και από κει μέχρι τον Πολύγυρο ο τολμηρός οδοιπόρος απαιτείτο να διαθέτει γερό άτι και σίγουρα καλό οπλισμό για το φόβο των ληστών, που συχνά καιροφυλακτούσαν στο ρέμα του «Καβρόλακκα»⁷. Περιττό φυσικά να αναφέρουμε την ανυπαρξία ή την ελεεινή κατάσταση των υπαρχόντων οδών στα πιο απόμακρα χωριά της Χαλκιδικής.

Μαζί με τους δικούς μας συντάκτες συνεργάστηκαν και δημοσίευσαν άρθρα καταξιωμένοι άνθρωποι του τύπου της Θεσσαλονίκης. Ανάμεσά τους ο δικηγόρος Σ. Αφουξενίδης, ο Αντώνης Χαμουδόπουλος, ο Ευάγγελος Δ. Βόγας, ο Άριστος Χασηρόγλου⁸ (Χασήρ), ο Γιάννης Ακρογιάλης, ο Νίκος Φαρδής⁹, ο ιστοριοδίφης Χρήστος Γ. Γουγούσης¹⁰, ο Σπύρος Ματσούκας¹¹ (ποιητής) κ. ά. Μεγάλη τιμή αποτελούσε για την εφημερίδα η δημοσίευση σε συνέχειες του θέματος «Η Κοινωνία των Εθνών» του Βλάση Γαβριηλίδη (1848-1920), «πρύτανι της δημοσιογραφίας» κατά την εφημερίδα, «πατέρα της δημοσιογραφίας της σύγχρονης Ελλάδας», κατά τη Βικιπαίδεια.

Μεταξύ των παραπάνω συνεργατών και άλλων αγνώστων, υπήρχαν πολλοί που υπέγραφαν τα κείμενά τους με ψευδώνυμα αρκτικόλεξα ή μονογράμματα κατά τη συνήθεια της εποχής, όπως ΠΑΡΣΙΦΑΛ, ΠΑΝ, Βασ., Σάκης ΦΩΣ, Γλαύκος, Ολύνθιος, Νιαγάρας (ψευδώνυμο του Αθανασίου Βελώνη από τον Ταξιάρχη), Griffe, Simble, κλπ.

Εντύπωση προκαλεί το τελευταίο πρωτοσέλιδο άρθρο της ΠΑΛΗΣ (10 Μαΐου 1919) υπό τον τίτλο «ΕΦΗΜΕΡΙΣ», (παρακάτω δημοσιεύουμε εκτενή αποσπάσματα) για την οπτική με την οποία βλέπει τη λειτουργία του τύπου ο συντάκτης του, που υπογράφει με το μονόγραμμα Χ. Σίγουρα θα δημιουργηθούν εύλογα συγκρίσεις για το επίπεδο του τύπου γενικότερα, σήμερα και τότε.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ

«Άλλοτε τα ημερήσια τετράγωνα έντυπα χάρτου διεκρίναντο: εις σοβαρά όργανα αμερόληπτα, αποτελούντα το ελεύθερον βήμα κάθε δοξασίας και παντός δόγματος και εις τα εμπαιθώς χρωματισμένα από ένα φανατισμόν, από μίαν ή πολλάς προλήψεις κι εκμεταλλεύοντα αυτάς, όπως κάθε άλλο τυφλόν αίσθη-

μα ή χυδαίον ένστικτον του πολλού κοινού. Η εξέλιξις ανέστρεψε τα πράγματα και τα φύλλα της μεγάλης ειδησεογραφίας κατήντησαν οι επιτηδειότεροι και λυσιτελέστεροι εξυπηρετηταί των μάλλον σκοτιών σκοπών και των προπαγανδών των πλέον αποκρύφων δια του υπούλου συστήματος της «καλώς σερβρισμένης» πληροφορίας, του συκοφαντικού *entrefilet*, των σημαντικών «υπονοουμένων διά των γραμμών», απέμειναν δε μόνα αγνά όργανα της κοινής γνώμης – αγνά τουλάχιστον κατά την πρόθεσιν – τα όργανα τα εξυπηρετούντα αποκλειστικώς ορισμένας αρχάς και αγωνιζόμενα μετά παρρησίας δια την επικράτησίν των.

Ορισμένας αρχάς – και μακράν των εσωτερικών διαμαχών – ελθούσα να εξυπηρετήση και η εφημερίς αυτή από των στηλών της οποίας σπανίως η αλήθεια εδέχθη συγκαταβάσεις και μετά πόνου εδέχθη ενίοτε συγκαλύψεις αναγκαστικάς, έχει την ικανοποίησιν την ηθικήν, αποχαιρετίζουσα προσωρινώς τους αναγνώστας της, όπως μετ' ού πολύ εμφανισθή πάλιν ενώπιον αυτών, και υπό μορφήν εντελώς νέαν, νεανικήν, αστράπτουσαν, με συμπτύκνωσιν δυνάμεων και στοιχείων, με παράταξιν και ανάδοσιν ισχυρωτέρων ενεργειών και διανοητικών ανθίσεων, η εφημερίς αυτή, λέγω, έχει την ικανοποίησιν να αριθμή εαυτήν μεταξύ των ολίγων ειλικρινών και σοβαρών οργάνων εν τη Ελλάδι μας ορισμένων αρχών και ιδειών....

Εν θλιβερόν θέαμα παρουσίασε κατά τελευταία του αιώνος και καθ' όλην την υφήλιον ο μέγας ισχυρός της Γης, ο Τύπος. Δύναμις ηθική, ακαταγώνιστος και παντοδύναμος σύρουσα έθνη και λαούς, συντρίβουσα δημιουργήματα αιώνων, δεν εγνώρισε να προστατεύση εαυτόν από μίαν άλλην μεγάλην εξωτερικήν δύναμιν: τον Σατανάν. Αι κοινωνικαί, οικονομικαί και διεθνείς θύελλαι, αι οποιαί έπαιξαν με τας συνειδήσεις ως με αθυρμάτια και διεσάλευσαν και εξηχρείωσαν και έφθειραν άτομα και τάξεις και ομάδας και λαούς ακόμη, δεν εφείσθησαν ούτε του Δημοσίου Λόγου. Το πονηρόν πνεύμα ωμίλησε με την αδιοφιλονίκητον πειστικότητά του. Άλλοι αντέστησαν, άλλοι ενέδωσαν εις τον πειρασμόν και παρεδόθησαν εις το αχρείον. Και οι τελευταίοι απετέλεσαν την καταπληκτικήν δυστυχώς πλειοψηφίαν. Ο χρυσός εξεπόρθησε το Μέγα Εισαγγελείον! Δεν παρεξενεύθην διόλου και ήμην εκ των ολίγων οι οποίοι εθεώρησαν φυσικοτάτους και δικαιολογημένους τους βαρείς χαρακτηρισμούς, με τους οποίους ωμίλησε περί του τύπου από της Βουλής ο βαθυστόχαστος και μεγαλοπράγμων Πρωθυπουργός μας...

Οι δημοσιογράφοι! Αναμορφωταί του λαού, διδάσκαλοι της κοινής γνώμης, φωστήρες της κοινωνίας και

Εφημερίδα ΠΑΛΗ

όμως – μία θλιβερότης αδιαφιλονίκητος, αδιάψευστος κατά το πλείστον – σκλάβοι της κοινωνίας, «ανεμοδούρες» της κοινής γνώμης, γελωτοποιοί του Κοινού. Και ποσάκις η αποστολή που παρ' ημίν και παρ' άλλους δημοσιογράφου δεν ανήρθη εις το επίπεδον των φωτισθέντων, των χυδαίων μαστροπών κάθε αδυναμίας, κάθε πάθους και κάθε προλήψεως των λαών, τους οποίους χλωροφορμίζουν με δηλητηριώδη φίλτρα και σκοτεινάς δεισιδαιμονίας! Και ποσάκις η κολακεία και η ύβρις δεν απετέλεσαν – και δεν αποτελούν οίμαι – την προσφιλή και αποκλειστικήν φιλολογίαν των εφημερίδων. Πρόκειται, ακριβώς ειπείν, περί επαιτείας ή ληστείας. Ο εκβιασμός αυτός, συνηθέστερος τραπεζίτης των περισσοτέρων, ηδύνατο να λάβη ως ένδοξον έμβλημά του: «το βαλάντιον ή την τιμήν!»....

Ένας όμιλος τοιούτων ιδεολόγων, καρδιών ειλικρινών, ισχυρών εγκεφάλων, συνέπηξεν, ως εστίαν φιλόστοργον ιεράς φλογός, την εφημερίδαν ταύτην. Με σκοπόν και με γνώμην. Με αρχάς και συναίσθησιν υπερηφανείας δια τας αρχάς αυτάς. Και η εφημερίς αύτη, αναστελλομένη δια τι διάστημα, ως εκ της ανάγκης της περισυλλογής των δυνάμεών της, δια την νέαν, την ισχυράν και επιβλητικήν εμφάνισιν, την οποίαν προετοι-

μάζει εις εαυτήν, παρηγορείται και υπερηφανεύεται δι όλους τους κόπους και τους μόχθους των εργατών της, με την σκέψιν ότι η έκδοσίς της ήτο και είναι απαραίτητος αναγκαία.

Παρόμοια εφημερίδες χρειάζονται εις τον τόπον αυτόν. χρειάζονται δια την αναμόρφωσίν του και δια την ικανοποίησιν ακόμη των ανησυχών και αγνών διανοιών, τας οποίας εξοργίζει κάθε στραβό, αμαρτωλόν και ασύγχρονον. Είναι πολύ χρήσιμοι και πολύ ωφέλιμοι αι εφημερίδες – όσον είναι σπάνια – εις τας οποίας ημπορεί κανείς να λέγη την σκέψιν του ολόκληρον και να την λέγη με την μάλλον νόμιμον ευχαρίστησιν του συγγραφέως, ο οποίος δεν ζη από τας απιστίας της πέννας του.... Χ.»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Εφημερίδες Θεσσαλονίκης: Εφημερίς των Βαλκανίων, Μακεδονία, Νέα Αλήθεια, Πάλη, Φωνή της Χαλκιδικής, Φως, Χαλκιδική. Κανατά Δ. Γιάννη, «Κάποτε στον Πολύγυρο», Πολύγυρος 2018. Καρτσιώτη Θεμ. Μιχαήλ, «Τα Πετροκέρασα», τόμος Β', 1985. Κουκλιάτη Δ. Γεωργίου, «Το αρχείο οικογενείας Κώττα», Ε.Μ.Σ., 2000. Τριανταφύλλου Μιχαήλ, «Μελέται», 1946

1. Στην έκδοση «Θεσσαλονίκη 1912-2012, Μεγάλα γεγονότα στον καθρέφτη του τύπου», 2012 του Μορφωτικού Ιδρύματος Ενώσεως Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Μακεδονίας-Θράκης, η «ΠΑΛΗ» παρουσιάζεται ως πρωινή αντιβενιζελική εφημερίδα, χωρίς όμως αυτό να προκύπτει από πουθενά.
2. Μιχαήλ Τριανταφύλλου: (1882-1951) Γεννήθηκε στον Ταξιάρχη Χαλκιδικής και είναι ο ιδρυτής του ομώνυμου ιστορικού τυπογραφείου της Θεσσαλονίκης το 1910. (βλ. περιοδικό «Πολύγυρος», τ. 55/2010, «Μ. Τριανταφύλλου & το ιστορικό Τυπογραφείο της Θεσσαλονίκης».)
3. Νικόλαος Γ. Κώττας: (1885-1981). Γεννήθηκε στη Ραβνά (Πετροκέρασα) Θεσσαλονίκης. Κατά τον Μακεδονικό Αγώνα υπηρέτησε ως δάσκαλος. Σπούδασε Νομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Εργάστηκε ως δικηγόρος από το 1917 ως το 1956 στη Θεσσαλονίκη. Υπήρξε διευθυντής και αρθρογράφος στην "Πάλη". Την περίοδο 1922-24 ήταν δημοτικός σύμβουλος Θεσσαλονίκης και αργότερα ιδρυτικό μέλος της ΧΑΝΘ. Στις εκλογές του 1932 εξελέγη βουλευτής Θεσσαλονίκης με το Λαϊκό Κόμμα και επανεξελέγη το 1935, το 1936 και το 1946 ανέλαβε υπουργός Γενικός Διοικητής Βορείου Ελλάδος από τις 25-4-1946 ως την παραίτησή του, στις 4-11-1946. Πέθανε πλήρης ημερών στις 8 Μαρτίου 1981 και η κηδεία του έγινε στις 9 Μαρτίου στη γενέτειρά του, τα Πετροκέρασα.
4. Βλ. περιοδικό «Πολύγυρος» τ. 52&53/2009 και 89ο/2017 «Αθανάσιος Βελώνης, ένας πρόδρομος του μονοτονικού συστήματος».
5. «11 Νοεμβ. 1921 εις το άνθος της ηλικίας του εξεμέτρησε χθες το ζην ο Λεωνίδας Παπαλεωνίδας, ανθ/γός της Ταχυδρομικής υπηρεσίας, εκ Χαλκιδικής». (εφ. Μακεδονία 11 Νοεμβ.1921)
6. Τον δρόμο Θεσσαλονίκης – Γαλατίστιας κατασκεύασε την άνοιξη του 1916 μεραρχία Σέρβων στρατιωτών, που παρέμειναν στη Χαλκιδική μέχρι να προωθηθούν από τους συμμάχους στο δυτικό μέτωπο του Μοναστηρίου. (βλ. Πάννη Αικατερινάρη, «Η

- Χαλκιδική στον εθνικό διχασμό...», περιοδικό «Πολύγυρος» τ.12/2002.)
7. Η Γέφυρα του Καβρόλακα εγκαινιάστηκε μόνο το Δεκέμβριο του 1935. (Εφ. «Χαλκιδική» 15 Δεκ. 1935)
  8. Άριστος Χασηρτζόγλου (1889-1971): Είναι ο γνωστός δημοσιογράφος με το ψευδώνυμο Χασήρ. Δημοσίευσε κυρίως χρονογραφήματα.
  9. Νίκος Φαρδής: Αρχισυντάκτης σε πολλές εφημερίδες της Θεσσαλονίκης, επισκέφτηκε πολλές φορές τον Πολύγυρο και δημοσίευσε πολλές ανταποκρίσεις από τη Χαλκιδική.
  10. Χρίστος Γ. Γουγούσης: Ιστοριοδίφης, δημοσιογράφος. Εξέδωσε τον «Όρδιο Δεσμό», το «Μακεδονικό Ημερολόγιο» του 1915. Εκδότες του τα καταστήματα Μ. Τριανταφύλλου & Σία.
  11. Σπύρος Ματσούκας: Γεννήθηκε στην Υπάτη το 1878. Μετά τις εγκύκλιες σπουδές του στη Λαμία, φοιτά στη Νομική Σχολή Αθηνών, αλλά αντί της δικηγορίας στρέφεται προς την ποίηση. Συμμετέχει στον απελευθερωτικό αγώνα της Κρήτης (1896) όπου με τα ποιήματά του εμπνέει τους συναγωνιστές του. Το 1897 συμμετέχει στον χαμένο ελληνοτουρκικό πόλεμο. Στην Υπάτη, αρχίζει έρανο για την κατασκευή ανδριάντα του Αθανάσιου Διάκου στη Λαμία, πουλώντας τις ποιητικές του συλλογές. Στη συνέχεια ξεκινάει έρανο υπέρ του στόλου, κάνοντας ομιλίες σε Ελλάδα και εξωτερικό. Με τα χρήματα αγοράζεται το αντιτορπιλικό "Νέα Γενεά" και άλλα οπλικά συστήματα. Το 1910 εκλέγεται βουλευτής Φθιωτιδοφωκίδας και αναλαμβάνει τη θέση του ενδεδυμένος με φουστάνελα. Συμμετέχει στους Βαλκανικούς πολέμους και με το πέρας των συνεχίζει την προσφορά του ιδρύοντας τον "Λευκό Σταυρό", οργάνωση μέσω της οποίας αποκαθιστά ορφανά του πολέμου. Ο Παύλος Νιρβάνας γράφει ότι "ο Σπύρος Ματσούκας τα καλύτερα ποιήματά του δεν τα γράφει αλλά τα ποιεί". Απεβίωσε το 1928 και τον επικήδειο εξεφώνησε ο Κωστής Παλαμιάς, ενώ παρέστησαν ο πρωθυπουργός Ε. Βενιζέλος, ο πρόεδρος της βουλής και πλήθος κόσμου.

ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ ΤΟΥ Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΠΟΥΛΙΟΣ

Φιλολόγος

Ο Μ. Αλέξανδρος γεννήθηκε το 356 π.Χ. στην Πέλλα της Μακεδονίας. Πατέρας του ήταν ο Φίλιππος Β', βασιλιάς της Μακεδονίας και μητέρα του η Ολυμπιάδα, κόρη του βασιλιά της Ηπείρου Νεοπτόλεμου.

Στα παιδικά του χρόνια εκπαιδεύτηκε από τους παιδαγωγούς Λεωνίδα τον Μολοσσό και Λυσίμαχο τον Ακαρνάνα. Σε ηλικία 13 ετών μαθήτευσε κοντά στον Αριστοτέλη στην πόλη Μίεζα, που ήταν πολύ κοντά στην Πέλλα. Εκτός από τον Αλέξανδρο στη σχολή φοιτούσαν και αρκετά παιδιά Μακεδόνων αξιωματούχων, μερικά από τα οποία θα γίνονταν επιστήθιοι φίλοι και έμπιστοι στρατηγοί του κατά τη διάρκεια της εκστρατείας του, όπως ο Ηφαιστίων, ο Πτολεμαίος, ο Κάσσανδρος και ο Κλείτος. Τα μαθήματα στη σχολή αυτή του Αριστοτέλη επικεντρώνονταν στην ηθική, τη φιλοσοφία, την πολιτική και τη ρητορική, για τις οποίες ο νεαρός Αλέξανδρος έδειχνε μεγάλο ενδιαφέρον. Ο Αριστοτέλης συνέγραψε και διδακτικά φυλλάδια για την εκπαίδευση του Αλέξανδρου, ώστε να γίνει αυτός ένας πολύ καλός βασιλιάς. Ο μεγάλος φιλόσοφος τον μόρφωσε με βάση τα ελληνικά ιδεώδη και του ενέπνευσε το θαυμασμό για το ελληνικό πνεύμα και τον ελληνικό πολιτισμό, πράγμα που φάνηκε στη ζωή του Αλέξανδρου, μετά την αποφοίτησή του από τη σχολή του μεγάλου δασκάλου του.

Σε ηλικία 20 ετών το 336 π.Χ. έγινε βασιλιάς της Μακεδονίας, ύστερα από απαίτηση του μακεδονικού στρατού, μετά τη δολοφονία του πατέρα του, την επόμενη μέρα του γάμου της κόρης του Κλεοπάτρας σε εορταστική εκδήλωση για το γάμο στο ανοιχτό θέατρο των Αιγών.

Το 334 π.Χ. ξεκίνησε τη μεγάλη του εκστρατεία εναντίον των Περσών και της Ασίας, την οποία είχε σχεδιάσει και ήταν έτοιμος να πραγματοποιήσει ο πατέρας του Φίλιππος, με συμμετοχή όλων των Ελλήνων εκτός των Σπαρτιατών. Μετά τις νίκες του εναντίον των Περσών το 334 π.Χ. στο Γρανικό ποταμό, το 333 π.Χ. στην Ισσό και το 331 π.Χ. στα Γαυγάμηλα, έγινε κυρίαρχος του περσικού κράτους και προχωρώντας με μέθοδο ανατολικά, διεξάγοντας στη συνέχεια και άλλες μάχες, έφτασε μέχρι τον Ινδό ποταμό. Εκεί πολλοί από τους στρατιώτες του έχοντας κουραστεί από την πολύχρονη εκστρατεία του, ζήτησαν από τον Αλέξανδρο να μην προχωρήσουν άλλο προς την ανατολή. Έτσι επέστρεψε ο στρατός μέσω της ερήμου της Γεδρωσίας με προορισμό τη Βαβυλώνα στην οποία εγκαταστάθηκε και την οποία προόριζε για πρωτεύουσα της αυτοκρατορίας του κι απ' όπου σχεδίαζε να συνεχίσει την εκστρατεία

του εναντίον της Αραβίας και της βόρειας Αφρικής.

Δυστυχώς το 323 π. Χ. στα τριάντα τρία του μόνο χρόνια, ύστερα από ξαφνική αρρώστια, μέσα σε λίγες μέρες, άφησε την τελευταία του πνοή στη Βαβυλώνα. Για τα αίτια του θανάτου του έχουν δει το φως της δημοσιότητας πολλές θεωρίες, χωρίς τελικά να είναι εντελώς εξακριβωμένοι οι λόγοι στους οποίους οφείλταν ο πρόωρος και ξαφνικός θάνατος του μεγάλου στρατηλάτη. Μια θεωρία θέλει τον τυφοειδή πυρετό να είναι η κύρια αιτία του θανάτου του, εξαιτίας και της ελονοσίας που επικρατούσε τότε στην περιοχή. Έτσι η τεράστια αυτοκρατορία του διαμοιράστηκε από τους στρατηγούς του, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν τα κράτη των διαδόχων του και των επιγόνων τους και να έχουμε στη συνέχεια τα ελληνιστικά κράτη και η εποχή να είναι γνωστή ως ελληνιστική εποχή.

Η μαθητεία του Αλέξανδρου κοντά στον Αριστοτέλη του έδωσε πολλά εφόδια, ώστε να αντιμετωπίσει με τον καλύτερο τρόπο και με μεγάλη επιτυχία τις προκλήσεις και τις δυσκολίες που θα συναντούσε κατά τη διάρκεια της πολύχρονης εκστρατείας του. Γι' αυτό ο μεγάλος στρατηλάτης δεν ήταν μόνο μοναδικός κατακτητής, που όμοιός του δεν υπήρξε ποτέ σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και ένας σπουδαίος διανοούμενος, ιδιότητά του άγνωστη σε πολλούς, που δεν έχουν εντυφίσει ιδιαίτερα στη ζωή και το τεράστιο έργο του. Γι' αυτό και δεν έχουν υπ' όψη τους ότι ο Αλέξανδρος εκτός από τις τεράστιες κατακτήσεις του, άφησε πίσω του και αρκετές ρήσεις - αποφθέγματα, που διέσωσαν οι βιογράφοι του και εκπλήσσουν πολλούς ακόμη και σήμερα. Για να γίνει πιο κατανοητό αυτό, αναφέρω στη συνέχεια ορισμένα τέτοια αποφθέγματα του μεγάλου μακεδόνα στρατηλάτη:

"Στους γονείς οφείλομεν το ζην, στους δε διδασκάλους το ευ ζην". {Φαίνεται πολύ καθαρά σ' αυτήν εδώ τη ρήση η επίδραση που άσκησε επάνω στον Αλέξανδρο η διδασκαλία του μεγάλου του διδασκάλου του Αριστοτέλη, η οποία συνετέλεσε, ώστε να διαμορφωθεί σε μεγάλο βαθμό η προσωπικότητά του και να αναδειχτούν πολλές από τις αρετές και τις ικανότητές του.}

"Ει μη Αλέξανδρος ήμην, Διογένης αν ήμην". {Κατά τον Πλούταρχο, όταν ο Αλέξανδρος βρέθηκε στην Κόρινθο το 336 π.Χ., ως επικεφαλής του πανελλήνιου συνεδρίου, θέλησε να γνωρίσει το φιλόσοφο Διογένη. Όταν ο Αλέξανδρος, αφού του τον υπέδειξαν και τον είδε να κάθεται κάπου και τον ρώτησε αν χρειάζεται κάτι απ' αυτόν, ο Διογένης του έδωσε την αδιανόητη απάντηση: "Μικρόν από του ηλίου μετάστηθι, δηλ. παραμέρισε λίγο, γιατί μου κρύβεις τον ήλιο, μη μου στε-

ρείς αυτό που δεν μπορείς να μου δώσεις. Τότε ο Αλέξανδρος φεύγοντας ακούστηκε να λέει το περίφημο "Εάν δεν ήμουν Αλέξανδρος, θα ήθελα να ήμουν Διογένης".

"**Ό,τι δεν λύεται, κόπτεται**". { Όταν ο Αλέξανδρος, μετά την πρώτη του νίκη εναντίον των Περσών στο Γρανικό ποταμό και την απελευθέρωση στη συνέχεια των πόλεων της δυτικής μικράς Ασίας, βρέθηκε στην πόλη Γόρδιο, κληθήκε να λύσει το γόρδιο δεσμό, έναν περίπλοκο κόμπο από φλοιό κρυνιάς, που έδενε το άρμα του βασιλιά της πόλης, και του οποίου η αρχή δεν φαινόταν πουθενά. Γι' αυτόν το γόρδιο δεσμό έλεγαν ότι όποιος καταφέρει και τον λύσει, θα κατακτήσει την Ασία. Τότε ο Αλέξανδρος αντί να καθυστερήσει, ώσπου να τον λύσει, τον έκοψε με το σπαθί του, θέλοντας με την πράξη του αυτή να κάνει φανερό σε όλους ότι ήταν αποφασισμένος να κατακτήσει την Ασία. Σήμερα η φράση "Γόρδιος δεσμός" σημαίνει κάτι που είναι ιδιαίτερα πολύπλοκο και σύνθετο στην αντιμετώπισή του, το οποίο όμως πρέπει να λυθεί με οποιονδήποτε τρόπο. }

"**Στον ουρανό δεν υπάρχουν δυο ήλιοι, ούτε στη γη δυο κυρίαρχοι**". { Στη ρήση αυτή του Αλέξανδρου μπορεί να διακρίνει κανείς την επιθυμία του μακεδόνα βασιλιά να κατακτήσει όλο τον κόσμο. }

"**Πονούντων και κινδυνευόντων τα καλά και μεγάλα έργα**". { Δηλαδή αυτοί που κοπιάζουν πολύ και διακινδυνεύουν τα πάντα στη ζωή τους είναι ικανοί για μεγάλα και σημαντικά έργα. Κι αυτό το απέδειξε ο Αλέξανδρος χωρίς να μπορεί να αμφιβάλλει κανείς κατά τη διάρκεια της εκστρατείας του. }

"**Η τύχη ευνοεί τους τολμηρούς, αλλά υποκλίνεται στους αποφασισμένους**".

"**Δεν φοβάμαι έναν στρατο λιονταριών που διοικείται από ένα πρόβατο, αλλά έναν στρατό προβάτων που τα διοικεί ένα λιοντάρι**". { Θέλοντας να δηλώσει την τεράστια σημασία που έχει η σωστή διοίκηση ενός στρατεύματος από έναν άξιο και ικανό αρχηγό, πράγμα που φάνηκε σ' όλη την εκστρατεία του. }

"**Η αληθινή δύναμη δεν έγκειται στο να εξουσιάζεις τους άλλους, αλλά να εξουσιάζεις τον εαυτό σου**".

"**Στην ενότητα βρίσκουμε τη δύναμη, στη διαίρεση βρίσκουμε την ήττα**".

"**Η σοφία είναι το απόλυτο όπλο, η υπομονή είναι το αριστούργημά της**".

"**Δεν υπάρχει τίποτε αδύνατο γι' αυτόν που θα προσπαθήσει**".

"**Όυ κλέπτω την νίκη**". { το είπε αυτό ο Αλέξανδρος την παραμονή της μάχης των Γαυγαμήλων το 331 π.Χ., όταν ο Παρμενίων του πρότεινε να επιτεθούν νύχτα εναντίον των Περσών. }

"**Κατακτήστε την αμφιβολία σας, πριν κατακτήσετε τον κόσμο**". Το είπε για όσους αμφέβαλλαν για την επιτυχία του εγχειρήματός του. }

"**Θα προτιμούσα να ζήσω μια ζωή σύντομη με δόξα, παρά μια μακρά ζωή στην αφάνεια**".

"**Ο Αλέξανδρος υιός του Φιλίππου και οι Έλληνες πλην Λακεδαιμονίων από των βαρβάρων των την Ασίαν κατοικούντων**". { Αυτά έλεγε η επιγραφή στο τρόπαιο των 300 ασπίδων που έστειλε ο Αλέξανδρος στον Παρθενώνα, μετά την πρώτη νίκη εναντίον των Περσών στο Γρανικό ποταμό το 334 π.Χ. }

"**Αφήστε μια κληρονομιά, την οποία ο χρόνος δεν μπορεί να σβήσει**".

"**Το μεγαλείο δεν βρίσκεται στον προορισμό, αλλά στο ταξίδι**".

"**Ένα σπαθί δεν φέρει δύναμη, αν το χέρι που το κρατάει δεν είναι δυνατό**".

"**Δεν είναι το μέγεθος του στρατού που καθορίζει τη νίκη, αλλά το μέγεθος της θέλησης**". { Αυτό πραγματικά αποδείχτηκε στις νίκες των Ελλήνων εναντίον των Περσών στους κλασικούς χρόνους, αλλά και στις νίκες του Μ. Αλεξάνδρου. }

"**Σήμερα δεν ήμουν πραγματικός βασιλιάς, γιατί δεν έκανα καμιά καλή πράξη**".

"**Δεν αρκεί να κερδίσει κανείς έναν πόλεμο, πρέπει να κερδίσει και την ειρήνη**".

"**Δεν με ενδιαφέρει η καταγωγή των πολιτών, ούτε η φυλή στην οποία γεννήθηκαν. Τους αντιμετωπίζω όλους με ένα κριτήριο: την αρετή. Για μένα κάθε καλός ξένος είναι Έλληνας και κάθε κακός Έλληνας είναι χειρότερος από βάρβαρο**". { Κανείς πριν από τον Μ. Αλέξανδρο δε μίλησε έτσι για τους βαρβάρους. Είναι γνωστή εξάλλου η φράση: πας μη Έλλην βάρβαρος. }

"**Ό,τι κατάφερα, το πέτυχα με θέληση**". { Αυτή την απάντηση έδωσε, όταν ρωτήθηκε πώς κατάφερε να κατακτήσει τον κόσμο σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα }

"**Τω κρατίστω**". { δηλ. στον καλύτερο, στον ισχυρότερο. Έτσι απάντησε ο Αλέξανδρος, λίγο πριν τον απρόσμενο θάνατό του, όταν ρωτήθηκε σε ποιον αφήνει, χωρίς να τον κατονομάσει, τη διοίκηση της τεράστιας αυτοκρατορίας του. }

Απ' όλα τα παραπάνω αποφθέγματα, αλλά και από άλλα, φαίνεται ότι ο Μ. Αλέξανδρος εκτός από μέγας κατακτητής, υπήρξε και ένας σπουδαίος διανοούμενος, άριστος μαθητής και γνήσιος εκφραστής των ιδεωδών του μεγάλου δασκάλου του. Είναι γνωστό εξάλλου ότι κατά τη διάρκεια της πολυετούς εκστρατείας του επικοινωνούσε τακτικά με το μεγάλο φιλόσοφο, για να τον συμβουλευεται πάνω σε ποικίλα θέματα, που ανέκυπταν σχεδόν καθημερινά και έπρεπε να τα αντιμετωπίσει όσο γινόταν καλύτερα.

Το συμπέρασμα, λοιπόν, που αβίαστα απ' όλα αυτά βγαίνει είναι ότι η μαθητεία του Αλέξανδρου κοντά στο μέγιστο φιλόσοφο Αριστοτέλη, έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο τόσο στη ζωή όσο και τα κατορθώματα του μεγάλου Μακεδόνα κατακτητή και στρατηλάτη.

ΟΙ ΠΑΠΟΥΤΣΗΔΕΣ ΤΗΣ ΛΙΑΡΙΓΚΟΒΗΣ (ΑΡΝΑΙΑΣ)

ΑΣΤΕΡΙΟΣ Θ. ΚΑΡΑΣΤΕΡΓΙΟΣ

τ. Δήμαρχος Αρναίας

ΑΠΌ τα μέσα του 18ου έως και τα μέσα του 19ου αιώνα (για 100 και πλέον χρόνια) το επάγγελμα του παπουτσή γνωρίζει λαμπρές ημέρες δόξας στον τόπο μας.

Φημισμένοι και ξακουστοί οι Λιαριγκοβινοί "παπτούσῃδες", μαζί με τους Βισοκιανούς (Οσσαίους), τους παπουτσήδες της Δημητσάνας και της Λαμίας, πρωτοπορούν και ξεχωρίζουν στην χειροποίητη παπουτσοποιία της εποχής. Ο πολυγραφοτάτος και πολύ γνωστός -Σκυριανός στην καταγωγή-νομικός- φιλόλογος και διαπρεπής δημοσιογράφος των Αθηνών, Κώστας Φαλτσάιτς (1891-1944), σε άρθρο του "Οι παπουτσήδες της Βισόκας" (Όσσας Λαγκαδά) γράφει το 1928 στο Φιλολογικό περιοδικό-Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια: (...Υπάρχουν και άλλα μέρη εις την Ελλάδα των οποίων οι κάτοικοι κατά αναλογία ασχολούνται με την υποδηματοποιϊαν- Λαμία, Δημητσάνα, Λιαριγκοβη- αλλά δεν υπάρχει κανένα άλλο μέρος εις το οποίον η τέχνη ενασκειται εντός του χωρίου τόσο εντεταμένα όπως εις την Βισόκα. Οι Λαμιείς, οι Δημητσανίται, οι Λιαριγκοβινοί κατασκευάζουν παπούτσια και μόνον έξω τα πωλούν. Εις αυτό τείνουν να τους πλησιάσουν, είναι αλήθεια κάπως και οι Λιαριγκοβινοί, αλλά δεν θα το κατορθώσουν ποτέ. Οι κάτοικοι της Βισόκας είνε οι μόντοι εξ όλων των Ελλήνων που δεν αγοράζουν παπούτσια. Πωλούν μόνον, αλλά ποτέ δεν αγοράζουν"...)

Η Βισόκα την εποχή αυτή μονοπωλεί το επάγγελμα και έχει ως "μονοκαλλιέργεια" την τέχνη του παπουτσή, καθώς όλο το χωριό είναι ένα απέραντο τσαγκάρικο και διαθέτει και πολλά βυρσοδεψεία για την κατεργασία των δερμάτων. Εδώ σε μας, στην Λιαριγκοβη, αυτή την περίοδο, κύριες ασχολίες για μεν τις γυναίκες, είναι η υφαντική και η τέχνη του αργαλειού, ενώ για τους άντρες η μελισσοκομία και μετά η τέχνη του παπουτσή.

Στο "Μαθητολόγιον των Ελληνικών Εκπαιδευτηρίων Λιαριγκόβης" του 1908 -1916, στην στήλη του επαγγέλματος του πατέρα των μαθητών-μαθητριών των πρώτων τάξεων βλέπουμε καταγεγραμμένους περισσότερους από 60 υποδηματοποιούς.

Αντίστοιχα στους εκλογικούς καταλόγους που συντάχθηκαν το 1914, στις πρώτες τότε, ελεύθερες εθνικές εκλογές στο όνομα του εκλογέα καταμετρούνται 70 υποδηματοποιοί. Στον αριθμό αυτό δεν συμπεριλαμβάνονται οι "παλωματῃδες", αυτοί που δεν κατασκευά-

ζαν αλλά, επισκεύαζαν (μπάλωναν) τα παπούτσια. Στον κατάλογο αναφέρονται, τέσσερις (4) "εμβαλωτές" και ένας (1) "τσαρουχοποιός" (κατασκευαστής τσαρουχιών). Κρίνοντας από την ηλικία του εκλογέα, ο μεγαλύτερος σε ηλικία παπουτσή 71 ετών τότε (γεννημένος δηλαδή το 1843) ήταν ο Κλειδαράς Αστέριος του Γεωργίου. Αν λάβουμε υπ'οψιν μας ότι ο κάθε παπουτσή είχε και τρεις -τέσσερις βοηθούς (καρφάδες), μιλάμε για μια συντεχνία τουλάχιστον 150 και πλέον ανθρώπων!!!

Δεδομένου ότι αναφερόμαστε σε μία κοινωνία 2500 κατοίκων, ο αριθμός αυτός ξεπερνά το 30 % του ενεργού πληθυσμού των ανδρών!!! Οι περισσότεροι απ' αυτούς τους χειρόνακτες τεχνίτες, είχαν οργανώσει τα εργαστήρια τους, στο ισόγειο (κατώι) των σπιτιών τους. Οι πιο επώνυμοι είχαν τον δικό τους χώρο σε ξεχωριστό μαγαζί. Οι πιο γνωστοί "μαγαζάτορες" παπουτσήδες τις Λιαριγκοβης σύμφωνα με την καταγραφή του αείμνηστου δικηγόρου, Μάνου Μανασσή, ήταν οι εξής: Χριστόδουλος Σαράφης με τον γιό του Γιάγκο, Αστέριος Παπαστέργιος με τους γιούς

Το παπουτσαδικο της Αρνωίτικης οικογένειας Κωνσταντίνου Δημητρακούδη στο Στρατώνι

του Νίκο και Χρήστο, Κωνσταντίνος Κυράτσος με τους γιούς του Δανιήλ και Μαυρουδή, Ιωάννης Παπατζίκος με τους γιούς του Νίκο και Απόστολο, Δημήτριος Κοτσιάνης με τους γιούς του Νικόλαο και Γεώργιο, Γεώργιος Μανασσής με τον γιό του Γιαννάκο, Αδελφοί Κωνσταντίνος και Γεώργιος Βαγιωνάς, Ροκάς Δημήτριος με τους γιούς του Νίκο και Γιαννάκο, Ιωάννης Ν.Ροκάς, Μπάτσιος Θεοχάρης με τους γιούς του, Αστέριος Ρήγας με τον γιό του Γεώργιο, Ιωάννης και Χρήστος Τσιρώνης, Αχιλλέας Σαράφης με τον αδελφό του Γιαννάκη, Ιωάννης Κ. Κοκκαλιάρης, Κωνσταντίνος Σύρος, Γεώργιος Γκουινιώτης με τον γιό του Χρήστο, Τζιώρτζιος Παπαγεωργίου (Μανίκας) με τους αδελφούς του Θεοχάρη και Γιάννη, Νικόλαος Κ. Ρήγας με τους αδελφούς του Δημήτριο- Γεώργιο και Ξενοφώντα, Χρήστος Καραπαναγιώτης (Αγρομηλιώνης), Ιωάννης Παπακωνσταντίνου (Τσιφούτης), Δημήτριος Κλειδαράς, Αδελφοί Άγγελος και Γιάννης Κατσαρός, Αδελφοί Κωνσταντίνος -Βασίλειος και Χρήστος Αποστολοΐδης, Αδελφοί Θεοχάρης -Δημοσθένης και Αλκιβιάδης Σιώπης, Κωνσταντίνος Βαράνος με τον γιό του Δήμο, Χρήστος Βαράνος, Νικόλαος Κουταλιάγκας, Δημητρακούδης Ιωάννης με τον γιό του Κωνσταντίνο. Ως "τσιράκια"- βοηθοί -καρφάδες, ο κ. Μανασσής αναφέρει τους: Χαράλαμφο

Σαπουνά, Γιαννάκο Αβράμη, Καρακαδά-Καραγκούνη Κωνσταντίνο, Ιωάννη Κουρούπα, Ιωάννη Πατσιατζή, Κωνσταντίνο Κάργα, Ιωάννη Κάργα, Κωνσταντίνο Αλεξάνδρου, Αναστάσιο Τσιφούτη, Κωνσταντίνο Τσιφούτη, Γεώργιο Καλυβιώτη (Παπαθανάση), Αστέριος Αρβανίτης, Αλέκος Ζαμπόκας, Νικόλαος Κοτσιάνης (Ταζός), Χριστόδουλος Κλειδαράς, Δημήτριος Νιγριτινός (Σωτήρης), Γεώργ. Τσεκούρας, Αστέριος Ρέμπελος, Αστέριος Κυράτσος, Γιαννάκης Γκουντιάνος, Ιωάννης Ρήγας, Αντώνιος Αβράμης, Ρεπάνης (Κολιάτσος) και οι αδελφοί Γεώργιος-Ηλίας, Νικόλαος Β. Κοκκαλιάρης. Στους εκλογικούς καταλόγους του 1914 καταγράφονται ως υποδηματοποιοί επιπλέον των ως άνω -με την ηλικία τους- και οι εξής: Κωνσταντίνος Αστ. Ανδρούδης (61), Χρήστος Δημ. Βαράνος (31), Κωνσταντίνος Γεωργ. Γεωργάκας (48), Ηλίας Αντ. Δέβρελης (37), Βασίλειος Π. Ζέρβας (33), Βασίλειος Ιων. Ιατρίδης (29), Αστέριος Ιωαν. Καραμήχος (36), Ιωάννης Γ. Καραγιάννης, Μιχαήλ Γ. Κυράτσος (28), Κωνσταντίνος Θεοχ. Κυράτσος (34), Δημήτριος Θεοχ. Κυράτσος (27), Δημήτριος Κ. Καρακαδάς (61), Χριστόδουλος Γ. Κληδαράς (66), Αστέριος Γ. Κληδαράς (71), Δημήτριος Αστ. Κληδαράς (38), Ιωάννης Αστ. Κληδαράς (36), Δημήτριος Αναγν. Κοτσάνης (65), Γεώργιος Κων. Καβούδης (27), Ιωάννης Κ. Λιούτας (33), Θεοχάρης Χ. Μπότσιος (24), Γεώργιος Ι. Μπήτσιος (30), Γεώργιος Ι. Ματσίγγος (51), Γεώργιος Μπομπότης (41), Θεοχάρης Χ. Παρθένης (25), Νικόλαος Γ. Παπανικολάου (33), Χρήστος Γ. Παπανικολάου (27), Ιωάννης Κ. Πατσιατζής (32), Γεώργιος Χ. Παπαγεωργίου (33), Νικόλαος Ι. Πατσιατζής (51), Βασίλειος Ι. Παλπάνης (34), Ιωάννης Ν. Παπατσίκος (51), Κωνσταντίνος Ν. Παπατσίκος (44), Νικόλαος Αγγ. Ρεπάνης (22), Ιωάννης Δ. Ρήγας (41), Στέφανος Δ. Ρήγας (34), Γεώργιος Δ. Ρήγας (25), Κωνσταντίνος Δ. Ρήγας (39), Γεώργιος Ι. Ρήγας (61), Αστέριος Γ. Ρήγας (31), Παντελής Γ. Ρήγας (24), Πέτρος Αθ. Ρίτζος (29), Δήμος Γ. Σαράφης (31), Δημήτριος Γ. Τσαναλέας (22), Νικόλαος Χαϊδ. Τσιμώκας (53), Κωνσταντίνος Χρ. Τσιμώκας (36), Άγγελος Γ. Τσαμούρης (49), Ιωάννης Αντ. Τσαμούρης (38). Με το επάγγελμα του "εμβαλωματή" καταγράφονται οι εξής: Κωνσταντίνος Αθ. Γκουτάρας, Κωνσταντίνος Ν. Καβούδης (56), Δημήτριος Χρ. Σύρου (56), Χριστόδουλος Κ. Τρομπούκης (54). Ως "τσαρουχοποιοί" καταγράφεται, ο Γεώργιος Αγγ. Κορόπας. Η παραγωγή ήταν συνεχής και ολόχρονη. Τα προϊόντα όμως, προορίζονταν, εκτός από την κάλυψη των τοπικών αναγκών κυρίως για "εξαγωγές"!!! Οι προσωπικές παραγγελίες πλήθαιναν στις παραμονές των εορτών, γάμων και βαφτίσεων

Αποψη γωνιάς του τελευταίου τσαγκαράδικου, του Δήμου Βαράνου στην Αρναία

και υλοποιούνταν με μέτρα στο εργαστήριο και αποτύπωμα του ποδιού του υποψήφιου αγοραστή σε χαρτόνι, καθώς και μία - δύο δοκιμές, για καλύτερο αποτέλεσμα. Τις περισσότερες φορές η πληρωμή γινόταν, "όταν θα πληθεί του μαζούλ(ι)", (όταν θα πουληθεί η ετήσια σοδειά) ή σε είδος (αντιπραγματισμός) και λιγότερες μετρητοίς σε χρήμα. Οι "εξαγωγές" τώρα των παπουτσιών, που κατασκευάζονταν ολόχρονες σε διάφορα μεγέθη και είδη (γαμπριάτκα, σκαρπίνια, σεβρά, σουσώνια (χαμηλά μποτάκια), πέδιλα, μπότες, "κουντούρις" (παντόφλες) κ.λ.π προορίζονταν για όλα τα μεγάλα πανηγύρια της Χαλκιδικής (Άγιο Μάμα, Βάβδο, Μεγάλη Παναγία, Στάγειρα, Μαριανά κ.τ.λ) και όχι μόνο! Μαζί με τα προϊόντα του αργαλειού (χαλιά, φλοκάτες, προικιάρικα υφαντά), οι "εξαγωγές" των χειροποίητων παπουτσιών, έφταναν και σε άλλους όμορους και μη νομούς, όπως Νιγρίτας, Σερρών, Δράμας κ.α. Εκτός όμως, από τις "εξαγωγές" προϊόντων υποδηματοποιίας, η Λιαρίγκοβη -την περίοδο αυτή- "εξάγει" και παπουτσήδες σε όμορα χωριά, αλλά και σε πολλά άλλα μέρη (συμβάλλοντας έτσι δυναμικά στην από-τσαρουχοποίηση τους)!!!

- Ο Δημήτριος Ρουκάς -που έμαθε την τέχνη του παπουτσή στην Σμύρνη, εκτός από την Λιαρίγκοβη, ανοίγει με τα παιδιά του, Νίκο και Γιαννάκο, υποκατάστημα - "παπουτσήδικο" και στην Ιερισσό και στο Παλαιοχώρι.

- Ο Κωνσταντίνος Κυράτσος με τα παιδιά του Δανιήλ και Μαυρουδή, εκτός από την Αρναία ανοίγουν "παπουτσήδικο" και στην Γαλάτισσα.

- Ο Θεοχάρης Σιώπης με τον αδελφό

του Δημοσθένη, στον Ίσβορο (στην Στρατονίκη).

- Ο Δημητρακούδης Ιωάννης με τον γιό του Κωνσταντίνο, στο Στρατώνι.

- Ο Βαράνος στην Ιερισσό και στις Καρυές του Αγίου Όρους.

- Ο Ιωάννης Μπάλλας με τον γιό του Νικόλαο στην Μουσθένη Καβάλας. Επίσης από την οικογένεια Μπάλλας, πρωτο-ξάδελφα του Ιωάννη, ανοίγουν "παπουτσήδικο" στο Ροδολείβος και στα καπνοχώρια της περιοχής.

- Ο Καραπαναγιώτης Χρήστος (Αγρομηλιώνης) στον Σταυρό Θεσσαλονίκης.

- Οι γιοί του Αστέριου Παπαστέργιου, Νίκος και Χρήστος, με τον ανεψιό τους Γεώργιο Παννούση, ξεφεύγουν από τα στενά τοπικά όρια μεταφέρουν την έδρα τους στην Θεσσαλονίκη, στην καρδιά της πόλης, στη κεντρική αγορά στο "Καπάνι". Αργότερα με την βιομηχανοποίηση των παπουτσιών, η επιχείρηση μετατράπηκε σε βιοτεχνία και έφτασε να απασχολεί μέχρι και 65 άτομα!!! Μάλιστα ως πρατήριο-εκθετήριο και

πωλητήριο των προϊόντων της, μέχρι και την δεκαετία του 1980, είχε το γνωστό σε όλους κατάστημα SKADAL στην Τσιμισκή.

Ας είναι το άρθρο αυτό και η αναφορά μου στην συμπαθέστατη αυτή συντεχνία των "παπουτσήδων", ελάχιστος φόρος τιμής σ' όλους αυτούς τους προγόνους μας που πέρασαν το μεγαλύτερο μέρος της ζωής τους σκυμμένοι ολημερίς επάνω σε φτωχικά τραπεζάκια με καλαπόδια, τσαγγαροσούγκλια, σακοράφες, φάλτσέτες, σφυριά, τανάλιες, ξυλόπροκες και όλων των ειδών τα δέρματα. Σε δύσκολους καιρούς μπόρεσαν όχι απλά να επιβιώσουν, αλλά μεγαλούργησαν και άφησαν βαθύ αποτύπωμα στο πέρασμα τους από τον τόπο αυτό, συμ-

βάλλοντας σημαντικά στην οικονομική άνθιση και ευημερία του.

Πηγές:

*Φαλταίτς Κ. Οι παπουτσήδες της Βισόκας/ Φιλολογικό περιοδικό-Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια, αριθμ. Φύλλο 157 (18 Νοεμβρίου 1928, σελ.8).

(Ευγενική χορηγία, του "Αγγελου της Όσσας" και εκλεκτού φίλου Αγγελου Μήτσα, τον οποίο και ευχαριστώ για την παραχώρηση του σπάνιου αυτού ντοκουμέντου.

* Περιοδικό ΑΡΝΑΙΑ: τεύχος 82, Ιαν-Μαρτ. 2009 "Οι πρώτοι εκλογικοί κατάλογοι της Αρναίας" Έρευνα και καταγραφή: Αθαν. Γραμμένου. *Μαθητολόγιον των Ελληνικών Εκπαιδευτηρίων Λιανγκόβης" του 1908 -1916 (ευγενική χορηγία Δημ. Κύρου τον οποίο και ευχαριστώ).

* Μάνου Μανασσή: "Χρονικό κατοχής Αρναίας 1941-1944 και στοιχεία από τη ζωή της."

* * *

ΤΟ ΑΝΑΣΤΑΣΙΤΙΚΟ ΜΕΤΟΧΙ ΣΤΗΝ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ

ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΜΑΚΡΟΓΙΑΝΝΗΣ

Ομότιμος καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Ο όρος Μετόχι δηλώνει, κατ' αρχήν, ένα μεγάλο αγρόκτημα εκμεταλλεύσιμο. Στην Τούρκικη διάλεκτο αναφέρεται ως «βακούφι». (από την τουρκική λέξη βάκεφ που σημαίνει γενικώς ευαγές ίδρυμα). Στην Κασσάνδρα υπήρχαν 24 συνολικά Μετόχια. Από αυτά τα 23 ήταν Αγιορείτικα και το ένα ανήκε στο Μοναστήρι της Αγίας Αναστασίας στην περιοχή του σημερινού χωριού Κασσανδρινό. Λέγεται ότι τα Μοναστήρια απέκτησαν αυτή την περιουσία επί Τουρκοκρατίας ως εξής. Κάποτε ο Σουλτάνος δώρισε όλη την έκταση της Κασσάνδρας στον αρχιευνούχο των ανακτόρων του **Γαζανφέρ**. Αυτός πούλησε τη δωρεά του στα Μοναστήρια, τα οποία τότε ήταν οι μόνοι φορείς που είχαν χρήματα. Λέγεται ότι τα χρήματα που εισέπραξε τα έστειλε σε διάφορα ευαγή ιδρύματα του Μωαμεθανισμού.

Το Αναστασίτικο λοιπόν Μετόχι (βρίσκεται στην περιοχή του χωριού Κασσανδρινό) λέγεται ότι υπήρξε ευλογία Θεού για την περιοχή της Κασσάνδρας γενικώς. Λειτουργήσε ως φάρος της Ορθοδοξίας, ως Σχολείο και έλυσε το κοινωνικό πρόβλημα της ακτημοσύνης γενικώς. Σε αυτό οι πτωχοί και οι ακτήμονες χριστιανοί εύρισκαν εργασία, ως «κολίγοι» και γινόταν ουσιαστικά κάτοχοι χωραφιών. Με το σύστημα της « αμειψισποράς» προσέφεραν εκεί μόνο την εργασία τους και εξασφάλιζαν έτσι τα μέσα συντήρησης της οικογένειάς τους και ικανά περισσεύματα. Έπαιρναν το 1/6 της σοδειάς καθαρό και συγχρόνως εδικαιούντο να σπείρουν και 5 στρέμματα για τον εαυτό τους. Έτσι ένας εργαζόμενος εκεί για 2-3 χρόνια εξοικονομούσε τα μέσα για αγορά αγρών και ζώων και γινόταν με άλλα λόγια νοικοκύρης. Όταν οι κολίγοι αυτοί πά-

ντρευαν τα παιδιά τους υπήρχε γι' αυτούς η δυνατότητα και τα παιδιά τους να βρουν ανάλογη εργασία στο Μετόχι αυτό. «Έχει φτώχεια αλλά έχει και Μετόχια» έλεγαν. Έτσι μπορούμε να πούμε ότι τα Μετόχια γενικώς δεν ήταν εκμεταλλευτές των φτωχών. Στο Αναστασίτικο Μετόχι υπήρχε και η δυνατότητα, στους ανεξάρτητους αγρότες-κτηνοτρόφους, να νοικιάζουν χωράφια από το Μοναστήρι, με αντίσπορο, με χαμηλό κόστος. Έτσι όλοι οι γύρω κάτοικοι ήταν ευχαριστημένοι με το Μοναστήρι και έλεγαν. Σε αυτό το Βακούφι μεγαλώσαμε και ζήσαμε. Το θεωρούσαν σαν κάτι δικό τους.

Οι πύργοι των Μετοχίων της Κασσάνδρας

Σε ορισμένα Μετόχια της Κασσάνδρας υπήρχαν πύργοι για την ασφάλεια των μοναχών κυρίως από τους πειρατές. Ένας τέτοιος πύργος υπήρχε στο χωριό Παλαιοχώριο κοντά στην πόλη Κασσάνδρεια στο Μετόχι της ιεράς Μονής Διονυσίου. Χτίστηκε με δαπάνη του Δεσπότη Θεσσαλονίκης Ανδρόνικου περί το έτος 1418. Σήμερα βέβαια δεν υπάρχουν ούτε τα χαλάσματά του. Ένας άλλος πύργος είναι αυτός στο Μετόχι Σταυρονικήτα, στην περιοχή των Αγροτικών Φυλακών σήμερα. Είναι σήμερα ημι-ερειπωμένος. Είναι επισκέψιμος ως Αρχαιολογικός χώρος. Ο τρίτος και τελευταίος πύργος είναι αυτός της Μονής του Αγίου Παύλου κοντά στην παραλία σήμερα της Ν. Φωκαίας. Αναφέρεται ως Βυζαντινός πύργος. Εκεί είχε το Στρατηγείο του Ο Εμμανουήλ Παππας με τον Κασσανδρινό Μεγάλο Γιαννιό κατά τη διάρκεια της Επανάστασης των τότε Κασσανδρινών μαχητών κατά των Τούρκων κατακτητών το Καλοκαίρι-Φθινόπωρο του 1821. Πρόσφατα έχει ανακαινισθεί και είναι επισκέψιμος ως Αρχαιολογικός χώρος.

ΑΠΟ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ ΤΟΥ ΝΕΟΥ Δ.Σ. (ρεπ. σελ. 54)

Με τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Κασσανδρείας κ.κ. Νικόδημο (13/2)

Με τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ιερισσού κ.κ. Θεόκλητο (27/2)

Με την Αντιπεριφερειάρχη Χαλκιδικής κα Αικατερίνη Ζωγράφου (27/2)

Με τον Δήμαρχο Πολυγύρου κ. Γεώργιο Εμμανουήλ (13/2)

Με τον Δήμαρχο Θέρμης κ. Θεόδωρο Παπαδόπουλο (14/2)

Με τον Πρόεδρο ξεονοδόχων Χαλκιδικής κ. Γρηγόριο Τάσιο (13/2)

ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΕ ΑΙΓΕΣ - ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΟΥΜΕΛΑ (ρεπ. σελ. 55)

Το 3ο group στην είσοδο του Μουσείου

Το 2ο group στην είσοδο του Μουσείου

Το 1ο group σε προθήκες εκθεμάτων του Μουσείου

ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΕ ΑΙΓΕΣ - ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΟΥΜΕΛΑ (ρεπ. σελ. 55)

Στην Παναγία Σουμελά, Εσπερινός με Αρτοκλασία

Τμήμα των εκδρομέων στο Ανάκτορο των Αιγών

Τμήμα των εκδρομέων στους τάφους της Βεργίνας

Η ΕΤΗΣΙΑ ΤΑΚΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

Το προεδρείο της Γ.Σ. (Από αριστερά: Μαρία Τσαμουρτζή, Γεώργιος Βέλιος, Παναγιώτης Κακαρίκας, Ιωάννης Κοτσάνης)

Ιωάννης Κοτσάνης, Πρόεδρος Δ.Σ.
Χαιρετισμός

Αστέριος Λυρτζής, Γεν. Γραμματέας.
Πεπραγμένα Δ.Σ.

Αβραάμ Παπαδόπουλος, Ταμίας.
Οικονομικός Απολογισμός

Μιχαήλ Καρτσιώτης, Επίτιμος Πρόεδρος.
Χαιρετισμός με ευχές και προτάσεις

Τριαντάφυλλος Οικονόμου, Απερχόμενος
Αντιπρόεδρος. Χαιρετισμός με ευχές

Χρήστος Πάχτας, τ. Υπουργός.
Χαιρετισμός

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ, ΚΥΡΙΑΚΗ 21/1/2024 (ρεπ. σελ. 53)

Άποψη της αίθουσας στο ξενοδοχείο MAKEDONIA PALACE, όπου συνήλθε η Γενική Συνέλευση

Ιωάννης Γιώργος, Βουλευτής.
Χαιρετισμός

Απόστολος Πάνας, Βουλευτής.
Χαιρετισμός

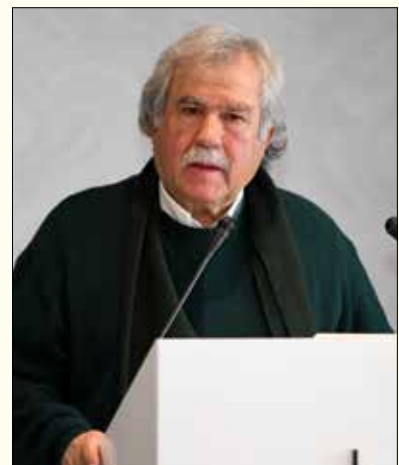
Αικατερίνη Ζωγράφου, Αντιπεριφερειάρχης.
Χαιρετισμός

Στυλιανός Βαλιάνος, Δήμαρχος Αριστοτέλη.
Χαιρετισμός

Βενιαμίν Κατρακωστάκογλου, καθηγητής.
Χαιρετισμός

Σταύρος Αυγολούπης, καθηγητής.
Χαιρετισμός

ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ (ρεπ. σελ. 54)

Οι ομιλήτριες της εκδήλωσης Φρόσω Σαρδελά και Μαρία Γρίβα

Τμήμα της χορωδίας

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΟΧΡΙΔΑ (ρεπ. σελ. 55)

Οι εκδρομείς στο Μοναστήρι

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΑΣ ΤΗΣ ΧΟΡΩΔΙΑΣ

Η χορωδία με μέλη του Δ.Σ.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΑΣ ΤΟΥ ΧΟΡΕΥΤΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Το χορευτικό με μέλη του Δ.Σ.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΠΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΟΠΙΤΑΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ο Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ.κ. Φιλόθεος με τον Πρόεδρο της Ε.Μ.Σ. και τον Υπουργό Μακεδονίας-Θράκης κ. Κωνσταντινίδη

Ο Πρόεδρος της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών κ. Πάπας με τον Πρόεδρο του Παγκληδικού

ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΙΩΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΘΗΝΩΝ (ρεπ. σελ. 56)

Αναμνηστική φωτογραφία

Άποψη του ακροατηρίου

ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΤΑΞΙΑΡΧΙΩΤΩΝ (ρεπ. σελ. 57)

Το Προεδρείο της Γ.Σ.

Άποψη του ακροατηρίου στην αίθουσα συνεδριάσεων του Δημαρχείου Πολυγύρου

ΠΑΡΑΜΟΝΗ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΑΡΝΑΙΑ (ρεπ. σελ. 56)

Η κοπή του Χριστόψωμου

Η ΣΗΜΑΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (ρεπ. σελ. 46)

Η Υπουργός κ. Σ. Ζαχαράκη με την Δήμαρχο Κασσάνδρας κ. Α. Χαλκιά

Από την συμμετοχή του Τουριστικού Οργανισμού Χακιδικής στην Φιλανδική αγορά (ρεπ. σελ. 18)

Ο Διευθυντής του Τουριστικού Οργανισμού Χακιδικής κ. Γ. Μπρουτζάς στην Διεθνή Έκθεση Μάτκα στο Ελσίνκι

ΕΞΟΧΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ “Η ΚΑΛΛΙΘΕΑ”

ΑΓΓΕΛΟΣ Φ. ΜΑΝΤΣΙΟΣ

Υπομηχανικός

Προσπαθώντας να βάλω υπότιτλους σε μια εικόνα, που έχω στο νου μου για την Νικήτη της αρχής της δεκαετίας του '50, αναπόφευκτο είναι να την βλέπω με την οπτική του δεκάχρονου παιδιού, της ηλικίας που είχα τότε.

Βλέπω την **Νικήτη** του τότε, σαν μια κοινωνία λουφαγμένων, στις στοές τους μυρμηγκιών, που μόλις αρχίζουν να ξεθαρρεύουν, να ξεμουδιάζουν από την ακινησία που τους επέβαλε ο δεκαετής βαρύς χειμώνας (πόλεμος του '40, κατοχή, εμφύλιος) που τελείωνε, να ξεμυτίζουν, να τεντώνουν δειλά τις κεραιές τους στον ήλιο, να πιάνουν και να επεξεργάζονται τα σήματα, να τολμούν, να βγαίνουν, να περνούν τα όρια του παλιού οικισμού και να κατηφορίζουν προς τον «Μύλο», προς τον κάμπο, προς την Παραλία. Προς αυτήν την κατεύθυνση η Νικήτη αρχίζει να απλώνει τις δραστηριότητές της, αρχίζει να μεγαλώνει, να κτίζει τα καινούρια της νοικοκυριά.

Ο Μύλος, τοποθεσία στην άκρη του χωριού με τους παλιούς ανεμόμυλους. Εκεί, είναι και ο «**Δρόμος της Βόλτας**», εκεί εμφανίζονται και τα πρώτα κέντρα διασκέδασης. Τα «**εξοχικά**» όπως απλά τα λέγαμε.

Σ' αυτήν την δραστηριότητα πρώτος και καλύτερος ο Θανάσης. Στο ισόγειο του σπιτιού τους, που έκτιζαν στον αυλόγυρο του παλιού οικογενειακού τους ανεμόμυλου, οργανώθηκε και λειτούργησε το πρώτο εξοχικό κέντρο, Η “**ΚΑΛΛΙΘΕΑ**”.

Πράγματι, η θέα από τον Μύλο ήταν... «καλλίστη».

Μπροστά και κάτω ο κάμπος με τις κλαδεμένες στα χοντρά ασκαμνίες – για να 'χουν μεγάλα πλατειά φύλλα, να ταΐζουμε τα μαμούδια, (τους μεταξοσκώληκες τέλος πάντων), να τρώνε καλά, να νταυραντίσουν, να τσιτώσουν, να κλαδώσουν, να υφάνουν τα κουκούλια τους – με τ' αμπέλια, τα γρασίδια, τα μπουστάνια, τους μπαχτσέδες και τα λιγιστά περιβόλια με τις λεμονιές και τις μηλιές που κάνουν εκείνα τα μικρά αρωματικά μήλα, τα μ'λούδια, τα φιρίκια.

Στο βάθος του κάμπου, διαχωριστική πινελιά στον πίνακα του πράσινου και του γαλάζιου, η άσπρη γραμμή μιας απέραντης ακτής. Από αριστερά η «Γωνιά», η Λιθιρή, το Κιραμαριό, ο Αι - Γιώργης, το Λιβάδι και δεξιά η Αγία Βαρβάρα, η Κασταμονίτ' (Κωνσταμονίτου),

η Ασκαμνιά η Μακριά Λαγκάδα, και πιο πέρα η «**Βόζαινα**» (η Μεταμόρφωση).

Ο αυλόγυρος του παλιού ανεμόμυλου – ο αυλόγυρος της Καλλιθέας –, μπαλκόνι του χωριού προς τον κάμπο και τη θάλασσά μας, τον Τορωναίο μας. Και πέρα από τον Τορωναίο, μετά από νυχτερινή βροχή, πρωινό ξάφνιασμα, η... Κασσάνδρα, η Κασσάντρια, όπως τη λέγαμε και τη λέμε. Πλησιάζει θαρρείς τόσο κοντά. Δίπλα, επαπτόμενος στην «Καλλιθέα», είναι ο δρόμος της βόλτας. Κύριος δρόμος, χωματόδρομος, ενώνει τον παλιό οικισμό με την Παραλία, διασχίζοντας τον κάμπο και καταλήγοντας κάθετα στην ακτή. Προέκτασή του, η αποβάθρα με τον σιδερένιο σκελετό της, τα χοντρά ξύλινα μαδέρια επάνω, με τις ράγες και το βαγονέτο της, βοηθά να φορτωθούν στα μεγάλα καΐκια τα σιτάκια, και η ρετσίνη, κύρια προϊόντα της εποχής εκείνης, καθώς και οι ελαιοπυρήνες, τα υποπροϊόντα του ελαιόκαρπου.

Είναι όμως και πρόσκαιρο αραξοβόλι για τις ψαρόβαρκες και τα τρεχαντήρια, όσο δεν λυσομανούσαν η

Όστρια, ο Γαρμπής και ο τρελο - Μαΐστρος.

Κάπου - κάπου βλέπουμε να 'ρχεται και η “**ΣΙΘΩΝΙΑ**” το μεγάλο ξύλινο καΐκι με το επιβλητικό και γερό σκαρί, των αδελφών του Μίμη και του Θανάση, των Νικητιανών θαλασσόλυκων, που έδεναν στο κεφαλόσκαλο άλλοτε για να φόρτο - εκφορτώσουν και άλλοτε να ξαποστάσουν λιγάκι, να πάρουν την ευχή της μάνας τους και πάλι να φύγουν για τις ανοιχτές τις θάλασσες...

Η αποβάθρα όμως καθώς και ο δρόμος έχουν κι αυτά... τις δικές τους ιστορίες... να διηγηθούν.

Ξεκινώντας την οργάνωση της Καλλιθέας, ο Θανάσης φύτεψε στη αυλή της πεύκα, ακακίες, στρουβ'λιές (κουκουναριές) και στη μέση της, στο ίχνος των θεμελίων του ολοστρόγγυλου ανεμόμυλου, που τώρα πια είχε κατεδαφισθεί, τοποθέτησε την πίστα. Πρωτοποριακός ο ίδιος, εξόπλισε την Καλλιθέα εκτός από τα βασικά και με ηλεκτρικό (ανεμογεννήτρια ηλεκτρικού ρεύματος), μικρή ηλεκτρική εγκατάσταση (κυρίως φωτισμού), μεγαφωνική εγκατάσταση, φωνόγραφο, μεγάλη συλλογή δίσκων – μέχρι και «Ευρωπαϊκά» – με υπεύθυνο στην επιλογή, το γυμνασιόπαιδο, τον

*Νικήτη, αρχή της δεκαετίας του '50.
Η "Καλλιθέα".*

Νικητιανοί και ξενομερίτες θαμώνες

Απόστολο. Επίσης, επιγραφή με τίτλο και ανηρημένη στην πρόσοψη διαφημιστική πινακίδα αναψυκτικών και ποτών. Στο κάτω μέρος της πινακίδας έγραψε: ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ ΕΝΤΑΥΘΑ. Τι να λέει άραγε; αναρωτιόμουν με άλλοθι την παιδικότητά μου, ΔΙΑΡΚΗΣ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΗ... Αλλά για να το γράψει ο Θανάσης, έτσι θα 'ναι. Ήξερε αυτός.

Τον αγαπούσα τον Θανάση, τον θαύμαζα. Σπουδαγμένος, εύστροφος, απλός, καταδεκτικός. Άριστος μαθητής στο Γυμνάσιο Πολυγύρου, συμπάθεια του μεγάλου δάσκαλου μας, του καθηγητού μας της Φιλολογίας, του Γιώργη Φιλιππακόπουλου. Ο Θανάσης είχε «εισπράξει» κι αυτός από τα «δώρα» του καταραμένου του εμφύλιου, έμεινε ορφανός από πατέρα. Και ο Θανάσης, ο αριστούχος, δεν μπορούσε να σπουδάσει παραπέρα. Υπήρχαν προβλήματα. Τα έλυσε όμως ένα - ένα και σπούδασε, Πολιτικός Μηχανικός. Τον αγαπούσα και για έναν πρόσθετο λόγο. Μας έκανε φροντιστήριο (προγύμναση) για τις εισαγωγικές εξετάσεις στο Γυμνάσιο Πολυγύρου, χωρίς αμοιβή, κι όταν λύναμε τα προβλήματα της Αριθμητικής, μας κερνούσε και βανίλια στον πάγκο της Καλλιθέας.

Περάσαμε όλοι με την πρώτη και αυτός χαιρόταν και καμάρωνε.

Μόλις μεγαλώσαμε λιγάκι και φορέσαμε μακρύ παντελόνι, γίναμε κι εμείς θαμώνες της Καλλιθέας. Τραπέζι, παρακαλώ, στην παρέα μας, καφάσια άδεια από «Ζύθο» πολλές φορές για καθίσματα, - οι καρέκλες για τους μεγάλους όταν υπήρχε πρόβλημα -, πατάτες τηγανιτές, τυρί, ντομάτες, αναψυκτικό και... Σουρωτές...

Ο Αριστείδης, λίγο μεγαλύτερος από εμάς, παρέα με τον ξάδελφο του τον Τάκη, διάβασε στη διαφημιστική πινακίδα «πίνετε ΣΟΥΡΩΤΗ», ποιος ξέρει τι ποτό φαντάστηκε, το σκέφτηκε λιγάκι και παρήγγειλε με στόμφο:

- Έε Θανάσ', φέρε μας κι δυο σουρωτές ς...

Όταν διστακτικά ήπια μια γουλιά, δεν τον καλοφάνηκε, φούσκωσε το στόμα του, έφτυσε με δύναμη το περιεχόμενο στο έδαφος και ανέκραξε: «Λαχτάρα μ', τι ς σουρωτή ήταν αυτήνι ι...».

Αστέρια στην πίστα της Καλλιθέας, τα γνωστά ταλέντα. Ο Μίμης ο αλτικός, φοιτητής της Γυμναστικής Ακαδημίας, ο Γιώργος ο εύελπς, ο κομψός.

Θυελλώδες και το πέρασμα από την πίστα, του Παννάκη και της Αλέκας - εξαίρετοι και ως χορευτές - μετέπειτα γονιών των καταξιωμένων «αιδών», της Μελίνας και της Λιζέτας. Σε αραιά χρονικά διαστήμα-

τα δηλώνει «παρών» στην Καλλιθέα και ο Τάκης, ο αξιόπαινος, γοητευτικός, νεαρός Νικητιανός γιατρός, που έκανε τότε καριέρα στην Αθήνα και αργότερα ερευνητής στο Πανεπιστήμιο HARVARD των Η.Π.Α.

Εντυπωσιακές παρουσίες η Χριστίνα η Νικητιανή, και οι αδελφές η Μαίρη και η Σούλα, Νικητιανές από τη μάνα τους, που ζούσαν και οι τρεις στη Σαλονίκη κι έρχονταν τις γιορτές και τα καλοκαίρια. Χορευταρούδες, αεράτες και με τα «φουρώ» τους, θαρραλέες...

Εμείς; Εμείς... οι θεατές, ο... κόσμος, οι αφανείς, οι ασήμαντοι, τα... «μπουμπούτσια».

Λίγο αργότερα όμως θα έρθει και η δική μας σειρά χορεύοντας μέχρι τα χαράματα, στην ίδια πίστα, το... «πώς του τρίβουν του πιπέρι»...

«Αντίπαλον δέος» για τα ταλέντα της πίστας, μόνιμος και συνειδητός ανταγωνιστής τους, ο αξιαγάπητος

*Νικήτη, αρχή της δεκαετίας του '50.
Η αποβάθρα, οι ψαρόβαρκες, οι ράγες, το βαγονέτο,
ο δρόμος. Στο κέντρο ψηλά δεξιά του δρόμου
η "Καλλιθέα"*

Τριαντάφυλλος. Χαρακτηριστική όσο και γραφική φυσιογνωμία και της πίστας. Μετρίου αναστήματος, χοντρούλης, ιδιόρρυθμος, ευέξαπτος, λαλίστατος, αεικίνητος, με χορογραφίες της στιγμής, οι οποίες πάντα περιείχαν - κατά την προσφιλή του φρασεολογία - και... «εκ του ορθίως διπλές εκκλακτίσεις των ποδών εναλλάξ, έκτασις των χειρών, άλμα μετά πλήρους περιστροφής περί του...» ...περί του εαυτού του. Αυτά ήταν τα περίφημα «αεροπλανικά» του,

κάτι σαν φηγούρες, μπαλέτου εμπλουτισμένες όμως με κόλπα δικά του και του συνονόματου του, του «Σκαρλή», που μερικές φορές δεν πετύχαιναν και έπεφτε... «φαρδύς - πλατύς»...

Αυτά και άλλα πολλά συνέβαιναν τότε στην Καλλιθέα και έτσι περίπου έβλεπα τα «περί αυτής» με τα μάτια εκείνου του περιέργου, λιπόσαρκου παιδιού - εφήβου.

Τώρα, κάτι περισσότερο από 70 χρόνια μετά, νιώθω την ανάγκη να γράψω αυτές τις γραμμές και να τις αφιερώσω, μέσα από τις σελίδες του φιλόξενου περιοδικού «ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ», στη μνήμη του Θανάση, του ιδρυτού - ιδιοκτήτου της Καλλιθέας.

Υ.Γ. Το όνομα «Καλλιθέα» δόθηκε, κατόπιν διαγωνισμού, μεταξύ των θαμώνων του κέντρου, την ημέρα των εγκαίνιών του. Νικητής του διαγωνισμού και επομένως ο ανάδοχος του, ήταν ο κοσμογυρισμένος και θαυμάσιος χειριστής του προφορικού και γραπτού λόγου, ο Ικαριώτης και γαμπρός Νικητιανός, πρόεδρος, αργότερα, της Κοινότητας Νικήτης για δυο συνεχόμενες τετραετίες (1978 - 1986), Ελευθέριος Ι. Κουφαδάκης (1920 - 2008),

«...πράγματι, η θέα από τον Μύλο ήταν καλλίστη».

«ΔΟΥΛΟΙ, ΔΟΥΛΕΣ, ΔΟΥΛΑΡΕΣ, ΔΟΥΛΙΚΑ»

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΙΚΟΥΛΑΣ

Ομ. Καθηγητής Παιδιατρικής ΑΠΘ

Έζησα από πολύ κοντά και σε όλο του το μεγαλείο, ως παιδί και ως έφηβος (δεκαετίες 1940-1950), το «θεσμό» του δούλου των αγοριών και της δούλας των κοριτσιών. Η οικτρή οικονομική κατάσταση της χώρας μας ιδίως στα χωριά, που επακολούθησε μετά την Κατοχή και τον Εμφύλιο, ανάγκαζε πολλές οικογένειες να στέλνουν τα παιδιά τους να δουλέψουν μόλις τελειώναν το Δημοτικό σχολείο ή και πριν ακόμα το τελειώσουν. Μία από τις προσιτές δουλειές, που εξαναγκάζονταν να κάνουν τα παιδιά ήταν του δούλου για τα αγόρια και της δούλας για τα κορίτσια.

Οι όροι δούλος και δούλα ήταν εκείνα τα χρόνια, θα έλεγα, επίσημος και πλήρως αποδεκτός από την κοινωνία για τα εργαζόμενα παιδιά και χρησιμοποιούνταν χωρίς κανένα ενδοιασμό και «χωρίς αιδώ» από όλους τόσο στον προφορικό όσο και στον γραπτό λόγο. Έτσι τα αγόρια τα έστελναν δούλους κυρίως σε κτηνοτρόφους και κτηματίες, όπου πραγματικά δεινοπαθούσαν αναγκαζόμενα να κάνουν δυσανάλογες με τις δυνατότητες τους εργασίες. Τα αγόρια τους εργοδότες τους τους προσφωνούσαν με τη λέξη «αφεντικό». Τα κορίτσια τα έστελναν δούλες σε σπίτια εύπορων οικογενειών, που ζούσαν σε κωμοπόλεις ή σε πόλεις, όπου και αυτά δεινοπαθούσαν από το φόρτο της εργασίας που αναγκάζονταν να κάνουν. Θα περιγράψω την κατάσταση των κοριτσιών αυτών όπως την έζησα ως παιδί και ως έφηβος και πιστεύω ότι την έζησα έντονα (από την καθημερινότητα, τα θεάματα, τον Τύπο) και είναι γνωστό ότι οι αναμνήσεις εκείνης της ηλικίας συνοδεύουν τον άνθρωπο σ' όλη του τη ζωή.

Οι συνθήκες, που ζούσαν και εργάζονταν οι δούλες στα σπίτια των αφεντικών τους, «των κυριών του», κυμαίνονταν από υποφερτές μέχρι άθλιες. Κατ' αρχάς ο χαρακτηρισμός τους ως «δούλες», ήταν ταπεινωτικός και εξευτελιστικός και όμως έτσι χαρακτηρίζονταν από όλους. Αργότερα πολύ, κατά τα μέσα της δεκαετίας του 1960, αντικαταστάθηκε ο όρος δούλα από τον όρο «οικιακή βοηθός» ή «υπηρεσία»! Τα μικρά κορίτσια, που εργάζονταν ως δούλες, τα αποκαλούσαν δουλικά και τα πολύ μεγάλα δουλάρες! Οι συνθήκες διαμονής των δούλων μέσα στα σπίτια των εργοδοτών

τους ήταν στην πλειονότητα τους απαράδεκτες. Συνήθως έμεναν σε κάποιο δωματάκι του σπιτιού ή της ταράτσας ή του υπογείου, που το χρησιμοποιούσαν ως αποθήκη και στο οποίο ο εξαερισμός, η θέρμανση και η θέα ήταν στοιχειώδεις ή ανύπαρκτοι.

Τους εργοδότες τους, οι δούλες, υποχρεωτικά έπρεπε να τους προσφωνούν «κυρία» την γυναίκα και «κύριο» τον άνδρα, σκέτα χωρίς τα μικρά τους ονόματα, που θα προσέδιδαν κάποια οικειότητα. Τους χώριζε μεγάλη απόσταση, που έπρεπε να φαίνεται. Αυτοί

ήταν τα αφεντικά, η κυρία και ο κύριος κι αυτές ήταν οι δούλες! Ποτέ βέβαια δεν έτρωγαν συγχρόνως στο ίδιο τραπέζι, οι δούλες με τους κυρίους τους. Τους υπηρετούσαν κατά τη διάρκεια των γευμάτων τους κι αυτές έτρωγαν μετά. Υπήρχαν μαρτυρίες ότι κάποια αφεντικά έδιναν στις δούλες τους να φάνε ό,τι περίσσευε στα δικά τους πιάτα, δηλαδή τα αποφάγια τους.

Επίσης, δεν έχαναν την ευκαιρία, τα αφεντικά να τις κατασπαράζουν και να τις προσβάλλουν και όχι σπάνια να χειροδικούν. Γνώρισα μια γυναίκα με κατεστραμμένο το ένα της μάτι, το οποίο καταστράφηκε όταν κάποια κυρία της, όταν την υπηρετούσε η γυναίκα αυτή ως δούλα, χτύπησε στο κεφάλι με μία γαλέντζα1 για να την τιμωρήσει για κάποια της εργασία, που δεν ικανοποίησε την εν λόγω κυρία. Συχνά έρχονταν στη δημοσιότητα ακραίες περιπτώσεις κακοποίησης δούλων με κορυφαία

την κακοποίηση της μικρής δούλας, της Σπυριδούλας, που συγκλόνισε το πανελλήνιο και όχι μόνο, στις αρχές της δεκαετίας του 1950. Την Σπυριδούλα υποπτεύθηκαν τα αφεντικά της, οι κύριοί της, ότι τους έκλεψε κάποια χρήματα και για να ομολογήσει, που τα έκρυψε, την ξεγύμνωσαν, την ξάπλωσαν σε ένα τραπέζι και αφού την έδεσαν πάνω σ' αυτό, άρχισαν να την «σιδερώνουν» με ένα καυτό σίδερο, που σιδερώνουν τα ρούχα, όλο της το κορμί (πρόσωπο, χέρια, κορμό, πόδια) μέχρι να ομολογήσει, ενώ συγχρόνως είχαν ανοίξει το ραδιόφωνο στη διαπασών για να σκεπάσει τις κραυγές πόνου και τρόμου της δύστυχης Σπυριδούλας. Όπως προανέφερα, η περιπέτεια της μικρής δούλας, της Σπυριδούλας, ήταν πρώτο θέμα για πολύ καιρό των εφημερίδων, που περιέγραφαν με κάθε λεπτομέρεια πώς

"Η κοπέλα η Μαργιώ",
σκίτσο "Αναγνωστικού"
Δ' τάξης του 1940

ξέφυγε από τα νύχια των βασανιστών της, πώς αντιμετώπισθηκαν τα σοβαρά εγκαυμάτα της και τέλος όλη την πορεία της δίκης και της τιμωρίας των ανθρωπομορφων κτηνών, των «κυρίων» της.

Δεν ήταν σπάνιο, επίσης ο κύριος του σπιτιού να ικανοποιεί τις σεξουαλικές του ορέξεις πάνω στην ανυπεράσπιστη δούλα και όχι σπάνια να ενθαρρύνει τον έφηβο γιο του να κάνει το ίδιο και έτσι ανέξοδα, ακίνδυνα και μέσα στο σπίτι του να μνηθεί στα μυστικά του σεξ.

Η λογοτεχνία της εποχής εκείνης και της προηγούμενης είναι πλουσιότερη σχετικά με τη ζωή των δούλων («Πειρασμός» του Ξενοπούλου, «Μαριγώ» του Παπαντωνίου, «Δούλες» του Ζενέ και πολλά πολλά άλλα). Εξοργιστική και απαράδεκτη και κατάπτυστη ήταν η στάση του κινηματογράφου, του θεάτρου και του Τύπου εκείνης της εποχής. Ακόμη προβάλλονται στην τηλεόραση οι ελληνικές ταινίες, όπου γελοιοποιείται η «χωριάτικη» συμπεριφορά των δούλων και το «χωριάτικο» λεξιλόγιό τους. Ελεεινή και αισχρή είναι η συμπεριφορά των κυρίων (ανδρών και γυναικών) στις ταινίες αυτές προς τις δούλες τους. Τις εξευτελίζουν μπροστά στους επισκέπτες τους, τις χλευάζουν, τις κατασαδιάζουν, τις σπρώχνουν, τις χτυπούν και πάντα απαραίτητα περιγελούν «χωρίς αιδώ» πάλι την ντοπιολαλιά τους και την έλλειψη μόρφωσης, που οι συνθήκες της ζωής τους δεν επέτρεψαν να αποκτήσουν τα δύστυχα αυτά κορίτσια, οι δούλες. Ο Τύπος, επίσης εκείνης της εποχής, (εφημερίδες και περιοδικά) σπάνια δεν είχαν κείμενα και γελοιογραφίες, που γελοιοποιούνταν η συμπεριφορά των δούλων μέσα στα σαλόνια και τα σπίτια των κυρίων τους. Τις αποκαλούσαν συνήθως «Μαρίες» και τις έσερναν τα «εξ' αμάξης» για να προκαλούν το χυδαίο γέλιο του αναγνωστικού κοινού. Μια ελεεινή γελοιογραφία, που θυμάμαι, ήταν μιας κυρίας, που θέλοντας να κολλήσει σ' ένα φάκελο ένα γραμματόσημο, να διατάζει τη δούλα της να βγάλει τη γλώσσα της και να σαλιώνει πάνω στη γλώσσα της δούλας το γραμματόσημό της, η κυρία πριν το κολλήσει στο φάκελο προστατεύοντας έτσι το αριστοκρατικό δικό της στόμα και την αριστοκρατική της γλώσσα από το ακάθαρτο γραμματόσημο και μη ξοδεύοντας το αριστοκρατικό της σάλιο! Τα θυμάμαι με φρίκη και αγανάκτηση όλα αυτά και διερωτώμαι πώς τα ανεχόταν η Κοινωνία τότε στην καθ' ημέρα πράξη, στον κινηματογράφο, στο θέατρο και στον Τύπο.

Σ.Σ. Αποφασιστική υπήρξε η παρέμβαση στο θέμα από τον Παγχαλκιδικό Σύνδεσμο (τότε) το 1909 και μετέπειτα, οπότε: «Προέβη στην ίδρυση του «Πρακτορείου των υπηρετιών» στη Θεσσαλονίκη, για να προστατεύσει τα κορίτσια που κατά εκατοντάδες έρχονταν από τη Χαλκιδική στην πόλη (υπολογίζονται σε 2.000), για να δουλέψουν ως υπηρέτριες σε σπίτια Ελλήνων, Εβραίων και Οθωμανών και νεαρά και απροστάτευτα όπως ήτανε, έπεφταν θύματα εκμεταλλεύσεως και άλλα κινδύνευαν να ακολουθήσουν την «οδόν της απώλειας». (βλ. Παγχαλκιδικός Λόγος τ.55 σελ.3)

- 1.γαλέντζα: τσόκαρο, ξύλινη παντόφλα, που χρησιμοποιούσαν οι νοικοκυρές στις δουλειές της αυλής και του πλυσταριού
- 2.δράκος: το αβάπτιστο αρσενικό βρέφος (ευχαριστώ τον φίλο μου φιλόλογο Δ. Κοσμά, που μου εξήγησε τη σημασία αυτής της λέξης)

Υπήρξα ακούσιος θεατής, παίζοντας με φίλους μου σε πάρκο του Πολυγύρου, παρέας κοριτσιών δούλων, που επέβλεπαν τα παιδιά των κυριών τους, που έπαιζαν κι αυτά στο πάρκο αυτό, να συζητούν μεταξύ τους και να λένε η μία στην άλλη τα παράπονά τους τα σχετικά με τις συνθήκες εργασίας τους και των κυριών τους και να κλαίνε ομαδικά τη μοίρα τους. Υπήρχαν, βέβαια, και εξαιρέσεις. Υπήρχαν και πονόψυχα αφεντικά, πονόψυχοι κύριοι, που εκτιμούσαν και σέβονταν την εργασία των απροστάτευτων αυτών κοριτσιών, που άφηναν τα σπίτια τους, που σταματούσαν το σχολείο και ξενιτεύονταν για να επιβιώσουν αυτά και οι οικογένειές τους. Ήταν όμως, όπως είπα, οι εξαιρέσεις.

Θα τελειώσω την πικρή αυτή ανάμνηση μου των κοριτσιών δούλων με ένα γλυκόπικρο ποίημα του Ζ. Παπαντωνίου, που έχει θέμα την καθημερινότητα της μικρής Μαριγώ, που την ξεριζώσαν από το χωριό της και την έστειλαν να δουλέψει ως δούλα σε ένα σπίτι της πόλης.

Η ΚΟΠΕΛΑ Η ΜΑΡΙΓΩ

Η κοπέλα η Μαριγώ, μια δουλειά σωστή δεν κάνει,
Την κουζίνα της ξεχάνει και θυμάται το χωριό.
Τα χεράκια της εδώ, το μυαλό της εκεί κάτω.
Πέφτει και έσπασε το πιάτο. Μαριγούλα, Μαριγώ!
Φέρνει το νερό στον ώμο, μα θυμήθηκε ξανά,
«Ποιος τον δράκο2 μας κουνά;» χύνει το μισό στο δρόμο.
«Η άσπρη κότα τι να κάνει; Το γουρούνι είναι γερό;
Ο παππούς να μην πεθάνει!» Μαριγούλα, Μαριγώ!
«Θα βγαλε χηνάκια η χήνα; Θα 'ναι κίτρινα σταχτιά;
Θα τρυγάμε αυτό τον μήνα; Θα με πόνεσε η γιαγιά;»
Τι έχεις σύννεφα στα μάτια, τι έχεις αναφιλητά;
Κι άλλο πιάτο είναι κομμάτια, Μαριγούλα, Μαριγώ.
Πάρε τ' άσπρο γιορτινό σου, τις ποδιές, που σου φορώ
στο χωριό σου, στο χωριό σου, Μαριγούλα, Μαριγώ.

Υ.Γ. Καταθέτω όλο μου το σεβασμό και το θαυμασμό για τα κορίτσια, που δούλεψαν ως «δούλες» για να στηρίξουν τις οικογένειές τους, τα δύσκολα εκείνα χρόνια, ξεριζωμένα από τα σπίτια τους και τα χωριά τους. Καταθέτω όλο μου το σεβασμό και το θαυμασμό για όσα δεινά πέρασαν και για όσα δάκρυα έχυσαν όταν συναντιόνταν με ομοιοπαθείς τους και όταν εξουθενωμένα πήγαιναν στο δωμάτιό τους (που ήταν ή έμοιαζε με αποθήκη ή μπουντρούμι) για να ξεκουραστούν για λίγες ώρες.

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ 21/1/2024 ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΕΤΟΥΣ 2023 ΑΠΟ ΤΟΝ ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ κ. ΑΣΤΕΡΙΟ ΛΥΡΤΖΗ

Αγαπητοί Συμπατριώτες - Μέλη του Παγχαλκιδικού Συλλόγου «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»,

εκ μέρους του Διοικητικού Συμβουλίου, σας καλωσορίζω στην ετήσια τακτική Γενική Συνέλευση του Συλλόγου μας, σας ευχαριστώ για την παρουσία σας και σας παρακαλώ να δεχθείτε τις πιο θερμές ευχές όλων των μελών του Διοικητικού μας Συμβουλίου για τον καινούργιο χρόνο που ήδη ανέτειλε. Ευχόμαστε για τον καινούργιο χρόνο υγεία, κάθε ευτυχία σε σας και στις οικογένειές σας, ειρήνη σε όλο τον πλανήτη, ευημερία για την πατρίδα μας, προκοπή για το Σύλλογο και τη Χαλκιδική μας. Όπως όλοι γνωρίζετε η Γενική Συνέλευση των μελών, αποτελεί το ανώτατο, το κυρίαρχο όργανο της διοίκησης του Συλλόγου και η πραγματοποίησή της αποτελεί την υπέρτατη έκφραση της δημοκρατικής λειτουργίας του.

Σήμερα είναι η ημέρα του απολογισμού των πεπραγμένων, αλλά και η δική σας μέρα όπου μπορείτε να μιλήσετε, να κάνετε κριτική, παρατηρήσεις και να διατυπώσετε προτάσεις για το καλό του συλλόγου και της Χαλκιδικής, τις οποίες θα λάβει υπόψη του το νέο Διοικητικό Συμβούλιο, ώστε να γίνει πιο αποδοτική και πιο χρήσιμη η λειτουργία του Συλλόγου για το επόμενο έτος και στο τέλος να ψηφίσετε θετικά ή αρνητικά την έγκριση των πεπραγμένων.

Όλες οι δράσεις του συλλόγου μας έχουν ήδη δημοσιευτεί αναλυτικά στον Παγχαλκιδικό Λόγο.

Ας ξεκινήσουμε να τις απαριθμούμε όσο ποιο συνοπτικά γίνεται, αφού πρώτα θυμίσω ότι τη χρονιά που πέρασε ο Σύλλογός μας γιόρτασε τα 120 χρόνια από την ίδρυσή του.

Η ετήσια τακτική Γενική Συνέλευση πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 22 Ιανουαρίου 2023 στο χώρο που βρισκόμαστε, τηρώντας τα Υγειονομικά μέτρα.

Στη αρχή της Γ.Σ. το Δ.Σ. απένειμε τιμητικές διακρίσεις.

Στον αείμνηστο Μιχαήλ Κουτσό, Κτηνίατρο από τον Βάβδο, για την διαχρονική πολύτιμη προσφορά του στον αθλητισμό της Χαλκιδικής και ιδιαίτερα στο Μπάσκετ. Υπήρξε ο ιδρυτής και επί πολλά χρόνια Πρόεδρος της Ένωσης Καλαθοσφαιρικών Σωματείων Χαλκιδικής.

Στον κ. Φώτη Ταλέα, Εκπαιδευτικό από τα Νέα Ρόδα, επί πολλά χρόνια μέλος και Πρόεδρος της Εξελεγκτικής Επιτροπής και για την διαχρονική και πολύτιμη προσφορά του στον Παγχαλκιδικό Σύλλογο, για τριάντα και πλέον έτη.

Στον κ. Γεώργιο Κατσάγγελο, Καθηγητή στη Σχολή Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ. για την πολύτιμη προσφορά του στην ανέγερση, από τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο, του Ανδριάντα του Αριστοτέλη. Ο κ. Κατσάγγελος ήταν μέλος της Επιτροπής ανέγερσης του Ανδριάντα, ως Κοσμήτορας της Σχολής Καλών Τεχνών του Α.Π.Θ. το έτος 2009.

Στη συνέχεια ακολούθησε η ημερήσια διάταξη της Γ.Σ.

Ο ΕΤΗΣΙΟΣ ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2023

Μετά από δύο χρόνια, που λόγω της πανδημίας, δεν πραγματοποιήσαμε κάποια Συνεστίαση - Χορό, την Κυριακή 19/2, πραγματοποιήθηκε ο Αποκριάτικος ετήσιος χορός στην αίθουσα Ιφιγένεια στο "Χωριό της Ειρήνης" στην Καρδία. Μέσα σε μία εντυπωσιακή, ευρύχωρη και καλαισθητή αίθουσα, μέλη και φίλοι του Συλλόγου διασκέδασαν, με τους ήχους της ορχήστρας του Χρήστου Κουτσού με το Βαβδινό Συγκρότημα.

Η έναρξη της εκδήλωσης έγινε από το μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου κ. Χρήστο Παυλούδη.

Χαιρετισμούς απεύθυναν ο Βουλευτής Χαλκιδικής κ. Απόστολος Πάνας, ο Αντιπεριφερειάρχης και νυν Βουλευτής κ. Ιωάννης Γιώργου και ο Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού κ. Ιωάννης Κοτσάνης Όλα ήταν υπέροχα και άρτια οργανωμένα, με πολύ γλέντι ως αργά το απόγευμα.

ΤΕΤΡΑΔΙΟ - ΛΕΥΚΩΜΑ, 1821- 2021. 200 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΤΟ 1821. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΣΤΟΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟ ΑΓΩΝΑ.

Έχει 36 έγχρωμες σελίδες, τυπώθηκε σε 15.000 αντίτυπα, με χορηγία της Περιφερειακής Ενότητας Χαλκιδικής και μοιράστηκε στις αρχές του χρόνου, με έγκριση του Υπουργείου Παιδείας, σε όλους τους μαθητές/τριες των Δημοτικών, Γυμνασίων και Λυκείων της Χαλκιδικής, ως ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΟ του Παγχαλκιδικού Συλλόγου για τον εορτασμό των 200 ετών από την Επανάσταση. Το Τετράδιο-Λεύκωμα είχε ήδη ετοιμασθεί το 2021 ως συμμετοχή στον εορτασμό των 200 ετών από την Επανάσταση, αλλά λόγω των γραφειοκρατικών διαδικασιών για την έγκριση από το Υπουργείο Παιδείας και την εκταμίευση της πίστωσης από την Περιφέρεια διανεμήθηκε με καθυστέρηση.

Πρόκειται για ένα παιδαγωγικό-ιστορικό Τετράδιο-Λεύκωμα, στο οποίο αναφέρονται σε συντομία τα σπουδαιότερα γεγονότα της Επανάστασης του 1821

στη Χαλκιδική, με εικόνες, ιστορικά κείμενα, δημοτικά τραγούδια και φωτογραφίες των μνημείων που έστησε διάσπαρτα η μικρή μας πατρίδα, για να αποτίσει φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης στους γενναίους προγόνους μας και τα οποία στεφανώνει κάθε χρόνο!. Δημιουργήθηκε με την προσδοκία ότι θα αποτελέσει κίνητρο για μια καλύτερη προσέγγιση της μεγαλειώδους εκείνης συμμετοχής της Χαλκιδικής στην Ελληνική Επανάσταση.

ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΑΙΝΙΑΣ ΚΑΠΕΤΑΝ ΧΑΨΑΣ: "ΤΟ ΛΙΟΝΤΑΡΙ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ"

Εξαιρετική επιτυχία σημείωσε η εκδήλωση για την Επανάσταση της Χαλκιδικής το 1821, που πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 12/3/ στα Βασιλικά και οργανώθηκε από το Δήμο Θέρμης, την Κοινότητα Βασιλικών και τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ».

Προβλήθηκε η ταινία μικρού μήκους «ΚΑΠΕΤΑΝ ΧΑΨΑΣ ΤΟ ΛΙΟΝΤΑΡΙ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ» που δημιούργησε ο αντιστράτηγος ε.α. κ. Στυλιανός Κυρίμης, μέλος του Παγχαλκιδικού, σε σκηνοθεσία του κ. Ιωάννη Κοροδήμου, υπεύθυνου του κινηματογραφικού αρχείου του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών και χρηματοδοτήθηκε από την Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής. Την ταινία προλόγισαν η Καθηγήτρια του Α.Π.Θ. κ. Ελένη Τζήμα, ο Ομότιμος καθηγητής του Α.Π.Θ. κ. Αθανάσιος Καραθανάσης και ο Βυζαντινολόγος - Συγγραφέας από τα Βασιλικά κ. Αναστάσιος Σινάκος, ο οποίος αναφέρθηκε και στην Ιστορία των Βασιλικών. Ο Σεναριογράφος κ. Στυλιανός Κυρίμης, μίλησε για τη δημιουργία της ταινίας και ευχαρίστησε όλους όσους βοήθησαν να γίνει.

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΚΛΙΜΑΚΙΩΝ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΜΕ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

Όλη τη χρονιά, κλιμάκια μελών του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου μας, έκαναν επισκέψεις και συναντήσεις, για διάφορα θέματα του Συλλόγου και του νομού μας, με τη νέα Αντιπεριφερειάρχη Χαλκιδικής κ. Κατερίνα Ζωγράφου, τους Δημάρχους και άλλους φορείς της Χαλκιδικής

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Σε όλες σχεδόν τις Εθνικές επετείους που έγιναν στη Χαλκιδική υπήρχε παρουσία μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ 202ης ΕΠΕΤΕΙΟΥ ΤΗΣ ΜΑΧΗΣ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ, στις 11/6

Με κάθε λαμπρότητα γιορτάστηκε και φέτος την Κυριακή 11 Ιουνίου, στην Ιερά Μονή Αγίας Αναστασίας και στο χώρο του Μνημείου η 202η επέτειος της φονικής Μάχης των Βασιλικών, η θυσία του Καπετάν Χάψα και των παλληκαριών του, καθώς και η πυρπόληση του Μοναστηριού και η σφαγή του τότε Ηγουμε-

νου Μακαρίου και λοιπών μοναχών.

Τον Πανηγυρικό της ημέρας εκφώνησε ο Γεν. Γραμματέας του Συλλόγου κ. Αστέριος Λυρτζής.

Ακολούθησε Επιμνημόσυνη δέηση και κατάθεση στεφάνων στο χώρο του Μνημείου, όπου Τελετάρχης της εκδήλωσης ήταν ο Γεν. Γραμματέας του Συλλόγου κ. Αστέριος Λυρτζής.

Σήμερα 202 χρόνια μετά, ως σύγχρονοι Χαλκιδικιώτες και Χαλκιδικιώτισες, διατηρούμε ζωντανή την εθνική συνείδηση και την ιστορική μνήμη, τιμούμε τους αγώνες των προγόνων μας και απολαμβάνουμε τους καρπούς εκείνων, που προσέφεραν τις ζωές τους, για να ζούμε εμείς με ελευθερία Μετά το πέρας της εκδήλωσης, η Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής προσέφερε κέρασμα στους παρευρισκομένους σε καφετέρια της Γαλάτιστας.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΣΤΙΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ «ΑΙΘΟΥΣΑ ΒΡΑΣΙΔΑΣ ΚΥΡΙΑΦΙΝΗΣ». «ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΡΟΝΟΪΟΥ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ»

Την Τετάρτη 29 Μαρτίου οργανώθηκε από τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο στην ΕΣΤΙΑ του, εκδήλωση με θέμα: «Οι επιπτώσεις του Κορονοϊού στην υγεία». Στην κατάμεστη αίθουσα του Συλλόγου, ο Καθηγητής Ιατρικής του Α.Π.Θ. και Διευθυντής της Α' Προπαιδευτικής Παθολογικής Κλινικής του Π.Γ.Ν.Θ. ΑΧΕΠΑ κ. Χρήστος Σαββόπουλος ανέπτυξε με λεπτομέρειες και σαφήνεια το θέμα και απάντησε σε πολλές ερωτήσεις των παρευρισκομένων.

Α.Ο.Ζ. ΚΑΙ ΛΟΙΠΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε η εκδήλωση του Παγχαλκιδικού Συλλόγου την Τετάρτη 26 Απριλίου στην ΕΣΤΙΑ του με θέμα: «Α.Ο.Ζ. και λοιπά θέματα του Αιγαίου». Οι ομιλητές κ. Βενιαμίν Καρακωστάκογλου, Καθηγητής Διεθνούς Δικαίου Νομικής Σχολής του Α.Π.Θ. και ο κ. Χρήστος Παυλίδης, Υποναύαρχος ε.α. και μέλος του Δ.Σ. του Συλλόγου, ανέπτυξαν με λεπτομέρειες και σαφήνεια το θέμα και εντυπωσίασαν τους παρευρισκομένους.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΡΑΜΙΧΟΥ

Με εξαιρετική επιτυχία πραγματοποιήθηκε την Τετάρτη 17/5 στην ΕΣΤΙΑ του Συλλόγου, η παρουσίαση της τελευταίας ποιητικής συλλογής του φιλόλογου κ. Γιάννη Καραμίχου 'ΣΑΝ ΣΤΙΑΕΤΑ' από τον φιλόλογο πρώην Σχολικό Σύμβουλο κ. Δημήτριο Κοσμά. Το πολυπληθές ακροατήριο, μέλη και φίλοι του Παγχαλκιδικού, γέυτηκαν καθηλωμένοι την δημιουργική συνύπαρξη δύο σπουδαίων πνευματικών ανδρών της Χαλκιδικής και προσωπικών φίλων, οι οποίοι έχουν δώσει τα διαπιστευτήρια της ποιητικής τους παρουσίας αρκετές φορές.

Ο κ. Δημήτρης Κοσμάς από τον Πολύγυρο, με τη γνωστή οξυδερκή κριτική του προσέγγιση, παρουσίασε την τελευταία ποιητική συλλογή του κ. Γιάννη Καραμίχου, από την Αρναία, ενώ ο ποιητής απήγγειλε ποιήματα κατά την διάρκεια της παρουσίας. Στην συνέχεια ο κ. Καραμίχος ευχαρίστησε τους παρευρισκόμενους, ιδιαίτερα δε τον φίλο του κ. Δημήτρη Κοσμά, τον κ. Βαγιωνά, τους συμπατριώτες του που ήρθαν από Αρναία και τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο. Την εκδήλωση έκλεισε ο Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού κ. Κοτσάνης με ειδική αναφορά στους αξιόλογους ομιλητές και ευχαρίστησε θερμά τους συντελεστές της εκδήλωσης και όλους τους παρευρισκόμενους.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΓΙΟΡΤΗ

Την Τετάρτη 20 Δεκεμβρίου σε κλίμα θρησκευτικής ιλαρότητας, η υπεύθυνη της εκδήλωσης κ. Μαρία Γρίβα πλαισιωμένη από την κ. Φρόσω Σαρδελλά, μέλη του Συλλόγου μας, σε μία κατάμεστη από κόσμο αίθουσα, συνέγειραν, συγκίνησαν και ανακάλεσαν στη μνήμη οικείες εικόνες από το γιορταστικό κλίμα των Χριστουγέννων.

Στη συνέχεια η μουσική παρέα του Κώστα Τσολοδήμου κατέκλυσε τον χώρο της Εστίας με Χριστουγεννιάτικα τραγούδια από όλο τον κόσμο, που απέδωσε με την ξεχωριστή της φωνή η Μαρία Συρμαλόγλου. Το πρώτο μέρος της εκδήλωσης έκλεισε με ευχές και ευχαριστήρια από τον Πρόεδρο του Παγχαλκιδικού στους συντελεστές της εκδήλωσης, Μαρία Γρίβα και Φρόσω Σαρδελλά, τη Χορωδία και το δάσκαλο, το μουσικό σχήμα, τα άτομα που επιμελήθηκαν την αίθουσα και όλους τους παρευρισκόμενους.

Το δεύτερο μέρος περιελάμβανε κέρασμα του Παγχαλκιδικού που προσέφεραν κυρίες, στους παρευρισκόμενους, με την συνοδεία γνωστών τραγουδιών από την Μουσική παρέα του Κώστα Τσολοδήμου. Σε κλίμα εορταστικής ευωχίας, χορό και ανταλλαγές ευχών έκλεισε η αυλαία της υπέροχης αυτής γιορτής. Την εκδήλωση, στην οποία παρευρέθηκε σύσσωμο το Διοικητικό Συμβούλιο, παρουσίασε η κ. Κοκόνη Ζαμπόκα.

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΗ ΣΥΝΕΣΤΙΑΣΗ

ΜΕ ΤΟΝ ΜΑΝΩΛΗ ΜΗΤΣΙΑ

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε η φθινοπωρινή Συνεστίαση του Συλλόγου μας, την Κυριακή 26 Νοεμβρίου στο πολυτελές κέντρο ALLEA στην WATERLAND, στους Ταγαράδες, με αφορμή την συμπλήρωση των 120 χρόνων από την ίδρυση του Παγχαλκιδικού. Την εκδήλωση τίμησε με την παρουσία του ο συμπατριώτης μας, μέλος του Παγχαλκιδικού, ΜΑΝΩΛΗΣ ΜΗΤΣΙΑΣ, ο οποίος για 50 ολόκληρα χρόνια λάμπει στο μουσικό στερέωμα της πατρίδας μας.

Τετρακόσια περίπου άτομα αφήφησαν το κρύο και

κατέκλυσαν την αίθουσα του κέντρου για να απολαύσουν, τον αγαπητό συμπατριώτη από τα Δουμπιά, τον καταξιωμένο πανελληνίως για την καλλιτεχνική του πορεία και για το ήθος του. Με φρενήρη χειροκροτήματα και θερμές εκδηλώσεις υποδέχτηκε το κοινό στο πάλκο τον Μανώλη Μητσιά που αμισθί προσφέρθηκε να ψυχαγωγήσει τους συμπατριώτες του.

Ο Γενικός Γραμματέας κ. Αστέριος Λυτζής άνοιξε την εκδήλωση με χαιρετισμό στους παρευρισκόμενους.

Ο Πρόεδρος κ. Ιωάννης Κοτσάνης υποδέχθηκε με θερμά λόγια τον καλλιτέχνη, επισημαίνοντας το εύρος του ανδρός, το τραγουδιστικό ύφος και το ανθρώπινο ήθος, καθώς και την "ευλογία" να ερμηνεύσει κολοσσούς της Ελληνικής Ποίησης και να συνεργαστεί με καταξιωμένους συνθέτες.

Στη συνέχεια το Διοικητικό Συμβούλιο προσέφερε στον καλλιτέχνη ειδική τιμητική πλακέτα για την μακροχρόνια προσφορά του στο Ελληνικό τραγούδι που υπηρετεί με συνέπεια σε όλη τη διάρκεια της καλλιτεχνικής του πορείας.

Το καθαρό τραγουδιστικό πρόγραμμα περιελάμβανε μεγάλες διαχρονικές επιτυχίες του καλλιτέχνη, συνοδεία της πολυμελούς καταπληκτικής ορχήστρας, εμπείρων μουσικών που συνεπήραν το κοινό.

Ευχάριστη έκπληξη ήταν η σύμπραξη της Χορωδίας μας, με τον καλλιτέχνη, που τραγούδησαν από κοινού Χαλκιδικιώτικα και Μακεδονίτικα τραγούδια.

Στην εκδήλωση έκανε χαιρετισμό και η Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής κ. Κατερίνα Ζωγράφου.

ΜΟΥΣΙΚΟΧΟΡΕΥΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΜΑΪΟΥ

Ακυρώθηκε λόγω δυσμενών καιρικών συνθηκών η Μουσικοχορευτική Εκδήλωση που διοργανώνει κάθε χρόνο ο Σύλλογός μας, στο τέλος κάθε περιόδου, που για φέτος είχε προγραμματιστεί για την Τετάρτη 31/5, στο θέατρο του πάρκου της Ν. Ελβετίας (Χαριλάου), με τραγούδια, χορούς και έθιμα της πατρίδας μας. Στην εκδήλωση αυτή θα συμμετείχαν το χορευτικό και η χορωδία του Συλλόγου, και άλλοι Σύλλογοι, καθώς και η Παραδοσιακή Ορχήστρα του Αστερίου Τράκα.

ΕΚΔΡΟΜΕΣ

Επανερχόμενος ο Σύλλογος στη σχεδόν πλήρη δραστηριότητά του, μετά τη διετή αδράνεια, λόγω της πανδημίας, πραγματοποίησε τις παρακάτω εκδρομές. Τις εκδρομές επιμελείται ο πρόεδρος κ. Κοτσάνης σε συνεργασία με τα άτομα του Δ.Σ. που μετέχουν στην εκδρομή.

10ήμερη, από 7/7 – 16/7 σε Φιλανδία, Σουηδία, Νορβηγία, Δανία, στην οποία μετείχαν 49 άτομα. Ήταν ένα ξεχωριστό, καταπληκτικό και άριστα οργανωμένο ταξίδι.

7ήμερη σε Βέλγιο – Ολλανδία – Λουξεμβούργο σε 2

group. Το 1ο group με 47 άτομα στα τέλη του Σεπτέμβρη και το 2ο group αρχές Οκτωβρίου με 46 άτομα.

ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΕ ΒΟΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟ, ΔΥΡΡΑΧΙΟ - ΤΙΡΑΝΑ

Σε τρία γκρουπ με συνολικά 140 άτομα, πραγματοποιήθηκε η τετραήμερη εκδρομή στα Ελληνικά χωριά της Βορείου Ηπείρου, καθώς και στο Δυρράχιο και τα Τίρανα. Ήταν μια καταπληκτική εκδρομή - προσκύνημα, άριστα οργανωμένη με διαμονή σε πολυτελή ξενοδοχεία, 2 διανυκτερεύσεις στους Αγίους Σαράντα και μία στο Δυρράχιο

Οι εκδρομείς επισκέφτηκαν τα επίσημα αναγνωρισμένα ως Ελληνική Μειονότητα χωριά της Βορείου Ηπείρου, Βουλιαράτες, Δερβιτσάνη, Αργυρόκαστρο, Αγίους Σαράντα, Κλεισούρα και Χιμάρα, όπου ένωσαν ιδιαίτερη εθνική συγκίνηση κυρίως όταν κατέθεσαν στεφάνι και έψαλαν τον Εθνικό Ύμνο. Η Θεία πρόνοια αξίωσε τους εκδρομείς να συναντηθούν, στο κτίριο της Αρχιεπισκοπής, με τον Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιο. Έντονη ήταν η θρησκευτική τους συγκίνηση τόσο στην Θεία Λειτουργία που προηγήθηκε, όσο και στη συνάντηση με τον Άγιο Ιεράρχη που τους συγκλόνησε με το φλογερό του λόγο, την πραότητα, την ταπεινοφροσύνη του και βέβαια με το σημαντικότατο έργο του.

Όλες οι εκδρομές ήταν καταπληκτικές, άρτια σχεδιασμένες, άφησαν άριστες εντυπώσεις και υπέροχα βιώματα στους συμμετέχοντες.

Ο ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ - ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

Το περιοδικό μας αποτελεί τον καθρέφτη και την ταυτότητα του Συλλόγου. Τη χρονιά που πέρασε κυκλοφόρησαν κανονικά τέσσερα τεύχη και συμπληρώθηκαν έτσι δεκατέσσερα χρόνια συνεχούς και αδιάλειπτης κυκλοφορίας, ανά τρίμηνο. Το περιοδικό κυκλοφορεί σε 2200 αντίτυπα και στέλνεται δωρεάν σ' όλα τα μέλη, στις Δημόσιες Αρχές Θεσ/νίκης και Χαλκιδικής, στα σχολεία της Χαλκιδικής, στους Δήμους κλπ. Έχουν εκδοθεί ήδη 57 τεύχη. Συντονιστής της επιτροπής έκδοσης, ήταν ο Αντιπρόεδρος κ. Τριαντάφυλλος Οικονόμου, ο οποίος σε συνεργασία με τον πρόεδρο κ. Ιωάννη Κοτσάνη φροντίζουν για την έκδοση του. Την φιλολογική επιμέλεια για το 2023 είχε η φιλόλογος κ. Ιφιγένεια Ι. Κοτσάνη, την οποία το Δ.Σ ευχαριστεί θερμά.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες ανήκουν σε όλους τους αρθρογράφους που προσφέρουν την πνευματική τους εργασία και κοσμούν τις σελίδες του περιοδικού, του δίνουν σοβαρότητα, κύρος και ανεβάζουν τις μετοχές του Συλλόγου και της Χαλκιδικής. Σπουδαία και ενδιαφέροντα κάθε φορά τα άρθρα, με μια ποικιλία εξαιρετική, αποσπών κάθε φορά και καλύτερα σχόλια και

έχουν καταστήσει τον Παγχαλκιδικό Λόγο έγκριτο περιοδικό της Χαλκιδικής. Όλους τους τιμούμε και τους ευχαριστούμε δημόσια. Για άλλη μια φορά θα πρέπει να ευχαριστήσουμε τον Επίτιμο Πρόεδρό μας κ. Μιχάλη Καρτσιώτη που είχε την ιδέα και την υλοποίησε με τον καλύτερο τρόπο.

ΧΟΡΗΓΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Οι χορηγοί των 4 τευχών του έτους 2023 ήταν:

η Γ.Γ. Επικοινωνίας και ενημέρωσης Προεδρίας της Κυβέρνησης, η Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής,, ο κ. Απόστολος Στρατής και οι κ. Νικόλαος Πάχτας & η κυρία Δέσποινα Πάχτα, τους οποίους και ευχαριστούμε ιδιαίτερα.

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Την συντακτική επιτροπή του περιοδικού αποτέλεσαν οι καταξιωμένοι επιστήμονες:

Αυγολούπης Σταύρος, Ομότιμος Καθηγητής Αστρονομίας του ΑΠΘ, Καραμύχος Ιωάννης, Φιλολόγος,

Καρτσιώτης Μιχαήλ, τέως Εκπαιδευτικός, Επίτιμος Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου,

Οικονόμου Τριαντάφυλλος, τέως Εκπαιδευτικός Πρωτ/μιας Εκπ/σης, Δρ. Επιστήμης της Αγωγής (συντονιστής), Παπάγγελος Ιωακείμ, Δρ. Αρχαιολόγος, Παυλίδης Χρήστος, Υποναύαρχος Π.Ν. ε.α.,

Τσαμουρτζή Μαρία, Αρχιτέκτων Μηχανικός, Τσίκουλας Ιωάννης, Ομότιμος Καθηγητής Ιατρικής του ΑΠΘ.

ΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

► Το χορευτικό Συγκρότημα του Συλλόγου, ξεκίνησε πάλι τις πρόβες μετά την Πανδημία από τις αρχές Νοεμβρίου με υπεύθυνο το Γενικό Γραμματέα κ. Αστέριο Λυτζή και συνεργάτη τον κ. Απόστολο Στρατή. Το 2023 εμφανίστηκε με εξαιρετική επιτυχία σε έξι εκδηλώσεις.

Την Κυριακή 13 Μαΐου στον αύλειο χώρο της Δ.Ε.Θ. στην εκδήλωση-έκθεση "Κρήτη η μεγάλη συνάντηση. Τοπικά προϊόντα και γεύσεις Ελλάδος". Το Χορευτικό μας χόρεψε χορούς από την Χαλκιδική.

► Το τριήμερο 26, 27 και 28 Μαΐου στα Λιμενάρια της Θάσου, στο 5ο Φεστιβάλ παράδοσης Θάσου, όπου οργανώθηκε τριήμερη εκδρομή στην οποία συμμετείχαν μέλη του Χορευτικού και φίλοι του Συλλόγου. Επικεφαλής ήταν το μέλος του Δ.Σ. κ. Απόστολος Στρατής.

► Το Σάββατο 10 Ιουνίου, μικρό τμήμα του Χορευτικού έλαβε μέρος στο 16ο Αντάμωμα χορευτικών ομάδων στον Πολύγυρο. Μετείχαν περισσότερα από 50 χορευτικά από διάφορα μέρη της Ελλάδας.

► Στην Παλαιόχωρα στις 12/8 στο 10ο Αντάμωμα χορευτικών, που διοργάνωσε ο Πολιτιστικός Σύλλογος Παλαιόχωρας «Η Ελπίς»

► Στον Ταξίαρχη το Σάββατο 2 Σεπτεμβρίου στην εκδήλωση που διοργανώνει ο Σύλλογος Απανταχού Ταξιαρχιωτών «16ο ΑΝΤΑΜΩΜΑ ΤΑΞΙΑΡΧΙΩΤΩΝ

(ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΚΑΙ ΜΟΝΙΜΩΝ) ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΜΑΣ».

► Στις 4/12, μετά το τέλος της Θ. Λειτουργίας, στο προαύλιο του Ιερού Ναού Αγ. Βαρβάρας στην Τούμπα

► Στις 9/12, στο ξενοδοχείο Φιλίππειο, στην εκδήλωση που οργάνωσε ο Ιεραποστολικός Σύλλογος 'ΣΤΑ ΙΧΝΗ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΚΟΣΜΑ', με την συμμετοχή και άλλων Πολιτιστικών Συλλόγων της Θεσσαλονίκης. Από την εκδήλωση αυτή τα έσοδα θα διατεθούν για ενίσχυση του τεράστιου Ιεραποστολικού έργου που γίνεται στην Μπουκόμπα της Τανζανίας

Η χορωδία ξεκίνησε τις πρόβες αρχές Δεκεμβρίου με συμμετοχή αρκετών μελών του Συλλόγου μας και νέο χοράρχη τον κ. Στέφανο Κωφίδη. Υπεύθυνη του τμήματος είναι το μέλος του Συμβουλίου κυρία Κοκόνη Ζαμπόκα, με συνεργάτη αυτής τον Αντιπρόεδρο του Συμβουλίου κ. Τριαντάφυλλο Οικονόμου. Το 2023 εμφανίστηκε με εξαιρετική επιτυχία σε τρεις εκδηλώσεις.

► Στις 6/6 συμμετείχε σε εκδήλωση αφιέρωμα στις χορωδιακές επεξεργασίες του Πέτρου Μαυρόπουλου που έλαβε χώρα στο Δημοτικό θέατρο Ναυάρχου Βότση στην Καλαμαριά. Μια πρωτοβουλία της χορωδίας των παλαιών προσκόπων Θεσσαλονίκης υπό την διεύθυνση της κ. Μαρίας Βαφειάδου!

► Στις 26/11 στο ALLEA, μαζί με τον αγαπημένο Μανώλη Μητσιά, τραγούδησε αγαπημένα τραγούδια και μοναδικές μελωδίες και ενθουσίασε όλους τους παρευρισκόμενους

► Στις 20/12 πλαισίωσε τη χριστουγεννιάτικη γιορτή του Συλλόγου μας, έψαλλε τα κάλαντα και τραγούδησε παραδοσιακούς ύμνους Χριστουγέννων, Πρωτοχρονιάς και Φώτων από διάφορα μέρη της Ελλάδας

Περιμένουμε όλους τους παλιούς, καθώς και νέους χορωδούς, για την ενίσχυση του τμήματος και την αξιοπρεπή εκπροσώπηση του, σε μελλοντικές συναντήσεις χορωδιών.

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Τα οικονομικά του Συλλόγου μας θ' αναλυθούν από τον Ταμία αμέσως μετά.

Αυτό που θέλουμε να σας παρακαλέσουμε όλους είναι να συνδράμετε και να βοηθήσετε ενημερώνοντας τους συγγενείς και φίλους σας για τη δράση του συλλόγου, να τους προτρέψετε να γραφούν στο σύλλογο και επίσης να προτρέψετε φίλους και γνωστούς, που είναι εγγεγραμμένοι στο σύλλογο, να εξοφλούν έγκαιρα τη συνδρομή τους. Η εξόφληση των συνδρομών γίνεται και μέσω της Τραπέζης ΠΕΙΡΑΙΩΣ στον αριθμό λογαριασμού του Συλλόγου, που αναγράφεται στο περιοδικό.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ 2024

Γενικός στόχος είναι να διατηρήσουμε και να συντηρήσουμε όσα ως Σύλλογος κατακτήσαμε και δημιουργήσαμε μέχρι σήμερα.

▪ Όπως κάθε χρόνο πρώτο στόχο έχουμε να κάνουμε πράξη την αλληλεγγύη. Αλληλεγγύη μεταξύ μας και βοήθεια σε όσους έχουν ανάγκη.

▪ Δεύτερος στόχος είναι να συνεχίσουμε τη λειτουργία των υπαρχόντων τμημάτων και τη δημιουργία νέων

▪ Να συνεχίσουμε την έκδοση του ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ, με όσο το δυνατό ποιο βελτιωμένο περιεχόμενο, αναζητώντας και εμείς και εσείς χορηγούς, και αρθρογράφους.

▪ Να συνεχίσουμε το πρόγραμμα των εκδρομών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, γιατί με τις εκδρομές ο σύλλογός μας θέλει να προσφέρει στα μέλη και στους φίλους του, την ευκαιρία για χαλάρωση, ψυχαγωγία, αλλά και τη γνωριμία με νέους τόπους, ανθρώπους, ήθη και έθιμα και τρόπους ζωής. Οι εκδρομές δημιουργούν καινούργιες σχέσεις, σφιχτοδένουν τις παλιές φιλίες και γενικά γεμίζουν και ομορφαίνουν τη ζωή μας και όσοι μας ακολουθούν στις εκδρομές έχουν διαπιστώσει όλα τα παραπάνω.

▪ Να διοργανώσουμε εκδηλώσεις με χορευτικά και χορωδίες, κατά το πρότυπο των εκδηλώσεων πριν από την πανδημία, που θεωρήθηκαν επιτυχημένες, με συμμετοχή Χαλκιδικιωτικών και όχι μόνο, χορευτικών και χορωδιών.

▪ Να συνεχίσουμε τις ποιοτικές μας εκδηλώσεις, στην αίθουσα του Συλλόγου με διαλέξεις, φιλολογικά βραδινά, παρουσιάσεις βιβλίων, επίκαιρες γιορτές, ακρόασεις, μουσικών συνόλων, διασκεδάσεις, παραστάσεις, καθώς και νέες πρωτότυπες εκδηλώσεις.

▪ Να συνεχίσει η λειτουργία της ιστοσελίδας ranchalkidikos.gr και των δύο προφίλ στο facebook του συλλόγου μας, όπου μπορείτε να ενημερώνεστε για οτιδήποτε θεωρούμε αξιόλογο, για το σύλλογο και τη Χαλκιδική, όπως επίσης και για παλαιότερες εκδηλώσεις. Επίσης στην ιστοσελίδα μας μπορεί ο οποιοσδήποτε να βρίσκει όλα τα περιοδικά του ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ και να τα διαβάξει ο ηλεκτρονικά, από οποιαδήποτε γωνιά της γης. Η διαχείριση της Ιστοσελίδας, του facebook, η αποστολή των Email και των sms γίνεται από τον υποφαινόμενο, Γενικό Γραμματέα του Συλλόγου, κ. Αστέριο Λυρτζή.

▪ Να κάνουμε εκστρατεία για να εγγραφούμε νέα μέλη στο Σύλλογό μας, ώστε να μην υπάρχει Χαλκιδικιώτης που να μην είναι γραμμένος στο Σύλλογο.

Να μας έχει ο Θεός γερούς για να ανταμώσουμε, στις όμορφες και ποιοτικές εκδηλώσεις μας και να αναπτύξουμε νέες και καλύτερες δράσεις.

Σ.Σ. Η έκθεση πεπραγμένων παρουσιάστηκε από τον κ. Λυρτζή με PowerPoint (προβολή φωτογραφιών και σημειώσεων για κάθε εκδήλωση) και ικανοποίησε ιδιαίτερα τους παρευρισκόμενους.

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ 21/1/2024

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΕΔΡΟΥ κ. ΙΩΑΝΝΗ ΚΟΤΣΑΝΗ

Μέλη και φίλοι του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, Καλή Χρονιά με Υγεία Αγάπη και Ειρήνη

Για Τρίτη συνεχή χρονιά πραγματοποιείται η Γ.Σ. του Συλλόγου μας στο ξενοδοχείο αυτό, με όλες τις ανέσεις που προσφέρει. Συμπληρώθηκαν δύο χρόνια από την εκλογή του Δ.Σ. που σήμερα αποχωρεί. Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος συνεχίζει τη πορεία του, παρά τα προβλήματα της Πανδημίας και της γρίπης, μέσα στα ουσιαστικά και σε μεγάλο βάρος χνάρια που χάραξαν ο αείμνηστος Βρασίδης Κυριαφίνης και ο επίτιμος πρόεδρος Μιχαήλ Καρτσιώτης. Ο αγώνας παραμένει μεγάλος και προσεκτικός. Όπως είναι γνωστό ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος, αποτελεί ένα ζωντανό σωματείο με χιλιάδες μέλη που υπηρετεί την Ιστορία, την παράδοση, τον πολιτισμό της Χαλκιδικής της Μακεδονίας και γενικά της Πατρίδας μας. Σκοπός του είναι η ανάδειξη όλων των παραπάνω και η καλλιέργεια των μελών του με τις ποικίλες εκδηλώσεις που πραγματοποιεί. Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος έχει γίνει τρόπος ζωής για πολλούς από εμάς, με την συμμετοχή στα τμήματα που λειτουργούν στις εκδηλώσεις και εκδρομές που πραγματοποιούνται, οι οποίες λεπτομερώς αναφέρθηκαν από τον Γεν. Γραμματέα.

Θα αναφερθώ ιδιαίτερα σε ορισμένες δραστηριότητες του.

- Στην συνεργασία με τις δύο Μητροπόλεις της Χαλκιδικής αλλά και με τους Μητροπολίτες Ξάνθης και Ιωαννίνων που κατάγονται από την Χαλκιδική (Πετροκέρασα –Μ. Παναγία) Άρθρα των Μητροπολιτών κοσμούν κατά διαστήματα το περιοδικό μας Παγχαλκιδικός Λόγος

- Για την διαχρονική συνεργασία με την Περιφερειακή ενότητα Χαλκιδικής. Τον π. Περιφερειάρχη και σημερινό βουλευτή κ. Ιωάννη Πύργο και την νέα Περιφερειάρχη κ. Κατερίνα Ζωγράφου

- Για την συνεργασία με όλους του Δήμους της Χαλκιδικής και τον Δήμο Θέρμης, στην οργάνωση κοινών εκδηλώσεων, η οποία και θα συνεχιστεί.

- Για την ιδιαίτερη συνεργασία που είχαμε με τις Δ/σεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Χαλκιδικής, ώστε να γίνει γνωστή η Επανάσταση του 1821 στην Χαλκιδική.

- Για την σημαντική επιτυχία των εκδρομών, που είναι επένδυση ζωής και των διαφόρων εκδηλώσεων που πραγματοποίησε ο Σύλλογος.

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΜΑΣ

Το περιοδικό προέκυψε ως φυσική συνέχεια και συ-

μπλήρωμα ενός Ιστορικού συλλόγου, που αριθμεί 120 χρόνια από την δημιουργία του. Αυτός που υλοποίησε την έκδοσή του ήταν ο επίτιμος πρόεδρος του Π.Σ. κ. Καρτσιώτης. Δίκαια θεωρείται ο πατέρας αυτού του τολμηρού εγχειρήματος, που έχει καθολική αποδοχή και συνεχίζεται η έκδοσή του.

Με αυτοσυγκράτηση, μπορούμε να πούμε πως ο Π.Λ. διεκδικεί αξιοπρεπώς την εκδοτική διάκρισή του από τον αρμόδιο για την περίπτωση θεσμό. Έχουμε την πεποίθηση πως οι συνθήκες ωρίμασαν και το νέο Δ.Σ. θα κινησει την διαδικασία προς αυτή την κατεύθυνση.

Η επίσημη διάκριση του περιοδικού θα ενισχύσει το ενδιαφέρον του αναγνωστικού κοινού, θα αυξήσει το ενδιαφέρον των συνεργατών και θα συντελέσει στην δίκαιη αναγνώριση του σοβαρού έργου που επιτελείται από τον Ιστορικό Σύλλογο Χαλκιδικής "Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ".

ΤΙΜΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Το Δ.Σ. θα συνεχίσει να απονέμει τιμητικές διακρίσεις σε άτομα που προσφέρουν στον Παγχαλκιδικό, στην Χαλκιδική και γενικά στα κοινά. Η τιμή στους ανθρώπους που προσφέρουν και έχουν την αποδοχή των συνανθρώπων τους πρέπει να τους αποδίδεται εν ζωή. Ο Π.Σ. το έχει υιοθετήσει και προσπαθεί να το τηρεί. Η αναγνώριση της αξίας ενός ανθρώπου, προάγει το ηθικό μεγαλείο και την αίσθηση του κοινωνικού δικαίου.

Οι τιμητικές διακρίσεις θα γίνονται, είτε σε ξεχωριστή εκδήλωση η στην Γενική Συνέλευση που δεν έχει εκλογές.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

- Στα μέλη του Δ.Σ. που σήμερα απέρχεται. Ό,τι επετεύχθησαν έγιναν με την βοήθεια των μελών του Δ.Σ. Τους ευχαριστώ όλους μαζί και κάθε έναν ξεχωριστά. Θα μου επιτρέψτε να αναφερθώ ιδιαίτερα στον κ. Τριαντάφυλλο Οικονόμου (δεν είναι υποψήφιος) του οποίου η προσφορά τα 5 χρόνια που ήταν Αντιπρόεδρος ήταν σημαντική και περισσότερο σημαντική ήταν η πρόσφορά του στο περιοδικό ως συντονιστής της επιτροπής έκδοσης. Επίσης στον Ταμία του Συλλόγου κ.Αβραάμ Παπαδόπουλο τον οποίον ευχαριστώ ξεχωριστά για την προσφορά του 30 ολόκληρα χρόνια. Ίσως είναι πανελλήνιο ρεκόρ 30 χρόνια Ταμίας σε Σύλλογο, καθώς και στον κ. Χρήστο Παυλούδη (δεν είναι υποψήφιος) για την 5ετή προσφορά του ως μέλος του Δ.Σ. του Συλλόγου,

- Στον επίτιμο πρόεδρο κ. Μιχαήλ Καρτσιώτη, που είναι πάντα δίπλα στον Παγχαλκιδικό

- Στην Αντιπεριφερειάρχη Χαλκιδικής κ. Κατερίνα Ζωγράφου και στον π. Αντιπεριφερειάρχη και σημερινό Βουλευτή κ. Ιωάννη Γιώργο.

- Στους Δημάρχους του Νομού μας και στον Δήμαρχο Θέρμης

- Στους Δ/ντες της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Χαλκιδικής

- Στους εισπράκτορες συνδρομών σε Πολύγυρο κ. Πιτσόρλα, σε Αρναία κ. Πιανούση και Θεσ/νίκη κ. Μητσιά

- Στους κ.κ. Φ. Ταλέα, Δημ. Σμάγα, Αργ. Αργυρίου, Αθ. Σιμώνη για την διανομή του περιοδικού και την είσπραξη συνδρομών

- Στον Δικηγόρο κ. Γεώργιο Κουτσό για την διαχρονική βοήθειά του

- Στους κ.κ. Στ. Κυρίμη και Ιωάννη Κοροδήμο για την έκδοση των DVD για την επανάσταση του 1821 στην Χαλκιδική.

- Στον Αρχιμανδρίτη π. Νικόδημο Κωτινούδη για την βοήθεια του στην έκδοση του περιοδικού με την ευλογία του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Ιερισσού Αγ. Όρους και Αρδαμερίου

- Στην επιτροπή έκδοσης του περιοδικού κ.κ. Τ. Οικονόμου, Μ. Καρτσιώτη, Σ. Αυγολούπη, Ι. Καραμίχο, Ι. Τσίκουλα, Ιωακ. Παπάγγελο, Χ. Παυλούδη, και Μ. Τσαμουρτζή

- Στην κ. Ιφιγένεια Ι. Κοτσάνη για την φιλολογική επιμέλεια του περιοδικού

- Στους αρθρογράφους τακτικούς και μη

- Στο προεδρείο της Γ.Σ. Π. Κακαρίκα, Γ. Βέλλιο και Μ. Τσαμουρτζή καθώς και την κ. Α. Κουτσού που βοήθησε στην καταμέτρηση

- Στους Χορηγούς του Περιοδικού, αναφέρθηκαν από τον Γενικό Γραμματέα

- Σε όλα τα άτομα που μετέχουν στις εκδηλώσεις και εκδρομές του Συλλόγου και

- Σε όλα τα μέλη του τίμησαν με την παρουσία τους την Γενική Συνέλευση με μία μεγάλη συγγνώμη για την τλαιπωρία που είχαν αρκετοί, στην παραλαβή της βεβαίωσης για να ψηφίσουν.

Εκλεκτά μέλη του Παγχαλκιδικού

Στο νέο Δ.Σ. θα μπουν και νέα μέλη. Εσείς θα αποφασίσετε ποιοι. Τρία μέλη από τους 11 υποψηφίους δεν θα εκλεγούν. Τους θέλουμε όμως κοντά μας. Να είναι στα συμβούλια και να βοηθούν στην επίτευξη των σκοπών του Συλλόγου. Όπως επίσης θέλουμε την βοήθεια όλων των μελών του συλλόγου.

Αγαπητά μέλη του Παγχαλκιδικού- Εκλεκτοί φίλοι,

Σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, είναι αναγκαία η συνεργασία όλων των φορέων του Νομού μας (κρατικών, αυτοδιοικητικών, πολιτιστικών) για την διατήρηση και ανάδειξη της μοναδικής φυσιογνωμίας της Χαλκιδικής, με την οικονομία, τα προϊόντα και τη φύση της, με τα ήθη και τα έθιμα των κωμοπόλεων και χωριών μας, τις ποικίλες εκδηλώσεις που οργανώνονται κάθε χρόνο από τους Συλλόγους τους Δήμους και τις Κοινότητες και όχι μόνον.

Όλα αυτά θα προσπαθήσει να αγκαλιάσει το νέο Δ.Σ. με τις δράσεις του, τις πολλές εκδηλώσεις του, την έκδοση του Παγχαλκιδικού Λόγου και με την συστηματική παρουσία του στις κωμοπόλεις και χωριά μας.

Το νέο Δ.Σ. και εγώ δίνουμε υπόσχεση ότι θα συνεχίσουμε ενωμένοι την προσπάθεια, θα επιχειρήσουμε τη διόρθωση των όποιων παραλείψεων, θα κάνουμε ό,τι είναι δυνατόν, για την επιτυχία σ' όλους τους τομείς των επιδιώξεών μας.

Ως συνεχιστές του ωραίου και σπουδαίου έργου των προηγούμενων χρόνων εξορμούμε.

Ελπίζουμε να τα καταφέρουμε.

ΤΟ ΝΕΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ" ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2024-2025

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΤΑΜΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΜΕΛΗ

Ιωάννης Κοτσάνης (Αρναία)

Κοκόνη Ζαμπόκα- Κουτσιαντά (Αρναία)

Αστέριος Λυρτζής (Ταξιάρχης)

Αβραάμ Παπαδόπουλος (Βραστά)

Νικόλαος Μπούφτας (Αρναία)

Βασίλειος Αλεξάνδρου (Αρναία)

Πηγή Βενετσανάκη-Θασίτου (Παλαιοχώρι)

Αγγέλα Μητσιά (Δουμπιά)

Απόστολος Στρατής (Κασσάνδρεια)

Το νέο Δ.Σ. θα κινηθεί με όλες του τις δυνάμεις, και την επόμενη διετία, σφυρηλατώντας την ενότητα και τη συνεργασία για την πνευματική καλλιέργεια, τη μόρφωση και την ψυχαγωγία των μελών του Συλλόγου, αλλά και την ανάδειξη των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που χάρισε ο Θεός στην ευλογημένη Χαλκιδική μας. Στην προσπάθειά μας αυτή ζητούμε την συμπαράσταση όλων.

Στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

Η σημαία – λάβαρο των Αγωνιστών της Κασσάνδρας

Η σημαία-λάβαρο των αγωνιστών της Κασσάνδρας, που κυμάτιζε στους 21 πύργους του διατειχίσματος στις Πόρτες, κατά την διάρκεια του μακροχρόνιου αγώνα τους, να διατηρήσουν ελεύθερη την Κασσάνδρα από την 8η Μαΐου 1821, όταν έδωξαν τον κατακτητή από τον τόπο τους, βρήκε την θέση της στο ΕΘΝΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ στη Παλαιά Βουλή και έχει τοποθετηθεί ανάμεσα στις **σημαίες ελευθερίας** της συλλογής του μουσείου, όπως είναι της Ύδρας, των Ψαρών, του Παλαιών Πατρών Γερμανού κ.ά. ως αναγνωρισμένη σημαία επαναστατών του 1821. Τα παραπάνω τα πιστοποιεί το παρακάτω έγγραφο προς το Δήμο Κασσάνδρας.

Προς: Δήμο Κασσάνδρας
Δημαρχείο
63077 Κασσάνδρα
Υπ.Επικοινωνίας κα Ματάμη
2374350115
otakas1@otenet.gr

Αξιότιμοι κύριοι

Το Δ.Σ. της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας της Ελλάδος σας ευχαριστεί θερμά για τη δωρεά προς το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο πιστού αντιγράφου σημαίας της Επανάστασης του 1821 που υψώθηκε στην περιοχή της Κασσάνδρας Χαλκιδικής. Το αντίγραφο (150X100 εκ.) κατασκευάστηκε με φροντίδα του Δήμου Κασσάνδρας και κατατέθηκε στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο τον Ιούλιο του 2022. Έχει ενταχθεί στην αντίστοιχη συλλογή με αρ. καταλόγου 17591.

Για το γεγονός αυτό η Δήμαρχος Κασσάνδρας Αναστασία Χαλκιά έκανε την παρακάτω δήλωση.

Είμαστε ιδιαίτερα περήφανοι που συμβάλλουμε ως Δήμος στην ιστορία της χώρας μας και με εκθέματα που αναδεικνύουν τα γεγονότα της Ελληνικής Επανάστασης στη Χαλκιδική.

Το λάβαρο του ήρωα Εμμανουήλ Παππά, που ηγήθηκε της Επανάστασης για έξι μήνες σε Θεσσαλονίκη και Χαλκιδική, σφραγίζει τη σημασία του Χαλασμού της Κασσάνδρας που μοιραία διαδραμάτισε έναν σημαντικό ρόλο στην Επανάσταση.

Το λάβαρο-σημαία έγινε δωρεά από εμάς και αναγνωρίστηκε από το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο με βάση την ιστορική τεκμηρίωση του μελετητή **Απόστολου Στρατή** ως μία από τις σημαίες που χρησιμοποιήθηκαν στον αγώνα της ανεξαρτησίας της Ελλάδας κατά το 1821.

Σήμερα, με περηφάνια λέμε ότι συμπεριλαμβάνεται στη Συλλογή Σημαιών του Μουσείου στην ενότητα «αντίγραφα» και είμαστε βαθιά συγκινημένοι που η πρωτοβουλία μας αναγνωρίζεται!

Σκοπός μας είναι να αναγνωριστεί ο χαλασμός της Κασσάνδρας, να διατηρηθεί στις μνήμες των νέων μέσα από τα σχολικά βιβλία.

Το μέλος του ΔΣ του Παγχαλκιδικού κ. Απόστολος Στρατής, που με ενέργειές του για πολλά χρόνια προσπαθούσε να γίνει αυτό το σημαντικό βήμα της αναγνώρισης της σημαίας-λάβαρο από το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, έκανε την παρακάτω δήλωση:

Συγχαρητήρια στη Δήμαρχο και το προηγούμενο Δημοτικό συμβούλιο, που αρχικά αποδέχθηκαν και στη συνέχεια προώθησαν στην αρμόδια Υπηρεσία (ΕΘΝΙΚΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ), την πολύχρονη έρευνα και προσπάθειά μου για την τεκμηρίωση της σημαίας των επαναστατών της Κασσάνδρας, ώστε ν' αναγνωριστεί και να συμπεριλαμβάνεται ως μία από τις σημαίες της επανάστασης του 1821. Όσοι ενδιαφέρονται για λεπτομέρειες για την προσπάθεια αυτή, υπάρχει δημοσιευμένη για τα 200 χρόνια ένα κείμενό μου το οποίο θα το βρείτε στο διαδίκτυο στη παρακάτω Διεύθυνση: <https://online.fliphtml5.com/lkce/goby/>

Η ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΤΙΜΗΣΕ ΤΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΤΗΣ ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑΣ ΣΤΑΥΡΟ ΑΥΓΟΛΟΥΠΗ

Τον διακεκριμένο Ομότιμο Καθηγητή της Αστρονομίας του Τμήματος Φυσικής του Α.Π.Θ. Σταύρο Αυγολούπη, από τη Μεγ. Παναγία Χαλκιδικής, τίμησε η Ακαδημία Αθηνών για το συνολικό συγγραφικό- λογοτεχνικό έργο του για παιδιά με αντικείμενο την Αστρονομία.

Σε σχετική ανακοίνωση της Ακαδημίας αναφέρεται:

Στην Πανηγυρική Συνεδρία της ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ στις 21 Δεκεμβρίου 2023, στην Αίθουσα Τελετών του Μεγάρου της Ακαδημίας, ο Πρόεδρος της κ. Μιχαήλ Σταθόπουλος, με την παρουσία ακαδημαϊκών καθηγητών της Ακαδημίας Αθηνών, του Υπουργού Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού κ. Κυριάκου Πιερρακάκη και του π. Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Προκόπη Παυλόπουλου απένειμε στον Σταύρο Αυγολούπη, Ομότιμο Καθηγητή Αστρονομίας του Τμήματος Φυσικής του Α.Π.Θ. τον ΕΠΑΙΝΟ του Ιδρύματος Κώστα και Ελένης Ουράνη:

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ ΕΔΟΞΕ ΤΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΤΑΥΡΟΝ ΑΥΓΟΛΟΥΠΗΝ
ΤΩ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΚΩΣΤΑ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗΣ ΟΥΡΑΝΗ ΕΠΑΙΝΩ
ΟΙΚΟΘΕΝ ΤΙΜΗΣΑΙ
ΟΤΙ ΤΩ ΣΥΜΠΑΝΤΙ ΑΥΤΟΥ ΕΡΓΩ
ΕΞΟΧΟΝ ΘΕΡΑΠΟΝΤΑ ΤΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
ΕΑΥΤΟΝ ΑΝΕΔΕΙΞΕΝ
ΑΝΕΙΠΕΙΝ ΔΕ ΤΑΣ ΤΙΜΑΣ ΕΝ ΤΗ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ
ΜΗΝΟΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ ΠΡΩΤΗ ΚΑΙ ΕΙΚΟΣΤΗ
ΕΤΟΥΣ ΤΡΙΤΟΥ ΚΑΙ ΕΙΚΟΣΤΟΥ ΚΑΙ ΔΙΣΧΙΛΙΟΣΤΟΥ
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ
Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ Σ. ΖΕΡΕΦΟΣ

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου αισθάνεται ιδιαίτερη ικανοποίηση από την απονομή αυτής της βράβευσης από την Ακαδημία Αθηνών στον καθηγητή Σταύρο Αυγολούπη, γιατί ο τιμηθείς πέρα από ακριβός συμπατριώτης μας, είναι και επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας, με ενεργό συμμετοχή στη διοίκηση, στις δράσεις και γενικά στη λειτουργία του, πολλά χρόνια. Είναι καθημερινά κοντά μας, δίπλα μας, με έντονη παρουσία στις πνευματικές μας αναζητήσεις, με προτάσεις, με ιδέες, με διαλέξεις, με αρθογραφία στο περιοδικό μας ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ, με τακτικές «αστρονομικές ξεναγήσεις» στον ουράνιο θόλο σε ανέφελες νύχτες της άνοιξης και του καλοκαιριού, με πρωτοποριακές ιδέες, όπως η ανέγερση του ανδριάντα του Αριστοτέλη στο ΑΠΘ. και ποικίλες άλλες.

Και όλα αυτά τα πρόσφερε πέρα από τα κύρια καθήκοντα της καθηγητικής έδρας της Αστρονομίας στο ΑΠΘ, την οποία κόσμησε για περισσότερα από σαράντα χρόνια.

Πολλά τα επιστημονικά βιβλία που εξέδωσε και διευκόλυναν τους φοιτητές στις σπουδές τους και που κοσμούν τις βιβλιοθήκες των επιστημόνων της Αστροφυσικής. Δεν παρέλειψε όμως τις «Περί ουρανού» γνώσεις του να τις εκλαϊκεύσει και να τις καταχωρήσει σε παιδικά βιβλία, που αποτελούν μικρά κομψά λογοτεχνήματα, τα οποία κυκλοφόρησαν σε όλη την Ελλάδα και έγιναν ευμενώς δεκτά από τον παιδόκοσμο, αλλά και από τους γονείς τους, και για τα οποία η Ακαδημία Αθηνών τον βράβευσε.

Αξιότιμε κ. Αυγολούπη, αγαπητέ Σταύρο, ακριβέ μας συμπατριώτη.

Ο κόσμος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, αλλά και ολόκληρης της Χαλκιδικής, σε συγχαίρει και σε ευχαριστεί για όσα πρόσφερε: στην επιστήμη σου την Αστρονομία, που τόσο αγάπησες και τόσο πιστά διακόνησες, στην κοινωνία, στην Χαλκιδική μας και ιδιαίτερα στον Παγχαλκιδικό Σύλλογο, που έχει κάθε λόγο να νιώθει υπερηφάνεια. Σε συγχαίρουμε για άλλη μια φορά και σε ευχαριστούμε.

Το Δ.Σ.

Αγιορείτικα νέα

ΑΛΛΑΓΗ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΣΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ

Την Δευτέρα 29 Ιανουαρίου 2024 πραγματοποιήθηκε, σύμφωνα με το Αγιορείτικο τυπικό, η υποδοχή του νέου Πολιτικού Διοικητή του Αγίου Όρους, Πρέσβευς ε.τ. κ. **Αναστασίου Μητσιάλη**. Ο Νέος Διοικητής γεννήθηκε στην Αθήνα το 1952 και πέρασε τα σχολικά του χρόνια στην Αλεξάνδρεια Αιγύπτου. Έχει πανεπιστημιακές σπουδές στη Νομική Αθηνών (Δημόσιο Δίκαιο και Πολιτικές Επιστήμες) ενώ το 1975 εισήλθε στη Διπλωματική Υπηρεσία με τον βαθμό Ακολουθού Πρεσβείας (Δ/ση Μέσης Ανατολής).

Το 1976 ήταν μέλος της ελληνικής αντιπροσωπείας στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ (Ειδική Πολιτική Επιτροπή), από το 1978 ως το 1980 Γραμματέας Πρεσβείας και Διευθύνων στο Προξενικό Γραφείο της Πρεσβείας της Ρώμης, και από το 1981 ως το 1984, υπηρέτησε στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της. Από το 1984 ανέλαβε διαδοχικά Γενικός Πρόξενος στο Ποχάνεσμπουργκ και το Λονδίνο, το 1991 Υποδιευθυντής Ευρωπαϊκών Υποθέσεων στην Κεντρική Υπηρεσία, και το 1992 Διευθυντής Εθιμοτυπίας. Το 1995 γίνεται Πρέσβης της Ελλάδας στην Αργεντινή, το 1999 πρέσβης στο Ισραήλ, το 2002 αναλαμβάνει Επικεφαλής Διευθυντής Σχέσεων με Ηνωμένες Πολιτείες και Καναδά, το

2003 Γενικός Διευθυντής Προσωπικού, Διοίκησης και Οργάνωσης και το 2004 Πρέσβης της Ελλάδας στη Ρώμη.

Η υποδοχή έλαβε χώρα στον Ιερό Ναό του Πρωτάτου παρουσία της Ιεράς Επιστασίας και των μελών της Ιεράς Κοινότητας. Παρέστησαν ο πρώην Διοικητής κ. Αθανάσιος Μαρτίνος, ο Αναπληρωτής Διοικητής, κ. Αρίστος Κασμίρογλου, οι διοικητές των Δημοσίων Υπηρεσιών του Αγίου Όρους, εκπρόσωποι των ιερών μονών κ.α.

Μετά την Δοξολογία στον ναό του Πρωτάτου τον νέο Πολιτικό Διοικητή προσφώνησε ο Πρωτεπιστάτης, **Γέρων Στέφανος Χιλανδαρινός** και αντιφώνησε καταλλήλως ο νέος Πολιτικός Διοικητής του Αγίου Όρους. Ευχαρίστησε τον Πρωτεπιστάτη και τα μέλη της Ιεράς Κοινότητας για την θερμή υποδοχή και ευχήθηκε καλή συνεργασία, ενώ παράλληλα εξέφρασε τον σεβα-

σμό και την αφοσίωσή του στον Οικουμενικό Πατριάρχη Βαρθολομαίο, στην κανονική δικαιοδοσία του οποίου υπάγεται η χερσόνησος του Άθω.

Στη συνέχεια, στην αίθουσα συνεδριάσεων της Ιεράς Κοινότητας πραγματοποιήθηκε το καθιερωμένο αγιορείτικο κέρασμα. Στο πλαίσιο αυτό έγιναν οι δέουσες προσφωνήσεις και η ανταλλαγή δώρων.

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΚΑΡΑΚΑΛΛΟΥ

Η Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Καρακάλλου είναι μία εκ των είκοσι μονών του Αγίου Όρους και κατατάσσεται ενδέκατη (11η) στην ιεραρχική τάξη των Αγιορείτικων Μονών.

Καθηγούμενος της Ιεράς Μονής σήμερα είναι ο **Αρχιμανδρίτης Φιλόθεος Καρακαλλινός**. Η μοναστική δύναμη της Μονής, σύνολο μοναχών, δόκιμων μοναχών και εξαρτηματικών, κυμαίνεται σήμερα στα 55 με 60 άτομα.

Ιστορικό

Η μονή πρέπει να κτίστηκε στα τέλη του 10ου αιώνα ή στις αρχές του 11ου, σύμφωνα με έγγραφο του 11ου αιώνα, πιθανόν από τον μοναχό Νικόλαο Καρακάλλα. Το 13ο αι. η μονή, όπως και όλο το

Άγιο Όρος, αρχίζει να παρακμάζει εξαιτίας των συχνών επιδρομών των Καταλανών πειρατών. Όμως στα τέλη αυτού του αιώνα και τον επόμενο η μονή ακμάζει και πάλι χάρη στις δωρεές των Βυζαντινών αυτοκρατόρων. Για μικρό διάστημα κατά το β' μισό του 15ου αι. περνάει άλλη μια περίοδο παρακμής μετά την άλωση της Πόλης. Τον επόμενο αιώνα και τους τρεις αιώνες που ακολουθούν, χάρη στις δωρεές των Μολδαβών (Ρουμάνων) και Ιβήρων (Γεωργιανών) Ηγεμόνων, η μονή βρίσκεται σε ανοδική πορεία φτάνοντας ακόμα και τους 500 μοναχούς. Κατά τα δύσκολα χρόνια των δύο Παγκόσμιων Πολέμων η μονή καθοδηγήθηκε από τον χαρισματικό γέροντα Κοδράτο, γνωστό και εκτός Αγίου Όρους, και

Αγιορείτικα νέα

γνώρισε μεγάλη άνθηση. Σε φθίνουσα πορεία πέρασε ξανά τη δεκαετία του 1980, έως την αρχή του '90.

Η Μονή που φέρεται κτισμένη με την αρχιτεκτονική των κάστρων του 16ου αιώνα φέρει περισπούδατο πύργο με επάλλξεις, "ζεματίστρες" και "καταχύστρες" με μια αγέρωχη όψη. Ο πύργος είναι από τους ωραιότερους του Αγίου Όρους μαζί μ' εκείνον της Μονής Δοχειαρίου.

Η Μονή κηρύσσεται για δυο αδελφούς της που αξιώθηκαν να μουν στην χορεία των Αγίων του Θεού: Τον όσιο Γερβάσιο τον διά Χριστόν σαλό, που έζησε ως ρακένδυτος ασκητής γύρω από τη Μονή και πέθανε στις αρχές του 18ου αιώνα, και το νέο οσιομάρτυρα Γεδεών. Ο Γεδεών, αφού ασκήτησε επί 35 χρόνια στο μοναστήρι, σφαγιάστηκε στις 30/12/1818 από τους Τούρκους στον Τύρναβο Λαρίσης, πολιούχος του οποίου τυγχάνει, επειδή δεν αρνήθηκε το Χριστό. Το καθολικό της μονής είναι αφιερωμένο στους Πρωτοκορυφαίους Αποστόλους Πέτρο και Παύλο. Θεμελιώθηκε το 1548 και τελείωσε το 1563. Στις αρχές του 18ου αιώνα έγινε μια μικρή ανακαίνισή του. Το 1710 προστέθηκε το κωδωνοστάσιο και τέσσερα χρόνια αργότερα ο εξωνάρθηκάς του. Λόγω της περιορισμένης αυλής του μοναστηριού, η μονή Καρακάλλου δεν διαθέτει φιάλη (κρήνη για τον καθαρισμό των χεριών).

Παρεκκλήσια και λείψανα

Η Μονή Καρακάλλου διαθέτει πέντε παρεκκλήσια μέσα στον περίβολό της: Το παρεκκλήσι του

Αγίου Ιωάννη του Ελεήμονα, του Αγίου Ιωάσαφ, του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, της Κοίμησης της Θεοτόκου, του Αγίου Γεδεών, της Αγίας Άννας στον Πύργο, του Αγίου Παντελεήμονα και του Αγίου Γεωργίου στο Καμπαναριό του Καθολικού. Επίσης η μονή Καρακάλλου έχει τρία παρεκκλήσια έξω από τον περίβολό της: Το παρεκκλήσι της Αγίας Παρασκευής, των Αγίων Θεοδώρων και εκείνο του κοιμητηριακού της ναού, αφιερωμένο στους Αγίους Πάντες.

Διαθέτει αρκετά άγια λείψανα, όπως ένα τεμάχιο του Τιμίου Ξύλου, η κάρα του Αγίου Αποστόλου Βαρθολομαίου και του Αγίου Χριστοφόρου, η δεξιά του Αγίου Θεοδώρου του Στρατηλάτου, τα άγια λείψανα του Αγίου Οσιομάρτυρος Γεδεών και άλλα.

Κελιά

Από τα δεκαεπτά κελιά της μονής Καρακάλλου τα τρία βρίσκονται στις Καρυές, όπου βρίσκεται και το αντιπροσωπείο της. Τα άλλα δεκατέσσερα κελιά είναι διάσπαρτα στο δάσος της μονής, βορειοδυτικά από αυτή. Εκτός από το αντιπροσωπείο των Καρυών, σ' αυτά που κατοικούνται συγκαταλέγονται: το κελί των Τριών Ιεραρχών, του Τιμίου Προδρόμου, του Αγίου Νικολάου, καθώς και το κελί του Τιμίου Σταυρού. Η μονή απέχει 30 λεπτά από τη Μονή Φιλοθέου, με την οποία συνδέεται από ένα βαθύσκιωτο μονοπάτι, μιάμιση ώρα από τη Μονή Ιβήρων και γύρω στις τρεισήμισι ώρες από τη Μονή Μεγίστης Λαύρας.

ΠΕΝΘΗ

Έφυγαν από την ζωή:

- **Γεώργιος Κατσιαμούρης**. Πρώην Δήμαρχος Αρναίας, Φαρμακοποιός-Επιχειρηματίας. Επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας με Α.Μ. 887 Μεγάλη ήταν η κοινωνική και πολιτιστική προσφορά του στην Αρναία και στη γύρω περιοχή.
- **Τίνδερης Ευάγγελος**. Φαρμακοποιός από Ορεστιάδα. Επίλεκτο μέλος του Συλλόγου με Α.Μ. 1624 και συμμετοχή στις εκδηλώσεις του Συλλόγου
- **Τσαμουρτζής Αθανάσιος**. Μηχανολόγος Μηχανικός από Πολύγυρο. Επίλεκτο και Επίτιμο μέλος του Παγχαλκιδικού με Α.Μ. 248. Διετέλεσε Γενικός Γραμματέας στο Δ.Σ. 6 χρόνια από 1999-2004 με σημαντική προσφορά. Μετείχε συχνά στις εκδηλώσεις του Συλλόγου.
- **Σταμπουλή Παναγιώτα**. Δασκάλα από Κασσάνδρεια. Επίλεκτο μέλος του Συλλόγου με Α.Μ. 1489 και σημαντική Κοινωνική προσφορά στην Χαλκιδική. Συμμετείχε στην χορηγία του 34ου τεύχους του περιοδικού μας Παγχαλκιδικός Λόγος.
- **Φασούλα-Μπιλούκα Αικατερίνη**. Δασκάλα από Αρναία. Επίλεκτο μέλος του Συλλόγου μας με Α.Μ. 843. Το Δ.Σ. απευθύνει θερμά συλλυπητήρια στη σύζυγό του, ευχόμενο την εξ ύψους παρηγορία.

Σ.Σ.: Παρακαλούνται όλα τα μέλη, οι συγγενείς και οι φίλοι, να ειδοποιούν για εκδημίες μελών μας, ώστε να ενημερώνεται το Περιοδικό, και να παρίσταται, αν είναι δυνατόν, αντιπροσωπεία του Δ.Σ.

Οι νέοι αυτοδιοικητικοί άρχοντες της Χαλκιδικής που εκλέχτηκαν στις εκλογές του Οκτωβρίου 2023 για την πενταετία 2024-2028

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΖΙΤΖΙΚΩΣΤΑΣ

ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΑΣΒΕΣΤΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΓΚΛΑΒΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ : ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ ΨΑΘΑ

ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

ΑΒΕΡΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΑΒΕΡΗ ΜΑΡΙΑ

ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΑΣΒΕΣΤΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

ΓΙΩΒΟΥ ΧΑΪΔΩ

ΓΚΛΑΒΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΔΙΑΜΑΝΤΟΥΛΑΚΗ ΝΙΚΟΛΕΤΑ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΖΑΓΓΙΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΖΩΓΡΑΦΟΣ ΑΣΤΕΡΙΟΣ

ΘΕΟΛΟΓΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΚΑΡΑΝΑΣΙΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΣ

ΚΑΡΑΤΖΟΒΑΛΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

ΚΑΡΑΦΟΥΛΙΔΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ

ΛΕΛΕΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΜΑΤΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΣΑΚΕΛΛΑΡΗΣ ΚΑΤΑΚΑΛΟΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΣΤΑΜΠΟΥΛΙΔΗΣ ΝΙΚΗΤΑΣ

ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ ΠΑΥΛΟΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΣΥΡΟΠΛΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

ΤΑΡΚΑΣΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ

ΤΣΙΓΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΤΣΙΠΙΝΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΦΑΡΔΟΓΙΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΧΡΙΣΤΙΔΟΥ ΑΙΜΙΛΙΑΝΗ του ΠΑΝΤΕΛΗ

ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ ΦΑΝΗ, ΑΓΙΟΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ

ΖΟΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΟΔΥΣΣΕΥΣ, ΒΑΒΔΟΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΚΟΣΜΑΣ, ΒΡΑΣΤΑΜΑ

ΓΑΛΑΡΙΝΙΩΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΓΑΛΑΡΙΝΟ

ΚΟΥΤΖΙΑΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ΓΑΛΑΤΙΣΤΑ

ΑΝΤΩΝΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, ΓΕΡΟΠΛΑΤΑΝΟΣ

ΤΖΙΜΗΤΡΕΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, ΔΟΥΜΠΙΑ

ΠΑΥΛΟΥΔΗΣ ΠΑΥΛΟΣ, ΚΡΗΜΝΗ

ΒΟΓΙΑΤΖΗ ΑΝΝΑ, ΜΑΡΑΘΟΥΣΑ

ΤΣΙΝΑ ΧΑΡΟΥΛΑ, ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ

ΣΤΑΜΠΟΥΛΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ, ΟΛΥΝΘΟΣ

ΒΕΚΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ (ΦΟΡΗΣ), ΟΡΜΥΛΙΑ

ΚΩΣΤΑΡΑΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ, ΠΑΛΑΙΟΛΚΑΣΤΡΟ

ΜΑΛΑΝΔΡΗ ΕΛΕΝΗ, ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΑ

ΜΟΥΤΑΦΤΣΗ ΖΑΦΕΙΡΙΑ, ΠΟΛΥΓΥΡΟΣ

ΣΤΥΛΟΣ ΑΣΤΕΡΙΟΣ του ΝΙΚΟΛΑΟΥ, ΡΙΖΑ

ΣΙΑΡΛΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΑ, ΣΑΝΑ

ΞΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, ΤΑΞΙΑΡΧΗΣ

ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΧΑΛΚΙΑ

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΜΠΟΥΛΙΟΥ ΕΙΡΗΝΗ

ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: ΜΙΖΟΓΛΟΥ ΦΩΤΕΙΝΗ

ΓΑΤΣΙΟΣ ΛΑΖΑΡΟΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΓΙΑΝΝΑΚΑΡΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΓΡΑΜΜΕΝΟΥ ΕΥΜΟΡΦΙΑ

ΖΟΥΜΠΑΤΙΑΝΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΚΟΧΕΙΛΑΣ ΓΑΡΥΦΑΛΛΟΣ

ΛΕΙΒΑΔΙΩΤΗΣ ΗΡΑΚΛΗΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΛΕΙΒΑΔΙΩΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΟΦΟΚΛΗΣ (ΝΤΙΝΟΣ)

ΜΑΝΩΛΟΥΤΣΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΜΙΧΑΛΑΚΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

ΜΟΡΦΟΥΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΜΠΕΝΙΣΗ ΓΕΡΑΚΙΝΑ (ΝΙΝΑ), ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΠΑΝΤΖΙΚΗΣ ΠΑΥΛΟΣ του ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ

ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗΣ ΜΙΧΑΗΛ

ΠΑΠΑΡΟΥΛΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΟΥ ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ (ΜΑΡΙΟΣ)

ΠΑΥΛΗΣ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ

ΠΟΛΥΧΡΟΝΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

ΡΗΓΑΚΗΣ ΡΗΓΑΣ του ΙΩΑΝΝΗ

ΣΕΡΕΤΗΣ ΑΧΙΛΛΕΑΣ του ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

ΣΤΑΚΙΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ του ΣΩΚΡΑΤΗ

ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ, ΦΟΥΡΚΑ

ΒΑΛΤΟΥ ΜΑΡΙΑ, ΧΑΝΙΩΤΗ

ΓΕΡΑΚΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ, ΚΑΣΣΑΝΔΡΙΝΟ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝ, ΑΘΥΤΟΣ
 ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ, ΚΑΛΛΙΘΕΑ
 ΖΩΛΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ, ΑΓΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
 ΚΑΠΕΤΑΝΙΟΣ ΚΟΜΝΗΝΟΣ, ΝΕΑ ΦΩΚΑΙΑ
 ΛΕΜΟΝΗΣ ΑΣΤΕΡΙΟΣ, ΝΕΑ ΣΚΙΩΝΗ
 ΜΑΛΑΝΔΡΗΣ ΧΑΡΙΛΑΟΣ, ΠΟΛΥΧΡΟΝΟ
 ΜΑΝΩΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, ΚΡΥΟΠΗΓΗ
 ΤΣΕΛΕΠΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, ΚΑΛΑΝΔΡΑ
 ΤΣΙΡΚΟΥΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΠΕΥΚΟΧΩΡΙ
 ΧΑΛΚΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΠΑΛΙΟΥΡΙ
 ΧΑΤΖΗΑΝΔΡΕΟΥ ΠΑΝΤΕΛΗΣ, ΚΑΣΣΑΝΔΡΕΙΑ

ΔΗΜΟΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΕΜΜΑΝΟΥΛ ΚΑΡΡΑΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΡΑΜΑΝΔΑΝΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
 ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΠΑΠΛΑΓΚΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
 ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: ΚΟΚΚΑΛΗ ΣΤΑΜΑΤΙΑ

ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ
 ΓΙΟΒΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
 ΔΑΜΑΣΚΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
 ΕΜΜΑΝΟΥΗΛΙΔΟΥ ΕΥΤΑΞΙΑ ΑΘΑΝ., ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΖΑΦΕΙΡΑΚΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΘΕΡΓΙΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
 ΚΑΛΥΒΑ ΕΛΕΝΗ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΕΛΠΙΔΟΦΟΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ
 ΚΑΡΑΠΑΝΤΑΖΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΚΟΚΚΙΝΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΜΕΤΖΙΚΗ ΔΕΛΛΗ ΚΑΛΛΙΟΠΗ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΜΗΚΕ ΤΣΕΛΙΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΜΗΚΕΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
 ΜΟΝΑΚΗΣ ΑΝΕΣΤΗΣ
 ΜΠΟΛΑΚΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
 ΠΑΝΤΕΛΕΡΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
 ΠΑΠΑΛΑΓΚΑ ΜΑΡΙΑ
 ΠΕΓΝΟΓΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
 ΣΑΡΟΓΛΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΣΑΡΟΓΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
 ΤΣΑΚΜΑΚΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
 ΤΣΙΚΑΡΙΔΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΤΣΙΡΟΥΔΑΣ ΦΩΤΙΟΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΧΑΡΕΝΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ
 ΧΑΤΖΗΑΛΕΞΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΧΡΥΣΟΥΛΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

ΣΟΥΜΠΟΥΡΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΕΙΑ
 ΠΕΡΠΕΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΑΓ. ΠΑΥΛΟΣ

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΙΔΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, ΛΑΚΚΩΜΑ
 ΖΑΦΕΙΡΟΥΔΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, Ν. ΓΩΝΙΑ
 ΚΑΜΠΟΥΡΗ ΑΘΗΝΑ, Ν. ΣΥΛΛΑΤΑ
 ΜΑΛΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ, ΝΕΑ ΜΟΥΔΑΝΙΑ
 ΖΑΜΠΟΥΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΑΓΙΟΣ ΜΑΜΑΣ
 ΤΡΑΚΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, ΑΓΙΟΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΑΣ
 ΚΟΥΤΡΟΥΜΑΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ
 ΚΕΡΙΓΚΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΖΩΓΡΑΦΟΥ
 ΚΙΟΣΣΕΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ, Ν.ΠΟΤΙΔΑΙΑ
 ΝΟΥΓΟΝΤΣΙΟΥΧΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ΠΟΡΤΑΡΙΑ
 ΜΙΣΤΙΛΙΔΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ, ΣΗΜΑΝΤΡΑ
 ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ, ΦΛΟΓΗΤΑ
 ΤΣΙΡΙΜΠΑΣΗ ΛΕΜΟΝΗ ΔΩΡΟΘΕΑ, ΕΛΑΙΟΧΩΡΙΑ
 ΜΠΑΛΑΜΠΑΝΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, ΚΡΗΝΗ
 ΠΕΤΡΙΔΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ, ΝΕΑ ΤΕΝΕΔΟΣ
 ΛΑΜΠΡΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ΝΕΑ ΤΡΙΓΛΙΑ
 ΤΣΑΓΑΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΝΕΑ ΠΛΑΓΙΑ
 ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΠΕΤΡΑΛΩΝΑ

ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΒΑΛΙΑΝΟΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΚΕΚΕΡΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
 ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΠΑΣΧΑΛΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
 ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: ΣΑΡΑΝΤΟΥΔΑ ΜΑΡΙΑ

ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΤΖΙΤΖΙΡΙΚΑΣ ΑΣΤΕΡΙΟΣ
 ΖΑΜΑΝΗ ΕΛΕΝΗ
 ΕΝΕΧΗΛΙΔΟΥ ΜΑΡΙΑ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΜΑΓΓΟΣ ΜΙΧΑΗΛ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΚΩΤΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΞΙΟΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΓΙΑΝΝΟΥΣΗ ΕΥΓΕΝΙΑ
 ΚΑΡΑΝΤΩΝΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ
 ΚΑΣΑΜΠΑΛΗ ΕΥΔΟΚΙΑ
 ΣΑΡΑΝΤΟΥΔΑ ΜΑΡΙΑ
 ΤΖΟΛΑΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ
 ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΧΑΗΛ
 ΙΣΑΑΚΙΔΟΥ ΣΟΦΙΑ
 ΤΖΙΤΖΟΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ
 ΤΣΙΡΙΓΩΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
 ΜΑΝΩΛΟΥΔΑ – ΑΛΕΞΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ
 ΧΑΡΙΣΤΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
 ΓΙΟΥΒΑΝΑΚΗΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
 ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
 ΧΡΙΣΤΑΡΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΣ, ΑΜΜΟΥΛΙΑΝΗ
 ΓΙΑΝΝΟΥΣΗ ΕΙΡΗΝΗ, ΑΡΝΑΙΑ
 ΔΗΜΑΣΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ΒΑΡΒΑΡΑ
 ΠΕΛΤΕΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΓΟΜΑΤΙ
 ΣΟΥΛΤΑΝΗ ΑΦΡΟΔΙΤΗ, ΙΕΡΙΣΣΟΣ
 ΛΕΜΟΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΝΑΓΙΑ
 ΠΑΡΘΕΝΙΑΔΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ, ΝΕΑ ΡΟΔΑ
 ΚΑΡΑΝΤΩΝΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ΝΕΟΧΩΡΙ
 ΠΕΤΡΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ
 ΙΣΑΑΚΙΔΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, ΟΥΡΑΝΟΥΠΟΛΗ
 ΚΑΤΣΙΑΡΜΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ, ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙ
 ΔΕΒΕΛΕΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, ΠΥΡΓΑΔΙΚΙΑ
 ΦΑΝΑΡΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ΣΤΑΓΕΙΡΑ
 ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ΣΤΑΝΟΣ
 ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ΣΤΡΑΤΟΝΙΚΗ
 ΠΟΔΑΡΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ, ΣΤΡΑΤΩΝΙ

ΔΗΜΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ

ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΜΑΛΛΙΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΔΑΛΔΟΓΙΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
 ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΓΙΟΥΒΑΡΛΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ
 ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: ΨΑΡΟΓΙΑΝΝΗΣ ΑΣΤΕΡΙΟΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΡΑΣ ΠΕΤΡΟΣ
 ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ

ΓΚΙΩΤΗ ΑΦΡΟΔΙΤΗ
 ΔΑΛΑΒΙΤΣΟΥ ΑΝΤΩΝΙΑ
 ΔΡΑΓΑΝΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ
 ΖΑΦΕΙΡΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΖΗΣΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
 ΘΕΟΧΑΡΗΣ ΣΑΡΤΙΟΣ
 ΚΑΖΑΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
 ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
 ΛΑΘΟΥΡΗ ΠΑΡΓΑ ΜΑΡΙΑ
 ΛΗΣΤΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΛΟΥΚΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
 ΜΑΛΛΙΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΜΑΝΤΣΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
 ΜΕΛΛΙΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΞΑΝΘΟΥ ΜΑΡΙΑ
 ΠΑΤΣΟΥΡΑΚΟΥ ΟΛΓΑ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΠΕΣΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
 ΣΥΡΔΑΡΗ ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ
 ΨΗΛΟΓΙΑΝΝΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ
 ΨΗΛΟΓΙΑΝΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

ΜΑΝΤΣΙΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ, ΝΙΚΗΤΗ
 ΠΑΡΔΑΛΗΣ ΑΓΑΠΗΤΟΣ, ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΣ
 ΨΗΛΟΓΙΑΝΝΗΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ, Ν. ΜΑΡΜΑΡΑΣ
 ΓΚΟΥΒΕΛΑ ΜΑΡΙΑ, ΣΥΚΙΑ
 ΖΗΣΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, ΜΕΤΑΓΓΙΤΣΙ
 ΤΣΑΜΟΥΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ, ΣΑΡΤΗ

ΕΥΧΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥΣ ΑΡΧΟΝΤΕΣ

Με κάθε επισημότητα ορκίστηκαν και ανέλαβαν από 1/1/2024 τα καθήκοντά τους
 οι νέοι Αυτοδιοικητικοί Αρχοντες, για την πενταετία 2024-2028.

Ο Παγχάλκιδικός Σύλλογος που συμπορεύεται με την Τοπική Αυτοδιοίκηση όλα του τα χρόνια στους
 τομείς του πολιτισμού, της ιστορίας, της παράδοσης, της αλληλεγγύης, του εθελοντισμού κλπ, εύχεται
 εγκάρδια, να στεφθεί από επιτυχία το έργο τους και δηλώνει πρόθυμος για κάθε είδους συνεργασία
 και προσφορά.

Τιμητικά δημοσιεύουμε τα ονόματα όλης της ιεραρχίας των Ο.Τ.Α.

Το Δ.Σ

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ Δ.Σ. ΓΙΑ ΠΛΗΡΩΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Το Δ.Σ. παρακαλεί τα μέλη που δεν έχουν καταβάλει τις συνδρομές ετών 2023-2024 να φροντίσουν για την πληρωμή τους.

Υπενθυμίζουμε ότι η συνδρομή 15 Ευρώ, τον χρόνο, μπορεί να καταβληθεί ηλεκτρονικά στον λογαριασμό της Τράπεζας
 Πειραιώς IBAN GR 8001712330006233040032572 ή στον Ταμιά και σε οποιοδήποτε άλλο μέλος του Δ.Σ. (με συνεννόηση),
 καθώς και στους παρακάτω συνεργάτες/εισπράκτορες:

Αγγέλα Μητσιά -Τσιούκα (τηλ. 6940824599) για Θεσ/νίκη, **Νικόλαο Μπούφτα** (τηλ. 6972711731) για Αρναία, **Νικόλαο
 Πιτσιόρλα**, για Πολύγυρο και τα περίεξ (τηλ. 6979816851), **Απόστολο Στρατή**, για την Κασσάνδρα (τηλ. 6974400120), **Φώτη
 Ταλέα** (τηλ. 6944758623) για Ιερισσό και περίεξ, **Αργύριο Αργυρίου** (τηλ. 6942250753) για Βασιλικά.

Σημειώνουμε ότι, σύμφωνα με διακανονισμό, που έκανε το Δ.Σ., με την καταβολή 30 ΕΥΡΩ των 2 τελευταίων ετών, 2023 και 2024,
 καλύπτονται όλες οι συνδρομές των προηγούμενων ετών.

Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Η ΕΤΗΣΙΑ ΤΑΚΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ

Την Κυριακή 21 Ιανουαρίου σε αίθουσα του Ξενοδοχείου ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ PALACE πραγματοποιήθηκε η Ετήσια Γενική Συνέλευση του Παγχαλκιδικού και η διενέργεια των αρχαιρεσιών που ανέδειξαν νέα όργανα Διοίκησης για την προσεχή διετία.

Ευρύχωρη η αίθουσα της συνεδρίασης με θέα την θάλασσα, με ηλεκτρονικές εγκαταστάσεις άψογες και με εξοπλισμό πλήρη, έβγαζαν μια αίσθηση αξιοπρέπειας και αρχοντιάς, αίσθηση που διακρινόταν έντονα στα πρόσωπα των προσερχόμενων.

Έξω από την αίθουσα αυτή, υπήρχε άλλη αίθουσα υποδοχής, όπου ο Ταμίας με τους βοηθούς του εισέπραττε τις συνδρομές και εξέδιδε την σχετική βεβαίωση για το δικαίωμα στην ψηφοφορία.

Στο βάθος ήταν ο μπουφές, με τους σερβιτόρους του ξενοδοχείου, όπου οι σύνεδροι έπαιρναν τον καφέ τους με τα σχετικά βουτήματα. Εδώ ακουγόταν και οι φωνές χαράς και τα καλωσορίσματα μεταξύ γνωστών, που προσήλθαν, για να συναντηθούν με φίλους και να χαρούν την ευκαιρία της συνάντησης.

Περισσότερα από 300 μέλη και φίλοι του Συλλόγου προσήλθαν στην φετινή Γενική Συνέλευση.

Το χρονικό των εργασιών

Με την έναρξη της συνεδρίασης, τον λόγο πήρε ο πρόεδρος του απερχόμενου Δ.Σ. κ. **Ιωάννης Κοτσάνης**, ο οποίος καλωσόρισε τα μέλη και πρότεινε για Πρόεδρο της Γεν. Συνέλευσης τον κ. **Παναγιώτη Κακαρίκα**, Μηχανικό από τον Ταξιάρχη και μέλη του Προεδρείου τον κ. **Γεώργιο Βέλιο**, Μηχανολόγο Μηχανικό από το Παλαιοχώρι και την κα **Μαρία Τσαμουρτζή**, Αρχιτέκτονα από τον Πολύγυρο.

Μετά την έγκριση του Προεδρείου από τα παρευρισκόμενα μέλη, χαιρέτισαν την Γενική Συνέλευση και συνεχάρησαν τον Π.Σ. για το σπουδαίο έργο του, οι Βουλευτές Χαλκιδικής κ. **Ιωάννης Γιώργος** και κ. **Απόστολος Πάνας**, η Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής κα **Αικατερίνη Ζωγράφου**, ο Δήμαρχος Δήμου Αριστοτέλη κ. **Στυλιανός Βαλιάνος**, ο τ. Υπουργός και Δήμαρχος κ. **Χρήστος Πάχτας**, ο τ. Περιφερειακός Σύμβουλος καθηγητής κ. **Βενιαμίν Καρακωστάκογλου** και ο Ομότιμος Καθηγητής κ. **Σταύρος Αυγολούπης**. Χαιρετισμό έστειλαν και αναγνώστηκε από τον Πρόεδρο της Γ.Σ. η Βουλευτής Χαλκιδικής κα **Κυριακή Μάλαμα** και οι Δήμαρχοι Προποντίδας κ. **Εμμανουήλ Καρράς** και Σιθωνίας κ. **Ιωάννης Μαλλίνης**. Εκτός των παραπάνω την Γ.Σ. τίμησαν με την παρουσία τους ο Επίτιμος Πρόεδρος του Συλλόγου κ. **Μιχαήλ Καρτσιώτης**, πρώην Δήμαρχοι της Χαλκιδικής, Πρόεδροι και Μέλη Δ.Σ. Πολιτιστικών και λοιπών Φορέων από την Χαλκιδική, Δημοτικοί και Τοπικοί Σύμβουλοι, Ομότιμοι Καθηγητές Πανεπιστημίου, περισσότερα από 300 μέλη και φίλοι του Συλλόγου κ.ά.

Πριν την έναρξη των εργασιών της Γ.Σ. ο κ. Κοτσάνης συνεχάρη τον Ομότιμο Καθηγητή του Τμήματος Φυσικής του Α.Π.Θ. κ. Σταύρο Αυγολούπη για την Τιμητική Διάκριση που πρόσφατα έλαβε από την Ακαδημία Αθηνών (ρεπ. σελ. 47) και τον Ταμία του Συλλόγου κ. Αβραάμ Παπαδόπουλο που για 30 χρόνια προσφέρει τις υπηρεσίες του στον Σύλλογο, και συνεχίζει ακόμη.

Θέματα Ημερήσιας Διάταξης

Έκθεση Πεπραγμένων του Δ.Σ. Ο Γενικός Γραμματέας κ. Αστέριος Λυρτζής ανέγνωσε την Έκθεση Πεπραγμένων για το έτος 2023. Η Έκθεση είναι αναρτημένη στην ιστοσελίδα του Συλλόγου και στις σελίδες 39-43του παρόντος τεύχους.

Ταμειακός Απολογισμός Έτους 2023. Ο Ταμίας του Συλλόγου κ. Αβραάμ Παπαδόπουλος, εμφανώς συγκινημένος παρουσίασε τον Απολογισμό του έτους 2023. Τα έσοδα ήταν 21.660 ευρώ και τα έξοδα 13.490 ευρώ. Το υπόλοιπο προς χρήση του τρέχοντος έτους είναι 59.960 ευρώ.

Έκθεση Εξελεγκτικής Επιτροπής. Ο Προεδρεύων της Ε.Ε. κ. Φώτης Ταλέας ανέγνωσε τα Πρακτικά του Ελέγχου, που διενήργησε η Επιτροπή, σύμφωνα με την οποία τα διαχειριστικά βιβλία και τα παραστατικά στοιχεία εσόδων και δαπανών τηρούνται με τάξη, και διατυπώθηκαν συγχαρητήρια στον Ταμία.

Κριτική των Διοικητικών και Οικονομικών Πεπραγμένων – Προτάσεις

Τον λόγο πήραν:

Ο Επίτιμος Πρόεδρος κ. **Μιχαήλ Καρτσιώτης** ο οποίος συνεχάρη τον Παγχαλκιδικό για το έργο του, πρότεινε και έγινε δεκτό, να εκδοθεί Τετράδιο – Λεύκωμα, αφιερωμένο στον Αριστοτέλη τον Σταγειρίτη αντίστοιχο με το τετράδιο-Λεύκωμα που εκδόθηκε για την Επανάσταση του 1821 στην Χαλκιδική και να μοιραστεί στους μαθητές και μαθήτριες των Σχολείων της Χαλκιδικής. **Το Τετράδιο-Λεύκωμα** μπορεί να περιλαμβάνει με απλή γλώσσα, **ΤΟΝ ΒΙΟ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ**, αλλά και με σύντομη σημείωση το γνωστικό αντικείμενο που πραγματεύεται το καθένα. Μπορεί να περιλαμβάνει επίσης βασικά στοιχεία, απλά και σύντομα, από τη διδασκαλία και τις ιδέες του μεγάλου σοφού, αρχής γενομένης από τη διακήρυξή του ότι το ύψιστο αγαθό που επιδιώκει ο άνθρωπος είναι Η ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑ, την οποία κατατάκτα και εξασφαλίζει με την ΑΡΕΤΗ. Επίσης στο Τετράδιο μπορεί να καταχωρηθούν φωτογραφίες των ανδριάντων και προτομών που υπάρχουν στην Χαλκιδική και φυσικά ο Ανδριάντας που έστησε ο Παγχαλκιδικός στο Α.Π.Θ. φωτογραφίες του, αρχαιολογικού χώρου στα Αρχαία Στάγειρα κ.α.

- Ο κ. **Βασίλειος Ράπτης**, ο οποίος πρότεινε να γίνει συνέδριο με άλλους Πολιτιστικούς Συλλόγους της Χαλκιδικής.

- Ο κ. **Αστέριος Γραμμένος**, ο οποίος αναφέρθηκε στην

Όλυθο και τα Στάγειρα και στην σύνδεση της Χαλκιδικής με την Εγνατία Οδό.

• Ο κ. **Ζαφείρης Οικονόμου**, ο οποίος πρότεινε να βρεθεί τρόπος να έρθει η Νεολαία κοντά στον Σύλλογο.

• Ο κ. **Τριαντάφυλλος Οικονόμου**, ο οποίος αναφέρθηκε στις δυσκολίες που είχε η έκδοση του προηγούμενου Τετραδίου – Λευκώματος για την Επανάσταση της Χαλκιδικής, οι οποίες να ληφθούν υπόψη για το προτεινόμενο από τον επίτιμο νέο Τετράδιο-Λεύκωμα. Επίσης πρότεινε ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος να έρθει σε επαφή με τους Πολιτιστικούς Συλλόγους των χωριών και κωμοπόλεων της Χαλκιδικής, μέλη των οποίων μπορούν να βοηθήσουν στο έργο του.

• Ο κ. **Σταύρος Αυγολούπης**, ο οποίος συμφώνησε με την πρόταση του Επίτιμου Προέδρου και υποσχέθηκε κάθε βοήθεια ως Γεν. Γραμματέας του Διεπιστημονικού Κέντρου Αριστοτελικών Μελετών του Α.Π.Θ.

Δευτερολογία Προέδρου κ. Ιωάννη Κοτσάνη

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. πήρε τον λόγο και ανακοίνωσε στην Γ.Σ. ότι το Δ.Σ. θα συζητήσει τις προτάσεις και θα πάρει σχετικές αποφάσεις. Ιδιαίτερα αναφέρθηκε στην πρόταση του Επίτιμου Προέδρου, την οποία χαρακτήρισε πολύ σημαντική και ότι το Δ.Σ. θα έρθει σε επικοινωνία με τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης Ν. Χαλκιδικής και άλλους φορείς για την προσπάθεια υλοποίησής της.

(Ολόκληρη η Δευτερολογία του Προέδρου στις σελ. 44-45 του παρόντος τεύχους.)

Έγκριση ή μη των Πεπραγμένων

Στη συνέχεια ο Πρόεδρος της Γ.Σ. κάλεσε τα μέλη να εγκρίνουν ή όχι τα Πεπραγμένα – Διοικητικά και Οικονομικά όπως ανακοινώθηκαν. Με ανάταση της χειρός και μέσω θερμών χειροκροτημάτων **εγκρίθηκαν ομόφωνα τα Πεπραγμένα** χωρίς καμία αρνητική ψήφο.

Αρχαιρεσίες προς ανάδειξη νέων οργάνων Διοίκησης (Δ.Σ. και Ε.Ε.)

Ο πρόεδρος της Γ.Σ. κ. **Παναγιώτης Κακαρίκας**, εξήγησε στα μέλη του Συλλόγου πως θα γίνει η ψηφοφορία σε δύο κάλπες, με την επίδειξη της βεβαίωσης που παρέλαβαν από τον Ταμία, ότι είναι ταμειακώς τακτοποιημένοι. Οι κάλπες έκλεισαν περίπου στις 14: 40 λόγω της μεγάλης συμμετοχής και άρχισε η καταμέτρηση. Ψήφισαν 207 μέλη. Έγκυρα ψηφοδέλτια 207. Εκλέγονται κατά σειρά επιτυχίας:

Πρόεδρος Κοτσάνης Ιωάννης, Αρναία **Μέλη Διοικητικού Συμβουλίου** Ζαμπόκα – Κουσιαντά Κοκόνη, Μητσιά Αγγέλα, Παπαδόπουλος Αβραάμ, Στρατής Απόστολος, Βενετσανάκη – Θασίτου Πηγή, Μπούφτας Νικόλαος, Αλεξάνδρου Βασίλειος **Αναπληρωματικά Μέλη Δ.Σ.** Πλιάκος Αστέριος, Γραμμένος Αστέριος, Ράπτης Βασίλειος **Μέλη Εξελεγκτικής Επιτροπής** Ταλέας Φώτιος, Κωστοπούλου Ανδρομάχη, Δάφφα – Σούστα Αναστασία **Αναπληρωματικά Μέλη Ε.Ε.** Μπουλάκη – Λυπιδίου Μαρία, Βαμβακά Κρυσταλλία

Τα αποτελέσματα των Αρχαιρεσιών, έδωσαν και αυτή τη φορά νέα δυναμική στο Δ.Σ. της διετίας 2024- 2025,

αφού εκλέχτηκαν τρία νέα μέλη, στη θέση αντιστοίχων τριών που δεν έθεσαν υποψηφιότητα. Η μεγάλη συμμετοχή των μελών, παρά το κρύο, έδειξε την εμπιστοσύνη και την αγάπη που δείχνουν τα μέλη στον Παγχαλκιδικό Σύλλογο και την ευθύνη που αναλαμβάνει το Νέο διοικητικό Συμβούλιο, να συνεχίσει ενωμένο τα επόμενα δύο χρόνια για την επιτυχία σ' όλους τους τομείς των επιδιώξεών του και την διόρθωση των όποιων παραλείψεων.

Το Δ.Σ.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΓΙΟΡΤΗ ΣΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ

Την Τετάρτη 20 Δεκεμβρίου και ώρα 19.00 πραγματοποιήθηκε, μετά από τρία χρόνια, στην αίθουσα του Συλλόγου "Βρασίδια Κυριαφίνης", η καθιερωμένη γιορτή των Χριστουγέννων.

Η αίθουσα προετοιμάστηκε και στολίστηκε τις προηγούμενες ημέρες με επιμέλεια και ιδιαίτερο γούστο από μέλη του Δ.Σ. και άλλα μέλη του Συλλόγου .

Σε κλίμα θρησκευτικής ιλαρότητας, η υπεύθυνη της εκδήλωσης κ. **Μαρία Γρίβα** πλαισιωμένη από την κ. **Φρόσω Σαρδελλά**, επίλεκτα μέλη του Παγχαλκιδικού, σε μία κατάμεστη από κόσμο αίθουσα, συνέγειραν, συγκίνησαν και ανακάλεσαν στη μνήμη οικείες εικόνες από το γιορταστικό κλίμα των Χριστουγέννων. Στη παρουσίαση εναλλάσσονταν η επίκαιρη αφήγηση, με νοσταλγικά Χριστουγεννιάτικα και Πρωτοχρονιάτικα τραγούδια που απέδωσε με ιδιαίτερη επιτυχία η χορωδία του Συλλόγου, υπό τον νέο δάσκαλο κ. **Στέφανο Κωφίδη**, στην πρώτη της παρουσία, τα οποία ενίσχυε και η συμμετοχή του κοινού.

Στη συνέχεια η μουσική παρέα του **Κώστα Τσολοδήμου** κατέκλυσε τον χώρο της Εστίας με Χριστουγεννιάτικα τραγούδια από όλο τον κόσμο, που απέδωσε με την ξεχωριστή της φωνή η **Μαρία Συρμαλόγλου**. Το πρώτο μέρος της εκδήλωσης έκλεισε με ευχές και ευχαριστήρια από τον Πρόεδρο του Παγχαλκιδικού, στους συντελεστές της εκδήλωσης Μαρία Γρίβα και Φρόσω Σαρδελλά, Χορωδία και δάσκαλο, μουσικό σχήμα, τα άτομα που επιμελήθηκαν την αίθουσα και όλους τους παρευρισκομένους.

Το δεύτερο μέρος περιελάμβανε κέρασμα του Παγχαλκιδικού που προσέφεραν κυρίες, στους καθήμενους μέλη και φίλους του Συλλόγου, με την συνοδεία γνωστών τραγουδιών από την Μουσική παρέα του Κώστα Τσολοδήμου.

Σε κλίμα εορταστικής ευωχίας και ανταλλαγές ευχών έκλεισε περίπου στις 23.00 η αυλαία της υπέροχης αυτής γιορτής.

Την εκδήλωση, στην οποία παρευρέθηκε σύσσωμο το Διοικητικό Συμβούλιο, παρουσίασε η κ. **Κοκόνη Ζαμπόκα**. (φωτ. σελ. 32)

ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΚΛΙΜΑΚΙΩΝ Δ.Σ.

Την Τρίτη 13/2 κλιμάκιο του Δ.Σ. επισκέφτηκε στον Πολύγυρο σε Εθιμοτυπική επίσκεψη τον Μητροπολίτη Κασάνδρειας κ.κ. **Νικόδημο**, τον Νέο Δήμαρχο Πολυγύρου

κ. **Γεώργιο Εμμανουήλ** και τον πρόεδρο των ξενοδόχων κ. **Γρηγόριο Τάσιο**. Συζήτησαν κυρίως θέματα που αφορούν την συνεργασία τους με τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο. (φωτ. σελ.27)

Επίσης την Τρίτη 27/2 μέλη του Δ.Σ. επισκέφτηκαν την Αντιπεριφερειάρχη κ. **Κατερίνα Ζωγράφου**, με την οποία συζήτησαν για την εκδήλωση του Κ. Χάψα στην Αγ. Αναστασία τον Ιούνιο και την βοήθεια που μπορεί να προσφέρει η Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής σε δράσεις του Συλλόγου. Στη συνέχεια επισκέφτηκαν στην Αρναία τον Μητροπολίτη Ιερισσού κ.κ. Θεόκλητο, με τον οποίο συζήτησαν την συνεργασία σε εκδηλώσεις και τον ευχαρίστησαν για την βοήθεια, που με την ευλογία του παρέχει ο π. **Νικόδημος Κωτινούδης** στον Σύλλογο, κυρίως στο περιοδικό. (φωτ. σελ. 27)

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΑΧΡΙΔΑ

Συνεπής στο ραντεβού της Πρωτοχρονιάτικης εκδρομής ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος οργάνωσε και φέτος τετραήμερη εκδρομή από 30/12/2023-2/1/2024 στην Βυζαντινή Αχρίδα. Παλιοί και νέοι φίλοι άφησαν για λίγο τις οικογένειές τους, για να συνορτάσουν τον ερχομό του νέου έτους στη φιλόξενη οικογένεια του Παγχαλκιδικού Συλλόγου. Η σωστή οργάνωση, ο γλυκός καιρός και η καλή διάθεση όλων μας δημιούργησαν τις καλύτερες προϋποθέσεις για την επιτυχή έκβαση.

Πρώτος σταθμός της πρώτης ημέρας ήταν το γνωστό Μοναστήρι, σημερινή Μπίτολα, μια πόλη με πολλή κίνηση, πλήθος κόσμου και διάφορες εορταστικές εκδηλώσεις λόγω των ημερών. Ιδιαίτερη εντύπωση μας προκάλεσαν τα καλοδιατηρημένα νεοκλασικά κτίρια, απομεινάρια του ελληνικότετου παρελθόντος της πόλης, ο Καθεδρικός Ναός του Αγίου Δημητρίου με το περίτεχνο τέμπλο που τόσο έμοιαζε με εκείνο του παλιού ναού του Αγίου Στεφάνου Αρναίας, αλλά και το κακόγουστο άγαλμα του Φιλίππου που τόσο προκλητικά και παράταιρα δεσπόζει στο κέντρο.

Είχε ήδη βραδιάσει όταν φτάσαμε στην Αχρίδα και τακτοποιηθήκαμε στο ξενοδοχείο μας που βρισκόταν στην προκουαία της ομώνυμης λίμνης. Το επόμενο πρωί άρχισε η ξενάγηση στην αμφιθεατρικά κτισμένη, στις όχθες της λίμνης, πόλη. Περιηγηθήκαμε στα γραφικά στενά πλακόστρωτα δρομάκια, τα παλιά αρχοντικά και τις - ουκ ολίγες - βυζαντινές Εκκλησίες της. Εντύπωση μας έκαναν οι μουσικές μπάντες με τους μοντέρνους ρυθμούς σε πολλά ξενοδοχεία, καφέ και μπαρ -παραμονή Πρωτοχρονιάς γαρ. Ενδιαφέρον είχε και η επίσκεψή μας στην όμορφη Στρούγγα με το ιδιαίτερο ενδιαφέροντος θέαμα της εκβολής του ποταμού (Μαύρου Δρίνου) στην δυτική όχθη της λίμνης Αχρίδας.

Το βράδυ της παραμονής της Πρωτοχρονιάς το πέρασαμε με έντονο εορταστικό τόνο στην ομορφοστολισμένη αίθουσα στην ταράτσα του ξενοδοχείου μας, όπου, σημειωτέον, υπήρχε ορχήστρα με ζωντανή μουσική και τραγου-

διστές και τα τρία βράδια της εκεί διαμονής μας.

Η πιο χαρακτηριστική ίσως εμπειρία της εκδρομής ήταν η επίσκεψή μας, μετά από μια πανέμορφη παραλίμνια εκδρομή στο Βυζαντινό μοναστήρι του Οσίου Ναούμ, κτισμένο το 10ο αιώνα με εκπληκτικές τοιχογραφίες και τον τάφο του Οσίου. Η Μονή αποτελεί θρησκευτικό κέντρο όχι μόνο της περιοχής, αλλά και της γειτονικής Σερβίας. Αξιοπρόσεκτη η ευλάβεια των πολλών νεαρών Σέρβων επισκεπτών.

Την ημέρα της επιστροφής μας πέρασαμε όπως και την πρώτη μέρα, από την ακριτική και τόσο ατμοσφαιρική Φλώρινα. Ευχάριστη έκπληξη ήταν η εκτός προγράμματος επίσκεψή μας στη Μονή, όπου και ο τάφος του αείμνηστου Επισκόπου **Αυγουστίνου Καντιώτη**.

Την εκδρομή συνόδευσαν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου κ.κ. **Νικόλαος Μπούφτας** και **Χρήστος Παυλούδης** και μετείχαν 33 μέλη και φίλοι του Συλλόγου.

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΚΔΡΟΜΗ ΑΙΓΕΣ – ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΟΥΜΕΛΑ

ΣΑΒΒΑΤΟ 24-02-2024

Με απόλυτη επιτυχία πραγματοποιήθηκε η πρώτη μετά την ανάδειξη νέου Διοικητικού Συμβουλίου εκδρομική εκδήλωση του Παγχαλκιδικού Συλλόγου. Ήταν μια πραγματική αναβάπτιση στις εθνικές και θρησκευτικές μας ρίζες, αφού επισκεφθήκαμε το νέο πολυκεντρικό μουσείο των Αιγών, το εμβληματικό μουσείο των βασιλικών τάφων της Βεργίνας, το μόλις δοθέν προς επίσκεψη ανάκτορο των Αιγών και προσκυνήσαμε τον Ιερό Ναό και την ιστορική εικόνα της Παναγίας Σουμελά.

Η οργάνωση υπήρξε άψογη, αφού προβλέφτηκε και τηρήθηκε και η τελευταία λεπτομέρεια. Αξιόλογες οι ξεναγήσεις και με υποδειγματικό τρόπο και τάξη ξεναγήθηκαν 150 συμμετέχοντες. Και όταν φτάσαμε στο χώρο της Παναγίας Σουμελά ένα πλούσιο τραπέζι όπου ο καθένας ήξερε τη θέση του, μας περίμενε. Και όχι μόνο... Υπήρξε πρόβλεψη και για έναν εξαιρετικό ακορντεονίστα και τραγουδιστή που ξεσήκωσε αρκετούς σε ένα ωραίο γλέντι. Και στη συνέχεια καταναυκτικός εσπερινός στον εμβληματικό ναό και αρτοκλασία με άρτους προσφορά της βιομηχανίας **Αφών Λαλιώτη** από την Αρναία.

Αξιοσημείωτη η συμμετοχή επτά μελών του Δ.Σ. και η εμφανής δραστηριοποίησή τους για την άψογη εκτέλεση του προγράμματος, όλα βέβαια κάτω από την εμπειρία μπαγκέτα του Προέδρου **Γιάννη Κοτσάνη**. (φωτ. σελ. 28-29)

Η περιγραφή των εκδρομών έγινε από την φιλόλογο κ. **Μαγδαληνή Λαλιώτη**. Το Δ.Σ. του Συλλόγου εκφράζει τις θερμές του ευχαριστίες.

Σημείωση: Στην εκδρομή ΑΙΓΕΣ-ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΟΥΜΕΛΑ συμμετείχαν 142 άτομα σε τρία λεωφορεία. Κάθε λεωφορείο είχε ξεναγό. Από το Δ.Σ. ήταν ο Πρόεδρος κ. Ι.Κοτσάνης η Αντιπρόεδρος κ. Κ. Ζαμπόκα, ο Ταμίας κ. Α. Παπαδοπουλος, και τα μέλη κ.Α.Στρατής, κ. Π. Βενετσανάκη, κ.Α. Μητσιά και κ.Β. Αλεξάνδρου.

ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΛΛΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

ΚΟΠΗ ΠΙΤΑΣ- ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΕΚΛΟΓΩΝ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΙΩΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΘΗΝΩΝ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

Στις 28 Ιανουαρίου 2024 στον Athens Marriott Hotel πραγματοποιήθηκε η κοπή της πρωτοχρονιάτικης πίτας του Συλλόγου μας και την ίδια μέρα διεξήχθησαν εκλογές για την ανάδειξη του νέου Διοικητικού Συμβουλίου.

Ο Πρόεδρος του Συλλόγου μας κ. Γιώργος Σουλινάρης παρουσίασε έναν αναλυτικό απολογισμό δράσεων της διετίας που προηγήθηκε και έθεσε και κάποιους βασικούς στόχους της επόμενης χρονιάς. Παράλληλα διανεμήθηκε στα μέλη και ο σχετικός οικονομικός απολογισμός με καταγεγραμμένα τα έσοδα και τα έξοδα του Συλλόγου. Στη συνέχεια ακολούθησαν εκλογές από τις οποίες αναδείχθηκαν τα νέα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Συγκεκριμένα εξελέγησαν οι εξής: Γιώργος Σουλινάρης, Άννα Ντάλλες, Χρήστος Ρανταβέλλας, Σεραφείμ Τσούκης, Κυριακή Πιτσιόρλα, Γιώργος Τσόχας και Βασίλης Κυριάκος.

Ενθαρρυντική για την πορεία του Συλλόγου μας ήταν η μεγάλη συμμετοχή των μελών μας στην εκλογική διαδικασία, από τις μεγαλύτερες συμμετοχές που έχουν καταγραφεί την τελευταία δεκαετία. Την κοπή της πίτας τίμησαν με την παρουσία τους ο κ. Γιάννης Γιώργος, Βουλευτής Χαλκιδικής της Νέας Δημοκρατίας, ο Κώστας Αλλάς, Διευθυντής του Πολιτικού Γραφείου του κ. Απόστολου Πάνα, Βουλευτή Χαλκιδικής του ΠΑΣΟΚ – Κίνημα Αλλαγής και ο Χρήστος Καλοκύρης, Αντιπρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου «Εμμανουήλ Παππάς» Αθηνών.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον κ. Γρηγόρη Τάσιο, Πρόεδρο του Τουριστικού Οργανισμού Χαλκιδικής, που μεσολάβησε και για ακόμη μία χρονιά για την πραγματοποίηση της εκδήλωσής μας στο Athens Marriott Hotel χωρίς κάποια οικονομική επιβάρυνση για τον Σύλλογό μας.

Μία εβδομάδα αργότερα, στις 4 Φεβρουαρίου 2024, συγκροτήθηκε σε σώμα το νέο Διοικητικό Συμβούλιο στο γραφείο του Συλλόγου μας, ενώ πραγματοποιήθηκε και η σχετική κατανομή αρμοδιοτήτων. Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο έχει ως εξής:

Πρόεδρος: Γιώργος Σουλινάρης από τον Πολύγυρο, Αντιπρόεδρος: Χρήστος Ρανταβέλλας από τον Ταξιάρχη, Γενική Γραμματέας: Άννα Ντάλλες από την Αρναία, Ταμίας: Γιώργος Τσόχας από την Αρναία, Αναπληρωτής Ταμίας: Κυριακή Πιτσιόρλα από τα Δουμπιά, Υπεύθυνη Επικοινωνίας και Χορηγίων: Κυριακή Πιτσιόρλα, Μέλη: Σεραφείμ Τσούκης από τη Γερακινή και Βασίλης Κυριάκος από την Αρναία, Αναπληρωματικά Μέλη: Κώστας Λιόλιος από την Κασσάνδρα και Δέσποινα Στρατάκου από το Γομάτι.

Μετά τη συγκρότηση σε Σώμα του νέου Διοικητικού Συμβουλίου τέθηκαν και οι άξονες δράσης του Συλλόγου μας για τη νέα χρονιά. (φωτ. σελ. 33)

ΠΗΓΗ:

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΙΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΑΡΝΑΙΑΣ

Την Παραμονή των Χριστουγέννων, στην Αρχοντική Αρναία τηρήθηκε για μια ακόμα χρονιά το Έθιμο της κοπής του Χριστόψωμου και του Μελώματος του Χριστού μας, από την Πολιτιστική και Επιμορφωτική Εταιρεία της Πόλεως.

Μπροστά από το Δημαρχείο στην Πλατεία Χοροστάσι συνάχθηκε ο Αρνώτικος Λαός και οι επισκέπτες που κατακλύζουν την Πόλη, και με τη Χάρη του Θεού και με τη συμμετοχή της Φιλαρμονικής και της Μικτής Χορωδίας Αρναίας, έκοψαν το τεράστιο Χριστόψωμο, παρασκευάσμα και προσφορά των Αρτοποιείων ΛΑΛΙΩΤΗ Οι Μελισσοκόμοι της Αρναίας προσέφεραν το υπέροχο μέλι τους και καρύδια του Τόπου σε όλους.

Με οικοδεσπότη τον Πρόεδρο της Πολιτιστικής κ. Χρήστο Ζυγούρη και παρόντες την Αντιπεριφερειάρχη κα Αικατερίνη Ζωγράφου, τον Δήμαρχο Αριστοτέλη κ. Στέλιο Βαλιάνο, τον τ. Υπουργό και Δήμαρχο κ. Χρήστο Πάχτα, τον Πρόεδρο της Αρναίας κ. Αγαπητό Κιάτο, τον Διοικητή του Αστυνομικού Τμήματος Αρναίας κ. Αναστάσιο Καραπαντά, τον Διοικητή Πυροσβεστικών Υπηρεσιών Αρναίας κ. Παντελή Αλβανό, τον Πρόεδρο του Αριστοτελείου Πνευματικού Κέντρου κ. Στέλιο Τζιτζιρίκα, την Πρόεδρο της Β' βαθμίου Σχολικής Επιτροπής κα Ευγενία Γιαννούση κ.ά., ο Μητροπολίτης Ιερισσού, Αγίου Όρους και Αρδαμερίου κ. ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ ευλόγησε τον προσφερθέντα άρτο, απευθύνοντας μικρή προσλαλιά στο συγκεντρωμένο πλήθος. Στη συνέχεια οι υπέροχες φωνές τις Χορωδίας και η καταπληκτική Φιλαρμονική της Αρναίας τραγουδησαν, έψαλλαν και παίανισαν Χριστουγεννιάτικες μελωδίες καθώς και το Τροπάριο της Γεννήσεως του Κυρίου μας..

Τόσο ο κ. Δήμαρχος, όσο η κα Ζωγράφου και ο κ. Πάχτας στον χαιρετισμό τους, τόνισαν ότι αυτή η τοπική συνήθεια της κοπής του Χριστόψωμου αποτελεί ευλογημένη Παράδοση της Αρναίας, ενώ ο Σεβασμιώτατος πέραν τούτων προσκάλεσε τον Λαό του Θεού ενωμένος γύρω από την Εκκλησία του και τις Παραδόσεις της Ρωμιοσύνης να προχωρήσει δυναμικά κατά το επερχόμενο νέο Έτος. (φωτ. σελ. 34)

ΠΗΓΗ. ERGOCHALKIDIKI

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΖΑΓΚΛΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ. ΙΣΤΟΡΙΑ – ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ (ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1912)

Την Παρασκευή 09 Φεβρουαρίου 2024 παρουσιάστηκε στον Πολύγυρο, στην αίθουσα συνεδριάσεων "Δημήτριος Τζιρής" του Διοικητηρίου της Π.Ε.Χ. η ανατυπωμένη έκδοση: «ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΖΑΓΚΛΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ. ΙΣΤΟΡΙΑ – ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ (ΑΠΟ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΑΤΩΝ ΧΡΟΝΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1912), Θεσσαλονίκη, 1956.

Η επανέκδοση έγινε από την Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής, από τις εκδόσεις Φυλάτος το 2023. Επιμελητής της ανατυπωμένης έκδοσης είναι ο κ. Ιωάννης Λάμπρου, φιλόλογος, υπεύθυνος λειτουργίας του κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Αρναίας.

Για το βιβλίο μίλησε ο αρχαιολόγος της Εφορείας Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους Δρ. Νικόλαος Μερτζιμέκης.

Την εκδήλωση χαιρέτησε η Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής κ. Κατερίνα Ζωγράφου.

Το βιβλίο χωρίζεται σε δύο Μέρη: Το Πρώτο Μέρος, φέρει τον τίτλο: «ΑΡΧΑΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ» και περιλαμβάνει έξι (6) Κεφάλαια. Το Δεύτερο Μέρος με τίτλο «Η ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΑΠΟ ΤΟ 1453 ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1912» περιλαμβάνει (9) Κεφάλαια.

Το πρωτότυπο βιβλίο ξεκινάει με την σημείωση του συγγραφέα, ο οποίος αναφέρει ότι το παρόν βιβλίο εκδίδεται «Τη βοήθεια του μεγάλου Έλληνα Μποδοσάκη Αθανασιάδου, όστις τα πάντα υπέρ της ευημερίας της Πατρίδος διέθεσεν, και κατά μέγα μέρος υπέρ της Χαλκιδικής, ...». Στη συνέχεια υπάρχει Αφιέρωση, η οποία αναφέρει ότι «Αφιερούται εις τους πεσόντας εις τους αγώνας υπέρ της Ελευθερίας της Μακεδονίας». Στον Πρόλογο του, ο συγγραφέας, αναφέρει ότι το βιβλίο «Εγράφη εν Στρατωνίω της Χαλκιδικής τον Φεβρουάριον 1956», και μεταξύ των άλλων σημειώνει ότι «...Δεν έχομεν μόνον την λαμπράν ιστορίαν των αρχαίων πόλεων της Χαλκιδικής. Και η νεωτέρα ιστορία ταύτης δεν υπολείπεται της αρχαίας εις πράξεις ενδόξους και πλήρεις θυσιών υπέρ της Πατρίδος...».

Στο Πρώτο Μέρος ο συγγραφέας περιγράφει την Αρχαία Ιστορία και Γεωγραφία της Χαλκιδικής (πόλεις, χερσόνησοι, όρη, ποτάμια, κλπ.). Στο ίδιο Μέρος ο συγγραφέας παραθέτει και δύο χαρακτηριστικά («Ο Αριστοτέλης διδάσκων τον Αλέξανδρον» και «Ο Αριστοτέλης»).

Στο Δεύτερο Μέρος αναφέρεται εν συντομία στην ιστορία των είκοσι Αθωνικών μονών (παραθέτει και είκοσι φωτογραφίες για κάθε μία από αυτές) και ασχολείται με την νεότερη ιστορία της Χαλκιδικής (Επανάσταση του 1821 εις Χαλκιδικήν, Εμμανουήλ Παππός, Επανάσταση της Χαλκιδικής το 1854, Επαναστατική απόπειρα του 1878, Μακεδονικός Αγώνας, Ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1912. Απελευθέρωσις Χαλκιδικής, κ.α.). Στο κεφάλαιο αυτό συμπεριλαμβάνονται και δύο φωτογραφίες με του ανδριάντες του Εμμανουήλ Παπά και του Τσάμη Καρατάσου.

Συνοψίζοντας σημειώνουμε ότι πρόκειται για ένα ενδιαφέρον βιβλίο, το οποίο σκιαγραφεί και αναδεικνύει την

πλούσια ιστορία και γεωγραφία της Χαλκιδικής.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου συγχαίρει και ευχαριστεί τους συντελεστές της έκδοσης του σπουδαίου αυτού βιβλίου.

ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΤΑΞΙΑΡΧΙΩΤΩΝ

Πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 28 Ιανουαρίου 2024 ΣΤΗΝ ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ, ΣΤΟ ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ ΤΟΥ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ, η ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση του Συλλόγου Απανταχού Ταξιαρχιωτών.

Πρόεδρος της Γ.Σ. εξελέγη η Κατερίνα Βλάχου

Απεύθυναν χαιρετισμό ο Δήμαρχος Πολυγύρου κ. Εμμανουήλ Γιώργος, ο Αντιδήμαρχος Πολυγύρου κ. Λελεγιάννης Γιάννης, ο Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου κ. Κοτσάνης Ιωάννης, το μέλος του Παγχαλκιδικού κ. Ζαμπόκα Κοκκόνη και η Πρόεδρος του Συλλόγου Γυναϊκών Ταξιαρχη κ. Αρωνιάδα Γεωργία.

Μετά το Διοικητικό Απολογισμό από τον Πρόεδρο του Συλλόγου Στέργιο Λυρτζή, τον Οικονομικό Απολογισμό από τον Ταμία Γιώργο Μαλανδρή και την ανάγνωση της έκθεσης της Εξελεγκτικής Επιτροπής από την Πρόεδρο Τασούλα Καμπνού, την ψήφιση των πεπραγμένων, χωρίς καμιά αρνητική ψήφο, έγινε η κοπή πίτας από τον Πρόεδρο και μοιράστηκαν πιτάκια. Τυχρός της χρονιάς ήταν ο Λοκοβίτης Τάσος.

Ακολούθησε η διαδικασία των εκλογών και μετά τη συνεδρίαση των εκλεγέντων, συγκροτήθηκε σε σώμα το νέο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου με την παρακάτω σύνθεση:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Λυρτζής Αστέριος, ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ζιούπος Γιώργος, ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Κακαρίκας Παναγιώτης, ΤΑΜΙΑΣ: Μαλανδρής Γιώργος, ΚΟΣΜΗΤΟΡΑΣ: Νικολούδης Νίκος, ΜΕΛΗ: Ξάκης Νίκος, Πατρώνη Αργυρή. (φωτ. σελ. 33)

Μελλοντικές εκδηλώσεις

Κατά την πρώτη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου αποφασίστηκαν οι παρακάτω εκδηλώσεις: 1. Ετήσιος Αποκριάτικος χορός στις 10 Μαρτίου στις Έξι Βρύσες στον Πολύγυρο 2. Στα μέσα Απριλίου πενθήμερη αεροπορική εκδρομή στην Πράγα και ημερήσια στο Κάρλοβυ Βάρυ. 3. Στα μέσα Μαΐου πεζοπορία από το Πανεπιστήμιο προς τον Άγιο Παντελεήμονα ή μανιταροεξόρμηση και πικ νικ όλοι μαζί στον Άγιο Παντελεήμονα 4. Στα μέσα Ιουνίου τετραήμερη οδική εκδρομή στη Σόφια-Φιλιππούπολη

ΤΟ Δ.Σ.

ΑΠΟΧΩΡΗΣΗ ΜΕΛΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

Μετά από πολυετή παρουσία στην επιτροπή σύνταξης του Παγχαλκιδικού λόγου αποχώρησαν. Ο κ. **Ιωάννης Καραμύχος**, μετείχε στην επιτροπή από το έτος 2009 που κυκλοφόρησε το περιοδικό και ο κ. **Τριαντάφυλλος**

Οικονόμου π. Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. και συντονιστής της συντακτικής επιτροπής από το έτος 2019.

Το Δ.Σ. Τους ευχαριστεί θερμά για την μακρόχρονη προσφορά τους στην έκδοση του Παγχαλκιδικού Λόγου.

Βιβλία και έντυπα που λάβαμε

ΒΙΒΛΙΑ

-Σταύρος Αυγολούπης Ομότιμος Καθηγητής Αστρονομίας του τμήματος Φυσικής του Α.Π.Θ. από την Μ.Παναγία. Επίλεκτο μέλος του Παγχαλκιδικού και π. Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. Τίτλος Βιβλίου: "**Στο Βέλος του Χρόνου**". Το βιβλίο αναφέρεται σε αναμνήσεις επιλεκτικών γεγονότων και αφηγήσεων που συνόδευσαν τον συγγραφέα από τα πρώτα χρόνια της ζωής του και τώρα πλέον, κάτω από το πρίσμα της μεγάλης αγάπης και αφοσίωσής του στο διδασκαλικό του έργο, που υπηρέτησε για πολλές δεκαετίες εντός και εκτός Πανεπιστημίου, τον προέτρεψαν στην συγγραφή αυτού του πονήματος.

-Φαίδων Γιαγκιόζης. Δημοσιογράφος-συγγραφέας, φίλος και συνεργάτης του Παγχαλκιδικού Συλλόγου. Τίτλος βιβλίου: **Βρετανική Εντολή**. Το βιβλίο αναφέρεται κυρίως στην αναχώρηση Άγγλων και Ελλήνων για την Μέση Ανατολή, στην διάρκεια της Γερμανικής κατοχής, από την Χαλκιδική (Όρμο Παναγίας, Πόρτο Κουφό, Άγιο Όρος). Ο συγγραφέας παραθέτει κομμάτια από συνεντεύξεις, σκέψεις και βιώματα, κάνοντας συγχρόνως ένα προσκλητήριο απόντων

-Απόστολος Στρατής. Μέλος του Δ.Σ. του ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ από την Κασσάνδρα. Τίτλος βιβλίου: **Η συμμετοχή της Κασσάνδρας στα γεγονότα του Απελευθερωτικού αγώνα του 1821-1828**. Το βιβλίο αναφέρεται στην Επική και συνάμα τραγική Ιστορία της Επανάστασης της Χαλκιδικής του 1821 και ιδιαίτερα της Κασσάνδρας. Οι Κασσανδρινοί παρά τις δυσοίωνες προβλέψεις για το αποτέλεσμα μιας εξέγερσης στον τόπο τους, δεν δίστασαν να σηκώσουν το λάβαρο της επανάστασης από τους πρώτους ήδη μήνες της έναρξης του αγώνα.

Δημήτρης Βασιλάκης. Συνταξιούχος Τραπεζικός υπάλληλος από τον Πολύγυρο. Τίτλος βιβλίων: **Ο ΧΩΡΟΦΥΛΑΚΑΣ I και II**. Ιστορικό μυθιστόρημα. Το βιβλίο αναφέρεται στην περιπέτεια, ενός συμπατριώτη φίλου του, στα δύσκολα χρόνια της Γερμανικής κατοχής στην Ελλάδα και στα στρατόπεδα καταναγκαστικής εργασίας στη Ναζιστική Γερμανία. Ο συγγραφέας επιχειρεί επιτυχώς μια κατάδυση στο παρελθόν, αξιοποιώντας προσωπικά και συλλογικά βιώματα, πληροφορίες και επεισόδια μιας εποχής όπου η σύγχυση και η ταραχή κυριαρχούν προσδιορίζοντας αξίες, συνειδήσεις και στάσεις με μοναδικό κριτήριο την επιβίωση.

-Λεωνίδας Γαλάνης. Στέλεχος Πωλήσεων και Μάρκετινγκ, μέλος του Παγχαλκιδικού, από Θεσσαλονίκη. Τίτλος Βιβλίου: **Ήθος- Πάθος- Λόγος**. Το αρχαίο μυστικό της επιτυχίας. Το βιβλίο αναφέρεται στο πως ένας απλός στρατιώτης επηρέασε την ζωή 10.000 ανθρώπων με το Ήθος το Πάθος και τον Λόγο.

-Τα Χαλκιδικιώτικα Νέα. Όργανο του Πολιτιστικού Παγχαλκιδικιώτικου Συλλόγου Αθηνών "Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ" Φύλα: 181-184 Εκδότης: Ο πρόεδρος του Δ.Σ. κ. Γεώργιος Σουλινάρης Επιμέλεια ύλης: κ. Χρήστος Ρανταβέλλας.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

-Κασσάνδρα. Ενημερωτική -Πολιτιστική-Κοινωνική 45ήμερη εφημερίδα της Κασσάνδρας Φύλλα 294-299. Εκδότης ο κ. Χρυσοβαλάντης Μπουλούσης.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

-Αρναία. Περιοδική έκδοση ιστορικής και λαογραφικής ενημέρωσης και καταγραφής. Εκδότης ο φιλόλογος και Θεολόγος κ. Δημήτριος Κύρου, εκλεκτό μέλος του Συλλόγου μας και τακτικός αρθρογράφος του περιοδικού Παγχαλκιδικός Λόγος. Τεύχη 138-141.

Νέα μέλη του Συλλόγου εγγραφέντα μέχρι 15/2/2024

		Αρ.Μητρώου		Αρ.Μητρ.	
1.	Σχοινά Ιωάννα	1975	16.	Κουκουβίνας Γεώργιος	1990
2.	Τσιώνας Ιωάννης	1976	17.	Γαραμανίδης Γεώργιος	1991
3.	Γεωργούδας Στέλιος	1977	18.	Ματζίδου Έλλη	1992
4.	Γεωργούδα Μαίρη	1978	19.	Ματζιώλη Μαρία	1993
5.	Κατσαγγέλου Σουλτάνα	1979	20.	Πολύζου Μαρία	1994
6.	Τσιούκα Μαρία	1980	21.	Ρήγα-Θεοχάρη Αναστασία	1995
7.	Ντόμπρου Γεωργία	1981	22.	Ρήγας Ρηγίνος	1996
8.	Βλασίδου Άννα	1982	23.	Γατσουλιά Μαρία	1997
9.	Μπαμπάλας Δημήτριος	1983	24.	Γέργος Σωκράτης	1998
10.	Πανταζή Βούλα	1984	25.	Δρούγκας Γεώργιος	1999
11.	Γκατσουλιάς Δημήτρης	1985	26.	Μερτζιμέκης Νίκος	2000
12.	Παραθυρά Βασιλεία	1986	27.	Πάχτα Θεοδώρα	2001
13.	Γλαράκη Ιφιγένεια	1987	28.	Τσιούκας Αστέριος	2002
14.	Γκανιάς Ιωάννης	1988	29.	Στεφανίδου Χαρά	2003
15.	Μπλιόσκα-Σερμπέζη Ευαγγ.	1989			

Σημ. Το Δ.Σ. καλωσορίζει με χαρά τα νέα μέλη και τα προσκαλεί σε ενεργό συμμετοχή στη ζωή και την δράση του Συλλόγου μας.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ- ΕΚΔΡΟΜΩΝ ΜΑΡΤΙΟΥ – ΙΟΥΝΙΟΥ 2024

ΜΑΡΤΙΟΣ 2024		
Τρίτη 12 Μαρτίου	Αποκριατική εκδήλωση με χαλκιδικιώτικα μασάλια και τραδούδια	Ώρα 19.00 στον Σύλλογο Ρεπορτάζ στο επόμενο τεύχος
Κυριακή 25 Μαρτίου	Στέψη προτομής Καπετάν Χάψα	Ώρα 11:00 στην προτομή του Καπετάν Ψάφα (Τέρμα Βούλγαρη)
Πέμπτη 28 έως Κυριακή 31 Μαρτίου	Τετραήμερη εκδρομή στην ΑΘΗΝΑ	Πραγματοποιήθηκε με συμμετοχή 55 ατόμων Ρεπορτάζ στο επόμενο τεύχος
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2024		
Τετάρτη 10 Απριλίου	Διάλεξη με θέμα: "Ψυχικές διαταραχές στην τρίτη ηλικία". Ομιλήτρια κ. Κώνστα Τέτα, Αναπληρώτρια καθηγήτρια Ψυχιατρικής -Ψυχογηριατρικής Α.Π.Θ., Α΄ Ψυχιατρικής κλινικής Γ.Ν. Θεσσαλονίκης Παπαγεωργίου	Ώρα: 19:00 στην ΕΣΤΙΑ μας
Παρασκευή 12 Απριλίου	Παρακολούθηση Δ΄ Χαιρετισμών. Στην Ιερά Μονή Αγίου Γεωργίου Γιαννιτσών	Αναχώρηση λεωφορείου από πλατεία Χάψα Ώρα 15:00, 15 ευρώ Δηλώσεις συμμετοχής κα Ζαμπόκα Τηλ. 6972150431
ΜΑΪΟΣ 2024		
Μέσα Μαΐου Η ημερομηνία θα ανακοινωθεί με sms	ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΧΟΡΩΔΙΩΝ Εις μνήμην του π. δασκάλου της χορωδίας Νικολάου Καλαϊτζή	Ο τόπος και οι χορωδίες που θα λάβουν μέρος θα ανακοινωθούν έγκαιρα
Σάββατο 25 Μαΐου	Ημερήσια εκδρομή Σπήλαιο Πετραλώνων, Αρχαία Όλυνθος, Αρχαία Ποτίδαια	Για λεπτομέρειες θα ενημερωθείτε με sms Δηλώσεις συμμετοχής κ. Μητσιά Τηλ. 6940824599
ΙΟΥΝΙΟΣ 2024		
Τετάρτη 5 Ιουνίου	Εκδήλωση στο θεατράκι Ν. Ελβετίας Χορευτικό – Χορωδία – Ορχήστρα	Για περισσότερες πληροφορίες θα ενημερωθείτε με sms και e-mail
Κυριακή 16 Ιουνίου	Εθνικός εορτασμός της 203ης επετείου της Μάχης των Βασιλικών στην Αγ. Αναστασία	Ώρα έναρξης 10:00 Λεπτομέρειες θα ανακοινωθούν με sms

Σημείωση: Το Χορευτικό και η Χορωδία μπορούν να εμφανιστούν μετά από προσκλήσεις Δήμων και άλλων φορέων.

ΠΡΟΑΓΓΕΛΙΑ ΕΚΔΡΟΜΩΝ

Το Δ.Σ. προγραμματίζει να πραγματοποιήσει τις παρακάτω πολυήμερες εκδρομές:

- **ΒΑΛΤΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ.** Τελευταίο δεκαήμερο Ιουλίου - Αεροπορικός
Εσθονία – Λετονία - Λιθουανία.

Πληροφορίες κα Πηγή Βενετσανάκη-Θασίτου: 6947448941

- **ΑΝΔΑΛΟΥΣΙΑ.** Δεύτερο δεκαήμερο Οκτωβρίου - Αεροπορικός
Σεβίλη – Κόρδοβα – Γρανάδα - Μάλαγα κ.ά.

Πληροφορίες κα Κ. Κοκόνη Ζαμπόκα-Κουτσιαντά: 6972150431

Σημείωση: Οι τελικές ημερομηνίες, η διάρκεια, η τιμή καθώς και οι λεπτομέρειες των εκδρομών θα ανακοινωθούν μετά την ολοκλήρωση της έρευνας αγοράς με sms και email.

ΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Από την αρχή (2009) μέχρι σήμερα, χορηγοί του Περιοδικού είναι:

**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ (τ. 1-4), ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ (τ. 5-6),
ΕΥΡΥΔΙΚΗ ΜΑΣΑΛΑ-ΜΟΥΣΤΟΥ (τ. 7), ΜΟΣΧΟΣ ΜΟΣΧΟΣ (τ. 8),
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ & ΟΛΥΜΠΙΑ ΓΡΑΜΜΕΝΑ (τ. 9), ΔΗΜΟΣ ΠΟΥΛΓΥΡΟΥ (τ. 10),
ΧΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ (τ. 11), ΠΕΡΙΦ. ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 12),
ΚΩΝ. & ΑΦΡ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ (τ. 13), ΔΗΜΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ (τ. 14),
ΜΑΓΔΑ ΚΕΚΕΡΗ-ΣΛΙΝΗ (τ. 15), ΗΛΕΚΤΡΑ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ (τ. 16),
ΕΛΛΗ, ΜΑΡΙΑ, ΚΑΙΤΗ & ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ (τ. 17),
ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ (τ. 18), ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΙΧΟΣ (τ. 19),
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΥΛΓΥΡΙΝΩΝ & ΘΩΜΑΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ (τ. 20),
ΧΡΗΣΤΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΓΛΟΥ (τ. 21), ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΙΤΖΙΟΣ (τ. 22),
ΕΚΜΕ Α.Ε. Ι. & Β. ΚΑΡΥΩΤΗΣ (τ.23), ΠΑΥΛΟΣ ΔΕΑΣ (τ. 24),
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΑΡΑΒΑΤΟΥ (τ. 25),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 26), ΟΡΕΣΤΗΣ ΣΙΜΩΝΗΣ (τ. 27),
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΖΙΤΖΙΟΣ (τ. 28), ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΥΛΓΥΡΙΝΩΝ (τ. 29),
ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ (τ. 30), ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΙΣΚΙΝΗΣ (τ. 31),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 32), ΟΡΕΣΤΗΣ ΣΙΜΩΝΗΣ (τ. 33),
ΕΛΛΗ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ & ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΣΤΑΜΠΟΥΛΗ (τ. 34),
ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΑΣΤ. ΣΧΟΙΝΑΣ (τ. 35), ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ (τ. 36),
ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΚΟΥΚΟΥΜΠΗΣ (τ. 37), ΑΡΓΥΡΙΟΣ ΤΣΑΚΝΗΣ (τ. 38),
ΣΤΕΛΙΟΣ ΒΑΛΙΑΝΟΣ (τ. 39), ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΓΙΩΝΑΣ (τ. 40),
ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ "ΒΑΛΜΑΣ" Ο.Ε. (τ. 41),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ & ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ-CONDITO Α.Ε.Β.Ε. (τ. 42),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ & ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΧΑ-ΠΑΛΙΟΥΡΑ (τ. 43),
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ (ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ) (τ. 44),
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 45),
ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 46), ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (τ. 47),
ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΤΖΙΚΑ-ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ (τ. 48),
ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ Ν. ΚΑΤΣΑΜΟΥΡΗ-ΠΑΠΑΟΙΚΟΝΟΜΟΥ (τ. 49),
ΙΕΡΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΥΤΡΙΑΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 50), ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΤΑΣΙΟΣ (τ. 51),
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 52), ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΒΑΛΙΑΝΟΣ (τ. 53),
Γ.Γ. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ (τ. 54),
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΣΤΡΑΤΗΣ (τ. 55), ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ (τ. 56),
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΠΑΧΤΑΣ & ΔΕΣΠΟΙΝΑ Ι. ΠΑΧΤΑ (τ. 57),
ΜΑΡΙΑ ΜΠΟΥΛΑΚΗ - ΛΥΠΗΡΙΔΗ (τ. 58).**

ΧΟΡΗΓΙΑ

Χορηγός της έκδοσης του παρόντος 58ου τεύχους είναι

η κ. Μαρία Μπουλάκη - Λυπηρίδη
από τον Πολύγυρο
τ. Δημόσιος Υπάλληλος (τελωνειακός)

εις μνήμην του συζύγου της

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΛΥΠΗΡΙΔΗ - Οδοντιάτρου

και της αδελφής του

ΣΟΦΙΑΣ ΛΥΠΗΡΙΔΗ - Καθηγήτριας Γερμανικών στο Α.Π.Θ.

Ο αείμνηστος Γεώργιος Λυπηρίδης,

Πόντιος στην καταγωγή, δεν δίσταζε να δηλώνει, ότι ήταν από τον τόπο της συζύγου του, τον Πολύγυρο, τον οποίο και υπεραγαπούσε.

Η χορηγός κ. **Μαρία Μπουλάκη-Λυπηρίδη** τυγχάνει επίλεκτο και παλαιό μέλος του Παγχαλκιδικού (Α.Μ. 21), με ουσιαστική συμμετοχή στη διοίκηση και στη δράση του Συλλόγου, με συνεχή αρθρογραφία στον ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟ ΛΟΓΟ και με συγγραφή του περισπούδαστου βιβλίου της «Περασμένα μα ποτέ ξαχασμένα» του Πολυγύρου. Επίσης υπηρέτησε τον Σύλλογο Πολυγυρινών Θεσσαλονίκης ως μέλος και πρόεδρος του Δ.Σ. για πολλά χρόνια.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου

Ευχαριστεί

Εκ βαθέων την αξιότιμη κ. **Μαρία Λυπηρίδη-Μπουλάκη** για την ευγενική της χειρονομία-χορηγία, με την οποία δίνει ευκαιρία για τη συνέχεια της έκδοσης του περιοδικού ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ, που κυκλοφορεί ανελλιπώς από το 2009, και στοχεύει στην ενημέρωση και την καλλιέργεια των αναγνωστών του, καθώς και την ανάδειξη της ιστορίας, της παράδοσης και του πολιτισμού της Χαλκιδικής.

Ερίτιμη κ. ΜΑΡΙΑ ΜΠΟΥΛΑΚΗ, Αγαπητή μας συμπατριώτισσα

Ευχαριστούμε θερμά,

και εγγράφουμε το όνομά σας στον κατάλογο των χορηγών μας για παντοτινή ανάμνηση

Το Δ.Σ.

Βρέθηκαν χορηγοί για το επόμενο 59ο τεύχος

Χορηγοί του 59ου τεύχους θα είναι από κοινού τα παρακάτω επίλεκτα μέλη του Συλλόγου μας.

- **Μαρία Χ. Μαλανδρή**, Ιατρός και **Παναγιώτης Χ. Μαλανδρής** Πολιτικός Μηχανικός από το Νεοχώρι και,
- **Βελισσάριος Ν. Χωρινός**, εκ των ιδιοκτητών του Πρακτορείου Ταξιδίων MENTOR, από την Αμμουλιανή.

Το Δ.Σ. του Συλλόγου τους ευχαριστεί θερμά.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΔΙΕΤΙΑΣ 2024-2025

(από αριστερά προς δεξιά)

**Βασίλης Αλεξάνδρου (Μέλος Δ.Σ.), Αβραάμ Παπαδόπουλος (Ταμίας),
Αγγέλα Μητσιά (Μέλος Δ.Σ.), Αστέριος Λυρτζής (Γενικός Γραμματέας),
Ιωάννης Κοτσάνης (Πρόεδρος), Κοκόνη Ζαμπόκα-Κουτσιαντά (Αντιπρόεδρος),
Νικόλαος Μπούφτας (Ειδικός Γραμματέας), Πηγή Θασίτου-Βενετσανάκη (Μέλος Δ.Σ.),
Απόστολος Στρατής (Μέλος Δ.Σ.).**